

אתיקה מקצועית: מיכל 6 שיעורים ראשונים ועליהם היא תשאל שאלות.

אלקנס 6 אח"כ – ועליהם הוא ישאל שאלות 50. נק' ו-50 נק'

המבחן – אמריקאי, חומר פתוח.

אתיקה – חובות המקצוע, מה זה אומר להיות עו"ד בהמון מובנים ויש בבחינות לשכה חלק נכבד שנוגע לזה.. טעות כעו"ד יכולה לעלות ברישיון

. אתיקה מקצועית – מה הכוונה? בדר"כ, כשמדובר על אתיקה, מדובר על משהו שהוא מעל החוק. החוק דורש משהו, אתיקה – מעל החוק. אם אתיקה זה רק לנהוג לפי החוק – למה צריך את המונח הזה? לנהוג בצורה אתית = לרוב מדובר על רמת התנהגות מוסרית מעבר לזו שהחוק דורש. אבל, כאשר אומרים את הביטוי אתיקה מקצועית של עו"ד, לא מתכוונים לאיזושהי רמה מוסרית נעלה, אלא מתכוונים לכללי המקצוע. ז"א, אנחנו נלמד ונראה שלמקוע יש נורמות התנהגות.. לנהוג בצורה אתית = לנהוג לפי נורמות ההתנהגות של המקצוע ...

אתיקה מקצועית = לא דורשים התנהגות מוסרית נעלה מעוה"ד, אלא התנהגות עפ"י כללי המקצוע. עו"ד שלא עושה כן – הלשכה יכולה להעמידו לדין משמעותי שבסופו יוכל למצוא את עצמו לא עו"ד יותר. עו"ד נתקל בדילמות אתיות רבות באופן יומיומי. זה מקצוע שבנוי כל הזמן מדילמות אתיות... דוגמא: עו"ד שעוסק בדיני משפחה. בא אליו לקוח שרוצה להתגרש מאשתו, יש שם קרב עם אשתו על מזונות ורכוש וכו'. 'עוה"ד יודע למעשה שהוא יביא את הלקוח שלו להצלחה גדולה יותר או למקום טוב יותר מבחינה רכושית (ישלם פחות) – אם יאיים בתביעת משמורת על אף שלא מעוניין במשמורת באמת, אם יעשה פעולות שיקצינו אולי את הסכסוך.. מנגד – אם מדברים על מוסר וטובת הכלל, היינו רוצים שיחשוב על טובת הילדים ולא על כך שהלקוח ישלם פחות / שינסה להביא לסיום הסכסוך במהרה ולא שיחריף אותו.. יש פה צומת שקשה של החלטות... או: עו"ד מייצג מישהו שמואשם באונס, מנסה להוציא את הקורבן לאמינה... עוה"ד מאופיין בכך שרבים רבים פורשים ממנו משום שהמקצוע דורש דברים רגשית ונפשית המון. בארה"ב – אחוזי האלכוהוליזם גבוהים מאוד.. זה מקצוע של התמודדות לא פשוטה... איך לעשות את זה נכון? עו"ד שמחריף מאבק / רומס קורבן אונס – מוביל לרוב לזה שהתדמית של עוה"ד היא לא טובה כל כך. בקורס נראה שלפעמים כללי המקצוע מכריחים אותנו להתנהג בצורה שהיא מבחינת הציבור לא מוסרית ...

דוגמא: כאשר עו"ד בא ומייצג לקוח לא פופולרי – פדופיל שהתעלל ב-50 ילדים. "הם מוכנים לעשות הכל בשביל כסף" מצד הציבור ומנגד – לא יתכן שיהיה מי שלא יזכה להליך הוגן... עוד דוגמא: בחור שחור הורשע ברצח שלא ביצע, קיבל מאסר עולם, 26 שנים ישב בכלא. עוד לפני שהורשע, 2 עו"ד ידעו שהוא לא ביצע את הרצח כי הלקוח התוודה בפניהם שהוא רצח. אחרי מותו אישר להם לצאת עם המידע הזה ואז הם באו ומילאו את חובתם.. והציבור כמובן כועס כעס נוראי! איך יתכן שחף מפשע ישב בכלא 26 שנה והם לא נקפו אצבע? לפעמים כללי המקצוע עומדים בסתירה למה שנתפס כמוסרי... ישנן תפיסות שונות ביחס לתפקיד עוה"ד: ניתן לעשות איזושהי סקאלה.. מחד – הגישה הניאו ליברלית, שהיא אומרת: עוה"ד הם כמו כל מקצוע אחר, הם לא מיוחדים בשום צורה ואופן, הם כמו כולם... (ספר, אינסטלטור, מהנדס או כל

מקצוע חופשי אחר (..לכן, לא רוצים לתת להם זכויות יתר ואין לנו גם זכות לדרוש ולהטיל עליהם חובות מיוחדות.. כל שצריך לדרוש – מה שדורשים מכל אדם, מכל מי שעובד בשוק החופשי: לעשות את העבודה כמו שצריך ולאפשר תחרות... זו גישה שתופסת מקום למשל באנגליה: עו"ד הם כמו כולם. לעומת זאת, בצד השני של הסקאלה – הגישה הפרופסיונלית – ציבורית: עו"ד הם לא כמו אחרים אלא הם כלב השמירה של הדמוקרטיה, הם כלב השמירה של המיעוט, של זכויות האדם וכיו"ד... הם מיוחדים כי יש להם תפקידים מיוחדים ולכן גם צריכות להיות להם זכויות יתר, שיבטיחו את העובדה שהם יוכלו לבצע את התפקידים שלהם. למה זה חשוב?! התפיסה היא שמכתיבה את כללי המקצוע. מה קורה כיום??

החוק המרכזי המסדיר את כללי המקצוע => חוק לשכת עוה"ד. חוקק בשנת 1961 ובשנים האחרונות במיוחד הוא עבר לא מעט שינויים. למשל: הארכת ההתמחות, שינוי הבחינות וכיו"ד. ההסתדרות של עוה"ד ניהלה מאבק מאוד רחב שהצליח על אופי החוק, כי בתקופה זו היתה אמונה בהסתדרות עוה"ד כי היתה להם תרומה משמעותית מאוד בכל מה שנוגע לבניית הארץ.. היא נתפסה כמי שמקדמת את אינטרס הציבור ולא רק של החברים בה. לכן, היא גם הצליחה במאבקה על האופי של החוק. חוק לשכת עוה"ד יצר פרופסיה (=יותר ממקצוע, מקצוע עם בונוסים והטבות באמצעות חקיקה המעניקה זכויות יתר), והפך את מקצוע עריכת הדין לפרופסיה. (1961)מה המאפיינים המרכזיים של הפרופסיה שלנו שבחוק?

? העיקרון החשוב הראשון שנלמד עליו – המונופול (ס' 20): הוא בנוי למעשה מ-2 נדבכים (1): אתה יכול להיות עו"ד בישראל רק אם אתה חבר בלשכת עוה"ד (2). מי שלא עו"ד חבר לשכה – לא רשאי לעסוק בעריכת דין ולמעשה לא רשאי לתת שירותים משפטיים בכלל. (למעט חריגים שנדבר עליהם. (הכוח אצל הלשכה למעשה! ...עיקרון שני משמעותי בחוק לשכת עוה"ד – עיקרון הניהול העצמי (ס' 2, 109) - הלשכה היא המנהלת את ענייני המקצוע. היא זו הקובעת את כללי התנהגות הנדרשים מחבריה, היא קובעת מי יתקבל ללשכה ומי לא, היא מעמידה לדין משמעת את מי שבא לה והיא גם שופטת את חבריה... הניהול העצמי הוא מאוד רחב.. הכוח שבידיה – חסר תקדים בשונה ממדינות אחרות...

בתוך חוק לשכת עורכי הדין יש לנו סעיפים שהמטרה שלהם היא לנסות ולדאוג לתדמית המקצוע למשל יש את ס' 55 שקובע שעו"ד לא רשאי לפרסם את עצמו אלא לפי הכללים שהותרו זה שומא על תדמית המקצוע ולמה? זה לא ממסחר את זה. מקרה שהיה עו"ד, שמה קופונים באתר גרופון על יעוץ משפטי בזול מיד הורו לה להוריד את זה או שהיא תעמוד לדין משמעת זה גורם לזילות המקצוע.

דוגמא נוספת ס' 56 אוסר על עו"ד לשדל לקוחות כי שוב יש בזה תפיסה של זילות אם אתה מתכנן למישהו או מציע לו הלוואות כדי שישכור את שירותיך.

אחרון חביב המחויבות החברתית למה הכוונה? יש ציפייה מעורכי הדין ומהלשכה שבגלל שהם מקבלים כאלה פריבילגיות הם יחזירו לחברה למשל ידאגו לזכויות המיעוט, ידאגו לערכי הדמוקרטיה ידגישו את המשפט יתנו סיוע משפטי לאוכלוסיות חלשות כל הדברים האלה הן חלק מאותה עסקת חבילה. לא פעם אנחנו רואים את ראשי הלשכה מקדמים סיוע משפטי אנחנו רואים אותם באים ונוקטים בכל מיני יוזמות שיראו שיש להם מחויבות אזרחית אלא הם גם מחזירים לציבור. כדי לכם לתת לכם את הזכויות יתר כי אנחנו נותנים לכם גם.

איזה גישה נוהגת בישראל? הגישה הפרופסיונלית ציבורית זו הגישה הרווחת בישראל. בחלק גדול מהמדינות תהליכים השוברים את המונופול אך אנחנו נשארו עם הסיטואציה הזאת משנת

61 לא רק זה, יש קשר טוב בין הלשכה לבין שרת המשפטים וזה מאוד מחזק את מעמדה של הלשכה והיא מקבלת המון כוח ונשאלת השאלה איך היא משתמשת בכוח הזה? האם זה טוב או רע?

אמרנו שללשכה יש מונופול, ניהול עצמי ונשאלת השאלה האם ההסדר הזה הוא הסדר חוקתי? האם זה פוגע בחופש העיסוק, תתארו לעצמכם שאחד מכם מסיים את הלימודים עושה התמחות עובר את המבחן והלשכה אומרת לו אנחנו לא מקבלים אותך מה עושים? האם ההסדר חוקתי. או נניח התחלנו לעבוד קיבלנו את הרישיון הלכנו לעבוד אצל ליבנת פורן כי לא ידענו שזה איסור חמור לעשות את זה, נעשה את זה הלך הרישיון, אבל למדנו כל כך הרבה שנים והשקענו האם אין פה פגיעה בחופש העיסוק נשאלת השאלה האם הסיטואציה הזאת שבנויה מזה שחובה להיות חבר לשכה כדי לעבוד כעו"ד, חובה לשלם דמי חבר ויש רק לשכה אחת ששולטת על כך כללי ההתנהגות והמשמעת בכל ההיבטים שאמרנו. האם הסיטואציה הזאת היא חוקתית? והיא לא פוגעת בחופש העיסוק? היא פוגעת באופן מידתי, מתי מותר לפגוע בזכויות יסוד שלנו? כאשר הפגיעה עומדת בתנאי פסקת ההגבלה, זה צריך להיות בחוק ויש לנו את חוק לשכת עורכי הדין וצריך לבדוק את שאר תנאי פסקת ההגבלה זה הגיע לעליון בבגץ שנקרא :

**בגץ שטנגר נ' יו"ר הכנסת- עלתה השאלה האם חוק לשכת עורכי הדין הוא חוקתי? ביהמ"ש**  
קבע כי החוק פוגע בחופש העיסוק אין שום שאלה לגבי זה אבל הפגיעה עומדת בתנאי של פסקת ההגבלה. היא הולמת את חוקי המדינה היא לתכלית ראויה והיא מידתית כאשר שימו לב מה התכלית פה? התכלית נתפסת כהגנה על הציבור מפני עורכי דין לא ראויים, שרלטנים שלא יודעים להקפיד על הכללים. זאת אומרת אם לא תהיה לשכה שתקבע את כל זה אז הציבור יהיה מופקר עו"ד יוכל למהול בכספיו ולא להיענש. פסק הדין הסביר כי האופי הבלעדי של הלשכה מאפשר לה להסדיר כראוי את תחום המקצוע ולהשיג אחידות של הסטנדרטים זו הסיבה שאין עוד לשכות.

דוגמאות מקנדה וארה"ב- בקנדה יש הפרדה מוחלטת בין כל תחום ההסדרה של המקצוע ללשכת עורכי הדין, יש גוף שמסדיר את כללי המקצוע ובעצם עורכי הדין כפופים לכללים שהוא קובע, לא צריכים להיות חברים בו יש רגולטור ויש לשכת עורכי דין, זה בסהכ איגוד מקצועי הכניסה היא וולנטרית. אם ניקח לדוגמא את ארה"ב בכל מדינה יש שוני לפעמים בין מדינה למדינה, בעיקרון גם שם החברות בלשכה ברוב המדינות היא לא חובה למשל כל הנושא של הדין המשמעתית מתנהל בבתי המשפט ולא אצל הלשכה שאצלנו היא גם התובע וגם השופט שם כל הנושא של הדין המשמעתית מתנהל בבתי המשפט והם שופטים מקצועיים ולא חברי לשכה כמו אצלנו אז אנחנו רואים שההסדר הזה הוא לא הכרחי אבל זה ההסדר שקיים אצלנו לטוב ולרע.

### **אתיקה מקצועית זה כללי המקצוע איפה אותם כללים קבועים?**

#### **כללי המקצוע קבועים במספר מקומות:**

1. חוק לשכת עורכי הדין ההוראות המרכזיות
2. מכוח חוק לשכת עורכי הדין הותקנו כללי לשכת עורכי הדין אתיקה מקצועית
3. ישנם הוראות בחוקים שונים שמתייחסות לעורכי דין למשל ס' 48 לפקודת הראיות- חיסיון מתייחס לחיסיון עו"ד לקוח.
4. כללים לנושאים ספציפיים שהותקנו על ידי לשכת עורכי הדין היא מתקינה כללים בהרבה מאוד נושאים: שמירת חומר ארכיוני וכללים על מתמחים וכו'. על חלק נדבר בהרחבה.
5. מעבר לכך יש לנו פסקי דין ושימו לב שיש לנו פסקי דין שרלוונטים לגבינו, פסקי דין משמעתיים של עורכי דין, יש לנו גם פסקי דין אזרחיים שמתנהלים בין עו"ד ללקוח ובנוסף יש כללים רלוונטים למקצוע שמתבררים בפסקי דין מנהליים למשל אם הלשכה לא מקבלת אותי אחרי שעברתי את ההתמחות והמבחן בהצלחה אז אני יכולה להגיש עתירה מנהלית שהחלטה בלתי סבירה.

6. החלטות של ועדות האתיקה- בלשכת עורכי הדין יש ועדות אתיקה שמפרסמות החלטות ומתוות כללי התנהגות מאוד מאוד חשובים יום יומיים.

### חוק לשכת עורכי הדין:

ס' 1 לחוק קובע שהלשכה הוקמה על מנת לשקוד על רמתו ותוארו של מקצוע עריכת הדין- שימו לב לאמירה הזאת כי היא מאוד מרכזית, ככה היא נתפסת כמי שבאה לשמור על הרמה של המקצוע לכן אפשר לא לקבל מיש לא ראוי, ועל טוהר המקצוע ולכן אפשר להוציא מי שלא ראוי. ב2016 הוסיפו תוספת ותיקנו את החוק- "תפעל למען הגנה על שלטון החוק זכויות האדם וערכי היסוד של מדינת ישראל". מי שיזם את התוספת הזאת הייתה כמושב הלשכה אפי נווה יושב ראש הלשכה מבין את הקשר כדי להראות שזה לא רק גילדה שדואגת לאינטרסים שלה אלא יש לנו כאן גאוות מקצוע שאנחנו יש לנו אחריות כלפי החברה ויש לנו אחריות לפעול למען הגנה על שלטון החוק זכויות האדם וערכי היסוד של מדינת ישראל.

הלשכה הוקמה בחוק ולכן היא גוף סטטוטורי ולכן חלים עליה כללי המשפט המנהלי שאחד מהם הוא שהיא יכולה לעסוק רק בדברים שהיא הוסמכה לעסוק, היא לא יכולה למכור עגבניות אלא צריך שיהיה סעיף בחוק שיגיד לנו במה היא עוסקת, בחוק לשכת עורכי הדין יש לנו שני סעיפים:

ס' 2 פירוט תפקידי החובה של הלשכה ויש לנו את ס' 3 של פירוט תפקידי הרשות של הלשכה.

ס' 2 קובע את תפקידי החובה: לרשום מתמחים, לפקח על ההתמחות, לקיים שיפוט משמעתית להסמך עו"ד ולתת סעד משפטי למעוטי אמצעים(האחרון הוא תיקון של הלשכה- זה מראה על ההבנה דשל הלשכה שהיא צריכה לדאוג לחברה).

ס' 3 מפרט את תפקידי הרשות של הלשכה: היא יכולה למנות בוררים ולשמש כבורר היא יכולה ופועלת כאיגוד מקצועי של החברים שלה, היא יכולה להוציא ספרות משפטית, היא יכולה לארגן השתלמויות מקצועיות, לעסוק בהליכי גישור וכו'.

בעצם ראינו שללשכה יש שני כובעים שיוצרים בעיה מצד אחד אחד מתפקידי הרשות שלה והיא לוקחת אותו מאוד ברצינות זה איגוד מקצועי לקידום האינטרסים של החברים בלשכה ושימו לב שכל הפונקציונרים בלשכה נבחרים בבחירות כלומר יש בחירות ואני הולכת לבחור אותם זה צד אחד של המטבע למה שאני אבחר את אפי נווה? אני צריכה לראות אם הוא דואג לי זאת אומרת הוא עושה פעולות לטובת האינטרסים של עורכי הדין, מצד שני ללשכה יש גם אחריות לקבוע את כללי המקצוע ולאכונך אותם ופה אנחנו מדברים על טובת הכלל, אפי נווה כשרצה להיבחר מה הוא צריך לעשות? אם הוא אמור לדאוג לטובת הכלל ומצד שני יש גם את עורכי הדין שהוא צריך לדאוג להם (דוגמת התלונות כנגד עורכי דין- כדי להתקבל יגיד שהוא יקשה על דרך הגשת תלונה או להפך?) יש פה מצב שהוא בעייתי מלכתחילה. איך זה נוצר? ב1961 העולם היה נראה אחרת כשחוקקו את החוק היום הדברים השתנו אנשים לא מתביישים לעשות למען עצמם ולמען הציבור שלהם והמצב הוא מאוד בעייתי ובעקבות זה בהרבה מדינות עשו שינויים במהלך השנים ואצלנו לא כל כך, לדוגמא: לא מזמן התפרסמה הידיעה הבאה: ראש לשכת עורכי הדין הצהיר לכיון עורכי הדין הפליליים כי פעילות הסנגוריה הציבורית תצומצם וככה הוא דואג לעורכי הדין הפליליים שתהיה להם יותר עבודה אך מצד שני זה פוגע בציבור וזהו הקונפליקט. יש הרבה תלונות ללשכה מצד הציבור אבל התשובה היא שואגים לעורכי הדין.

### הלשכה מחולקת למחוזות, יש לנו את הרמה הארצית ויש לנו את רמת המחוזות:

#### ברמה הארצית:

ראש הלשכה ושני גופים נוספים: המועצה הארצית ואת הועד המרכזי. אם אנחנו נשווה אותם לעבודה ברמת מדינה אז המועצה הארצית היא כמו הכנסת זה הגוף המחוקק והועד המרכזי הוא כמו הממשלה הוא הגוף המבצע אבל תכף נראה את התיקון שייכנס לתוקף אחרי הבחירות הבאות ללשכה לא יהיה יותר ועד המרכזי אלא המועצה הארצית תהיה גם הגוף המחוקק וגם הגוף המבצע. יש לנו גם ברמה הארצית עוד שני מוסדות חשובים מאוד: בית דין משמעתית ארצי(נרחיב בהמשך) וועדת אתיקה ארצית.

## ברמה המחוזית:

יש לנו יו"ר לכל מחוז ויש לנו ועד לכל מחוז ובכל אחד מהמחוזות יש לנו בית דין משמעותי וועדת אתיקה מחוזית. נכון להיום יש לנו 5 מחוזות אבל יש לנו מחוז שהוא בהקמה ולמה? כי הוא יקום רק אחרי הבחירות הקרובות, יש לנו מרצה במכללה שהוא יו"ר מחוז בהקמה (אבי חימי). המחוזות: ירושלים, חיפה, צפון, תל אביב ודרום. **תל אביב ומרכז היו 70% ולכן החליטו לפצל אז מהבחירות הבאות זה יהיה בנפרד.** יש עוד הרבה שינויים אבל זה השינויים המרכזיים הן לארצית והן למחוזית.

**מס' מילים על מתמחים והתמחות - קיים תיקון חוק חדש שמתייחס לשני נושאים:** ראשית ברור שלא כל אחד יכול להיות מתמחה יש תנאי כשירות שמפורטים בחוק נעמוד בהם כשנסיים את הלימודים הכל קבוע בחוק אבל מהבחינה הזאת כל מי שעומד בחובותיו האקדמיים לא תהיה בעיה אפשר חיסור של שני ציונים. אבל בשלב הקבלה להתמחות שנצטרך לקבל אישור מהמכללה על כך אז הלשכה יכולה לסרב לנו גם כשאנחנו עומדים בתנאים ולגבי זה אנחנו נדבר בהמשך מתי ומאיזה שיקולים היא יכולה לשקול אבל יש לשים לב למה היא יכולה לסרב? מה מקור הכוח? הלשכה הוקמה כדי לשמור על רמתו ותוארו של המקצוע ולכן היא קיבלה את הסמכות לשמור על הרמה של המקצוע. קיימים תנאי כשירות בסיסיים הקבועים בחוק. לשכת עורכי הדין היא המחליטה בנוגע לזה ואם אני חושבת שהיא לא סבירה אז ניתן להגיש עתירה מנהלית. לדוגמא: אם יש חקירה נגדך אם הוגש כתב אישום אם קיים תיק פלילי.

ההתמחות מפקחת על ידי לשכת עורכי הדין כאשר יש כללים שמומלץ לקרוא אותם רישום מתמחים ופיקוח על ההתמחות.

בתיקון 39 לחוק האריכו את ההתמחות ל18 חודשים בגלל הוראות המעבר זה לא תופס לנו. בנוסף מינו נציב פיקוח על ההתמחות. חשוב לדעת כי גם המתמחים שאינם חברים בלשכה כפופים לנורמות הקבועות בחוק לשכת עורכי הדין. חלים כללי האתיקה מהרגע שאנחנו מתחילים את ההתמחות. הלשכה רשאית שלא לקבל מתמחים להתמחות על מעשים שבוצעו לפני ההתמחות הסא לא יכולים לשפוט על מה שהיה לפני הם יכולים לא לקבל אבל כל פעולה שנעשה אחרי הקבלה ניתן להעמיד לדין משמעותי וזה יכול להיות גם על דברים פרטיים שלא קשורים למקצוע.

לאחר הבחינה שהייתה ב2015 המתמחים התבטאו ברשתות החברתיות והם קיבלו מכתב מאיים וזימנו אותם לשיחה שבה אחרי הזימונים האלה כולם השתתקו. זה לא ראוי אבל חשוב לדעת את זה. יש גם עבירות שהם עבירות סל – פגיעה בכבוד המקצוע. כל הדברים האלה נלמדים כדי שנבין שכללי האתיקה הם רציניים.

סיימתי את הלימודים עמדתי בהכל קיבלו אותי ללשכה ואז נשאלת השאלה האם הקבלה היא לתמיד? מה זה אומר? שאני תמיד אהיה חברה לשכה? יש לנו מס' מונחים שדומים אבל שונים מבחינת המשמעות שלהם:

הגבלת חברות ס' 52 ב

פקיעת חברות ס' 48, 51, 52

השעיית חברות ס' 49

ביטול חברות ס' 47

הפסקת חברות עקב כהונה ס' 52א'

כל אחד מהם יש לו השפעה אחרת – בשיעור הבא

אמרנו כי מישהו התקבל ללשכה עשה את ההתמחות עבר את המבחנים הוסמך כעורך דין ואז אמרנו האם זה לתמיד? וראינו כי יש מס' מונחים בהקשר הזה שצריך לדעת ולהכיר :

1. הגבלת חברות- ס' 52 לחוק לשכת עורכי דין אומר כי מי שלא עוסק בפועל בעריכת דין לא מעוניין לשלם כל שנה דמי חבר ללשכת עורכי הדין, ואז יש לו אפשרות להודיע ללשכה על הגבלת חברות שולחים הודעה בכתב. מאותו רגע מי ששלח את ההודעה לא ישלם יותר דמי חבר אבל שימו לב החבר המוגבל לא יכול כל עוד הוא לא חידש את החברות (הוא יכול לחזור להיות חבר בהודעה) הוא לא רשאי לעשות את אותן פעולות משפטיות שרק לעורך דין מותר לעשות. אם הוא יעשה את זה הוא ייחשב כמי שמסיג את גבול המקצוע וזו תיחשב עבירה פלילית ויועמד גם לדין משמעתי יתרה מכך – הדין המשמעתי כלומר המרות של הלשכה חל על החבר המוגבל כלומר זה שהוא מוגבל זה לא אומר שאי אפשר להעמיד אותו לדין משמעתי. גם אם אתה בהגבלת חברות אתה נתון לשיפוט המשמעתי של הלשכה זה לא גט מוחלט אלא זה הגבלת חברות אני לא עוסק בפרקטיקה אבל עדיין נמצאים תחת השיפוט של הלשכה.
  2. פקיעת חברות- ס' 48 לחוק לשכת עורכי הדין אומר כי חברות של חבר לשכה פוקעת באחד המקרים הבאים :
    - א. הודיע ללשכה בכתב על פרישה ממנה – זאת אומרת אפשר להודיע על הגבלת חברות ואפשר להודיע על פרישה אבל אז אם אתה רוצה לחזור זה לא אותו מקום של הודעה.
    - ב. חדל להיות תושב ישראל – לעולם לא נעשה שימוש בסעיף הזה.
    - ג. הוכרז פושט רגל- זו הוראה קטגורית של החוק , מי שמוכרז כפושט רגל אוטומטית יוצא מלשכת עורכי הדין הוא לא יכול לשמש כעורך דין.
    - ד. נידון בבית דין משמעתי להוצאה מהלשכה – נדבר על דין משמעתי בהרחבה בהמשך ואם למשל עו"ד הפר את כללי האתיקה אז אחד מהעונשים שניתן להטיל עליו זה הוצאה מהלשכה.
- ס' 51 קובע כי אם החברות פקעה מאחת הסיבות האלה והסיבה בטלה רשאי לבקש, לא להודיע כמו קודם אלא לבקש את חידוש החברות בלשכה וללשכה יש שיקול דעת אם לאשר או לא. בנוסף, מי שנידון להוצאה מהלשכה יכול בכל זאת לבקש לחזור לאחר 10 שנים. כלומר הוציאו אותי מהלשכה אני יכולה לבקש לחזור לאחר 10 שנים. הוצאה היא לתמיד אבל אחרי 10 שנים אפשר לבקש לחזור זה לא השהייה. ישנם מקרים שבהם אנשים שהיו עורכי דין מאיזושהי סיבה לא עוסקים במקצוע הרבה מאוד שנים או למשל שהחברות שלהם פקעה ואז הם רוצים לחזור, נשאלת השאלה האם הלשכה יכולה לשלוח אותם שוב לעשות התמחות? לעשות בחינות? לדוג' - אישה שהייתה עורכת דין היא קיבלה את הרישיון שלה בשנות ה-60 ואחרי שנתיים הכריזו עליה כפושטת רגל ואז פקעה החברות שלה ואז ב-2007 היא נזכרה שהיא רוצה לחזור ללשכה היא בת 70 פלוס ורוצה להיות עורכת דין, הלשכה לא מתנגדת לקבל אותה אין אתה שום בעיות אבל הלשכה אומרת לה לך תעשי מחדש מבחנים לך תעשי חצי שנה התמחות אנחנו רוצים להיות בטוחים שאת מסוגלת לטפל באנשים. היא מקרה קיצוני כי לכולנו נראה שהיא צריכה לעבור הכשרה מסוימת כדי לחזור. הלשכה לפעמים מקבלת בלי שום תנאי, מחזירה ולפעמים היא אומרת אתה צריך לעשות התמחות וכו'. ויש לנו מקרים דומים עם החלטות שונות ולמה? כי אין כללים כתובים יש לנו כאן רשות מנהלית שמקבלת החלטות ללא כללים מנחים ואז מה שקורה זה שאין אחידות ובמצב כזה התחושה היא שאין שוויון ולא פעם היו עתירות בהקשר הזה לבתי המשפט לעניינים מנהליים. כל העתירות התקבלו כאשר ביהמ"ש אומר כי בעיקרון יש היגיון לקבוע כללים בנושא הזה אבל צריכים להיות כללים ברורים אחידים ושוויוניים.
3. ביטול חברות- ס' 47 מתייחס למצב שבו מישהו רימה כדי להתקבל ללשכה ואז בית דין משמעתי רשאי לבטל את רישום החברות שלו ונדבר על זה בהמשך.
  4. הפסקת חברות עקב כהונה- ס' 52 א – למשל אם עו"ד מתמנה לשופט אז זה בעצם מפסיקים את החברות בלשכה כשהם מסיימים את התפקיד הם חוזרים.
  5. השעיית חברות- ס' 49 – בדרי"כ תוצאה של פסק דין משמעתי כלומר עו"ד מפר את כללי האתיקה עומד לדין משמעתי אפשר להוציא אותו מהלשכה אבל אם העבירה לא חמורה

אז אפשר להשהות את הרישיון לשנה או לשנתיים. וכשמסתיימת ההשהיה הוא חוזר אוטומטית להיות חבר בלשכה.

### שמירת שערי המקצוע:

הלשכה היא הממונה על שמירת שערי המקצוע כדי לשמור על רמתו וטוהרו של מקצוע עריכת הדין.

האם זה ראוי שעו"ד אונס או מבצע שוד מזוין יושב בכלא יוצא מהכלא וחוזר להיות עו"ד? או האם זה ראוי שאדם יושב בכלא השתחרר יבוא לבית ספר למשפטים כלשהו ילמד ויתקבל ויהיה עו"ד? בעצם תחשבו מה יכול לקרות לאמון הציבור בעורכי הדין בהקשר הזה? השאלה היא אם אנחנו רוצים או אנחנו מבינים מה יכול לגרום לאמון הציבור בעורכי דין אם כל אחד יוכל להתקבל למקצוע?

### מנגנוני הסינון:

היכולת של הלשכה לקבוע מי ימנה על שורותיה כלומר מי יהיה עורך דין באה לידי ביטוי בשלושה שלבים שונים:

1. שלב הרישום להתמחות - צריך להגיש בקשה לשכת עורכי הדין שתקבל אותנו להתמחות נצטרך אישורים מסוימים ונצטרך למלא תצהיר ששם נצטרך לענות על הרבה מאוד שאלות ובסופו של דבר פה זה נקודה שהלשכה יכולה להגיד אתה עמדת בחובותיך הלימודיות אבל אני לא רוצה שתתמחה פה.
2. שלב הרישום כחבר לשכה - סיימתם את ההתמחות עברתם את הבחינות לשכה שוב מגישים בקשה להירשם כחבר ושוב ממלאים את אותו תצהיר והלשכה יכולה לבוא ולומר עשית את הכל טוב ויפה אבל אני לא מקבלת אותך אנחנו לא רוצים שתהיה חבר לשכה.
3. המסכות להשעות או להוציא מהלשכה חברים רשומים – ברגע שאתה כבר חבר לשכה ואתה מפר את כללי האתיקה אפשר להשעות או להוציא אותך.

### שלב ראשון: שלב הקבלה להתמחות:

ס' 26 לחוק קובע תנאים פורמאליים ונניח ואכן עומדים בתנאים הפורמאליים, מלבד זאת יש לנו את ס' 27:

### **סירוב הלשכה לרשום מתמחה (תיקון מס' 31) תשס"ה-2005**

27. הלשכה רשאית, לאחר שנתנה למועמד הזדמנות לטעון טענותיו לפניה, שלא לרשמו כמתמחה על אף כשירותו לפי סעיף 26, אם נתגלו עובדות שלאורן סבורה הלשכה שהמועמד אינו ראוי לשמש עורך דין. סירובה הלשכה לרשום מתמחה, תודיע למועמד את נימוקיה בכתב.

יש פה סמכות עם שיקול דעת רחב לפחות כך זה נראה על פניו. מי הגוף המחליט בלשכה? היום הסמכות היא לוועד המרכזי, יש ועדת התמחות והיא מגישה המלצה לוועד המרכזי והוא יכול לקבל את ההחלטה ואולי לא, ועדת התמחות דנה וממליצה והוועד המרכזי או שהוא מקבל את ההמלצה שלה או שלא. מה עושים? אפשר לעתור נגד הסבירות של ההחלטה לבית המשפט לעניינים מנהליים אחרי כניסת תיקון 38 לתוקף כלומר אחרי הבחירות הבאות לא יהיה ועד מרכזי ואז הסמכות תהיה נתונה לוועדת ההתמחות כלומר המועצה הארצית בוחרת. הוועדה מורכבת מעורכי דין. לא תמיד ההמלצה היא זו שמתקבלת.

### שלב שני: קבלה ללשכה:

ס' 43 לחוק מחייב את הלשכה לפרסם את השמות של מי שעתידיים להיות מוסמכים כאשר בעצם הרעיון הוא שמי שיש לו התנגדות יכול לקום ולהתנגד. זה לאחר הבחינות לשכה. מפרסמים את השמות ואם רבתם אם השכן כל אחד יכול לבוא ולהגיש התנגדות.

### סירוב הלשכה לקבל חבר (תיקון מס' 31) תשס"ה-2005

44. (א) הלשכה רשאית, לאחר שנתנה למועמד הזדמנות לטעון טענותיו לפנייה, שלא לקבלו כחבר הלשכה, על אף כשירותו –

(1) אם המועמד הורשע **בעבירה פלילית** שיש בה, בנסיבות הענין, משום קלון, והלשכה סבורה שלאור הרשעה זו אין הוא ראוי לשמש עורך דין;

(2) אם נתגלו **עובדות אחרות** – בין על ידי פסק דין של בית דין משמעתי או על ידי התנגדות שהוגשה לפי סעיף 43, ובין בדרך אחרת – והלשכה סבורה שלאור עובדות אלה אין המועמד ראוי לשמש עורך דין;

ב (החליטה הלשכה שלא לקבל מועמד כחבר הלשכה, תודיע לו את נימוקיה בכתב.

ראינו את סעיפי החוק, לגבי השלב השלישי לא נדון בו עכשיו(בהמשך)

### נתרכז בשני השלבים הראשונים- שלב הקבלה להתמחות ושלב הקבלה ללשכה:

לכאורה ס' 27 מדבר רק על עובדות וס' 44 יותר קונקרטי בהיותו מפרש דוגמאות ספציפיות כלומר הסעיפים דומים אבל שונים. הנוסח של הסעיפים שונה אבל למרות השוני בנוסח **ביהמ"ש העליון** קבע שמפרשים אותם באופן זהה כלומר את ס' 27 וס' 44 נפרש באותה צורה ולכן נכליל אותם בדיון משותף.

אמרנו שנגד סבירות ההחלטה של הלשכה בין לפי 27 ובין לפי 44 אפשר לעתור לביהמ"ש לעניינים מנהליים אבל ביהמ"ש אומר לנו שהוא יתערב רק כאשר ההחלטה היא ממש לא סבירה זאת אומרת ביהמ"ש לא שש להתערב בהחלטות מנהליות כלומר ביהמ"ש לא שם את עצמו בנעליה של הלשכה זה הגורם המקצועי אנחנו לא נחליף את שיקול דעתה אלא רק נבחן את סבירות ההחלטה אז גם אם אנחנו חושבים שהיא טועה אבל ההחלטה היא בגדר הסבירות ביהמ"ש לא יתערב.

דיברנו על כך שכאשר נגיש את הבקשה להתקבל להתמחות ונגיש בקשה לקבלה ללשכה נצטרך למלא תצהיר ובתצהיר הזה נצטרך לענות על הרבה מאוד שאלות כולל אם יש לנו עבר פלילי, האם עמדנו על דין משמעתי במקום הלימודים או במקום העבודה וכו'. אנחנו גם נותנים ללשכה בתצהיר הזה את הרשות לבדוק אודותינו במרשם הפלילי ולפעמים אנשים ממלאים את התצהיר הזה באופן שלא הולם את האמת. כשדיברנו על ביטול חברות יש להדגיש שעל כך מדובר- אי דיווח אמת בתצהיר הקבלה עלול להוביל ומוביל לביטול החברות, זוהי פרוצדורה אחרת זו לו הפרוצדורה שדיברנו עליה, זה לא שק"ד בקבלה ללשכה אלא כאן יושב בית דין משמעתי בתוך הלשכה ומקבל את ההחלטה לבטל רישום שהושג במרמה אם למשל מישהו מזייף תעודת בוגר מאיזשהו בית ספר או משקר בתצהיר אז אפשר לבטל את החברות זה לא החלטה שאפשר לעתור נגד הסבירות שלה כי זו החלטה של בית דין משמעתי. ואיך מתמודדים עם החלטות של בית דין משמעתי? נלמד בהמשך, יש פה פרוצדורה מוסדרת של ערעור. מי שמוסמך להגיש את הבקשה לביטול החברות זו ועדת האתיקה והיועמ"ש.

**מה הם השיקולים שהלשכה יכולה לקחת בחשבון בהחלטות שלה?!** לכאורה כל דבר לשון החוק נותנת שק"ד רחב מאוד. אבל ברור שזה מוגזם ולכן השאלה היא מהם השיקולים?

ביהמ"ש העליון שהוא מחזק את הלשכה בהקשר הזה לשמור על רמתו וטוהרו של המקצוע מבהיר כי ניקיון כפיים הגינות ונאמנות הם כישורים הכרחיים לעורכי דין ואם הלשכה מאתרת מישהו שהוא לא כזה היא צריכה לא לאפשר לו להצטרף לשורותיה. זה **השיקול הערכי** שעומד מאחורי הדברים.

1. **הרשעה בפלילים**- זה יכול להיות הרשעה גם בעבירות קלות. לפעמים זה חמור ולעיתים זה דברים יותר קלים. יש מס' שלבים להרשעה פלילית: יש לנו הרשעה ואז היא מתיישנת ואז היא נמחקת, יש לנו חוק שנקרא **חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים**: אנחנו מנהלים

מרשם פלילי מצד שני תקנת השבים אנחנו רוצים לאפשר לאנשים לשוב לחברה ולתקן את הכתם הזה. הכלל שקבוע בס' 14 לחוק זה: שהרשעה מתיישנת במקרים הבאים:

1. אם הוטל מאסר עד שנה אחת התקופה שהוטלה ועוד 7 שנים
2. אם הוטל מאסר עד חמש שנים - התקופה שהוטלה ועוד 10 שנים ככל שהעבירה יותר חמורה לוקח יותר זמן להתיישנות
3. אם הוטל מאסר למעלה מחמש שנים, התקופה שהוטלה ועוד כפל התקופה בלבד שלא תעלה על 15 שנה. אם לא הוטל מאסר אז 7 שנים.

יש לנו הרשעה, ויש לנו הרשעה שנמחקה ס' 16 לחוק – 10 שנים מתום תקופת ההתיישנות. לדוג', נניח שהורשעתי בגין עישון מריחואנה וקיבלתי מאסר על תנאי מתי ההרשעה שלי תתיישן? 7 שנים ומתי תימחק? 10 שנים לאחר ההתיישנות סה"כ 17 שנים. יש לכך חריגים: אפשר לפנות לנשיא וכו'. בסוף חוק מרשם הפלילי ותקנת השבים יש רשימות של גופים שיש להם זכות לקבל מידע ולהתחשב בו לגבי הרשעות שהתיישנו כי בדר"כ ברגע שהרשעה מתיישנת ושואלים אתכם אם פעם הורשעתם בפלילי וההרשעה התיישנה זכותכם לומר לא אלא אם כן הגוף השואל הוא אחד מהגופים הקבוע בחוק שרשאי לקבל את המידע שהתיישן ויש רשימה מצומצמת יותר של גופים שרשאים לקבל את המידע על הרשעות שנמחקו. אם תרצו להיות שופטים או נשיא מדינת ישראל אז היא תצוץ.

- הרשעה שלא התיישנה - אני רוצה להתקבל ללשכה, אני חייבת להצהיר בתצהיר שלי על ההרשעה הזאת ואם אני לא יצהיר אז מצבי יהיה גרוע יותר כי גם שיקרתי בתצהיר. מה קורה אז? חד משמעית במידע כזה הלשכה צריכה להתחשב, היא צריכה לבחון אם יש פה קלון או לא ולהחליט אם לאור זאת אני ראויה להיות מתמחה או עורכת דין ושימו לב כי גם שאנחנו אולי מוחים על שיקול הדעת הרחב, היינו בדעה שהרשעה פלילית צריך לקחת בחשבון. מס' דוגמאות: עע"מ לשכת עורכי הדין נ' צ'ארלי אבו סאלי- נידון בעליון, הבחור צ'ארלי רצה ללמוד משפטים והוא העדיף ללמוד באוניברסיטה אבל הפסיכומטרי שלו לא הספיק ניסה מס' פעמים ולא הצליח אז הוא ביקש מחבר שלו להיבחן במקומו, והוא נתפס עמד לדין פלילי הורשע ונידון לקנס של 2000 ₪. בינתיים הוא התחיל ללמוד משפטים במכללה, כל הסיפור הזה התמעמעה לקח למדינה 4 שנים להגיש כתב אישום, הוא השלים את לימודיו ב-2006 וזה היה מועד גזר הדין. והוא הולך לבקש שיקבלו אותו להתמחות והועד המרכזי מחליט שהוא יוכל להתחיל את ההתמחות רק 5 שנים מיום מתן גזר הדין זאת אומרת מצד אחד לא מחכים איתו עד להתיישנות אבל אומרים כי עבירה כזאת זו עבירה של תואר מידות לכן שיחכה 5 שנים. צ'ארלי עתר לביהמ"ש לעניינים מנהליים נגד סבירות החלטה הוא אומר כי לקח הרבה זמן להעמידו לדין אם היו מעמידים אותי לדין בזמן אז זה היה שונה לגמרי, זו עבירה לא כל כך נוראית וכו'. הוא טוען שצריך לאפשר לו להתמחות, הלשכה אומרת כי הם לקחו את הכל בחשבון אבל זו עבירה של תואר מידות לכן זה מה שהחלטנו, ביהמ"ש לעניינים מנהליים בערכאה המחוזית מקבל את העתירה ומפחית לו את הזמן שהוא צריך להמתין עד 2009 לשלוש שנים. הלשכה ערערה לעליון - ביהמ"ש העליון קיבל את הערעור והחזיר את הגלגל לאחור וקבע כי גם אם הוא היה מחליט אחרת הדבר הזה נלקח בחשבון וההחלטה היא סבירה זהו תפקידו של הלשכה לשמור על רמתו וטוהרו של המקצוע וכו'. פס"ד יעקב חדד נ' לשכת עורכי הדין - נידון בעליון, מנהל סניף בנק שהתחיל ללמוד משפטים ובתקופה של הלימודים התעוררו נגדו חשדות שהוא מעל בכספים בבנק והוא באמת הורשע בגניבה בידי מורשה, זיוף מסמכים, קבלת דבר במרמה והוא נידון לשנת מאסר. וכשהוא השתחרר הוא ביקש להתקבל ללשכה, הבקשה הייתה ב-2004 אמרו לו תמתין 7 שנים עד 2011 והוא עתר נ' סבירות החלטה והעליון קבע כי ההחלטה סבירה. פס"ד ערן הירש נ' הועד המרכזי של לשכת עורכי הדין (מחוזי) - הוא למד משפטים סיים התמחות עמד בבחינות ובינוי 2007 עברו את המבחנים והתברר רגע לפני ההסמכה שמתנהלת נגדו חקירה פלילית נראה כי כאשר מתנהלת חקירה פלילית אפשר לעכב את החלטה עד להגשת כתב אישום ואם הוגש כתב אישום אז מחכים להכרעה, במקרה שלו הייתה החלטה מהירה והוא הורשע בזיוף מסמך תוך ניסיון לקבל דמי ביטוח הוא השית ספינה שטבעה לא היה לו רישיון להשית אותה הוא זייף רישיון כדי לקבל את דמי הביטוח הוא נידון 6 חודשי עבודות שירות ו-6 חודשי מאסר על תנאי שיהיו תלויים ועומדים 3 שנים, ללשכה יש תנאי כי כל עוד יש מאסר על תנאי תלוי ועומד אי אפשר להתקבל ללשכה. ההרשעה הייתה

ב-2014 כבר עברו 7 שנים מאז שהוא הגיש בקשה, ב-2015 לאחר סיום ריצוי עבודות השירות הוא בא להתקבל ללשכה והלשכה אומרת לו כי הוא צריך להמתין 5 שנים לאחר תום תקופת התנאי כלומר עד 2021 הוא עשה עבירה ב-2006 והוא מחכה עד 2021, והוא הגיש עתירה מנהלית וטען כי ההחלטה בלתי סבירה ובלתי מיידית וביהמ"ש שוב חוזר על העניין כי צריך לאזן בהחלטות האלה בין שני צדדים שמצד אחד אנחנו רוצים עורכי דין שיהיו ראויים, מצד שני אנחנו רוצים לאפשר לבן אדם שמעד פעם אחת לחזור ולהיות תקנת השבים, אומר ביהמ"ש מצד אחד ההחלטה נראית סבירה אבל ביהמ"ש לעניינים מנהליים מעלה כאן את העניין שאין עקרונות וכללים ברורים אתה לא יכול לדעת מה יקרה, כלומר כשסטודנט מתחיל ללמוד הוא לא יכול לדעת מה המחיר שהוא ישלם, אין שום כלל ברור וכתוב, ביהמ"ש מביע חוסר סבירות רצון מהסיטואציה הזאת ובנוסף הוא אומר כי רשות מנהלית לא יכולה להגיד למישהו תחזור עוד 5 שנים יכול להיות שלא צריך לקבל אותו הוא לא מתערב בשיקול הדעת שלה היא לא יכולה לדחות את הפעם הבאה שהוא יפנה אליה בכל כך הרבה אלא כרשות מנהלית יש לה אחריות והיא צריכה לאפשר לו להמשיך לשקול את הבקשה אולי ישתנו דברים זאת אומרת לא לאפשר לבן אדם אפילו לבקש למשך תקופה כל כך ארוכה אומר ביהמ"ש כי הדבר הזה לא תקין ולא הוא קבע כי העותר יהיה רשאי להגיש בקשה ללשכה שנתיים מתום תקופת התנאי שזה יוצא בסוף 2018 כשהבקשה תידון ותוכרע לפי שיקול דעת הלשכה זאת אומרת הם יכולים להגיד לו לא.

- **הרשעה שהתיישנה (לא נמחקה)** - כלומר לאחר 7 שנים, זו בעצם התקופה השנייה, התיישנה אך טרם נמחקה, פה היה לנו שינוי לא מזמן בחוק, בעבר הלשכה לא הייתה רשאית להתחשב (כלומר לא יכולה לקחת בחשבון) בהרשעות שהתיישנו למעט מצב מאוד מיוחד שהבן אדם ידע שהיא לא רשאית והוא היה נותן את המידע וכו'. בשנת 2012 חוק המרשם הפלילי תוקן ולשכת עורכי הדין הוסיפו אותה בין הגופים שיש להם את הזכות כן לקחת בחשבון הרשעות שהתיישנו, עד אז היא דחתה מקסימום לסוף תקופת ההתיישנות אבל עכשיו נפתחה לה הדרך לקחת גם את התקופה השלישית בחשבון התקופה של העשר שנים למחיקת ההרשעה. פס"ד דלאשה נ' לשכת עורכי הדין - אדם הנדסאי במקצועו בוגר הטכניון שלמד במכללת רמת גן וסיים את הלימודים ב-2014 בעבר הוא היה נשוי לאישה שבשנת 2002 הוא הורשע באלימות כלפיה ובגזר הדין משנת 2002 היה כתוב שהיא סבלה מגילויי אלימות שכללו איומים והקאות הייתה צריכה טיפול רפואי וכו' ושלחו אותו למאסר בפועל למשך 15 חודשים היה לו גם מאסר על תנאי כלומר הוא ריצה את המאסר השתחרר ומאז עברו די הרבה שנים, מאז אין לו שום עבירות 2014 הוא מבקש להירשם כמתמחה בלשכה, בתצהיר הוא לא פירט על ההרשעה הזאת - טענתו הייתה שעד לא מזמן עד לפני התיקון לא היה צריך להתחשב בהרשעה שהתיישנה אבל מה שהראה לו בית המשפט כי הדבר כתוב במפורש שחייבים לדווח על עבירות שהתיישנו, לאור הדיווח שלו שאין לו עבירה אז הרשו לו להתמחות והרשו לו להיבחן וגילו את כל זה לפני שהוא הוסמך ועצרו אותו. הלשכה החליטה שהוא יכול להגיע ללשכה להגיש בקשה שוב בשנת 2024 העבירה בוצעה ב-2002 אנחנו רואים שימוש בתקופה שהיא מעבר לתקופה שהייתה מקובלת בעבר. אם בעבר היה צריך לספור מתי העבירה מתיישנת ולאפשר לו להתקבל היום אפשר לספור את התקופה השנייה ולא לאפשר להתקבל. בעבר המקסימום היה עד סוף תקופת ההתיישנות היום לאור התיקון לשכת עורכי הדין לוקחת את זה בחשבון מאריכה את התקופה שבה היא לא מאפשרת להתקבל, הוא עתר לביהמ"ש לעניינים מנהליים והוא מדבר על חומרת העבירה וקובע כי שיקול הדעת סביר אבל אי אפשר להתעלם מזה כי עברו כל כך הרבה שנים מדובר בתקופה ארוכה אז צריך לאפשר לו להגיש בקשה נוספת בשנת 2020 בלי לקשור את שיקול הדעת של הלשכה. (פסד ערן הירש). כלומר יש פה פרקטיקה שאומרת שהלשכה חייבת לאפשר להם להגיש בקשות תדירות יותר אבל לא נתערב בשיקול הדעת שלך. ביהמ"ש מדגיש כי החלטה להמתין עד 2024 היא סבירה לאור חומרת העבירה.

**13.11.17**

אמרנו שהלשכה רשאית להתחשב בהרשעות שהתיישנו, וגם בפס"ד שראינו ביחס להרשעה טרייה וגם ביחס להרשעה שהתיישנה, שהיום אולי יש לנו תחילה של מדיניות חדשה בבתי המשפט

המנהליים שהם בעצם מקבלים את העמדה של הלשכה מצד אחד, אבל הם גם אומרים שאי אפשר לא לאפשר למישהו בכלל לבקש למשך תקופות כ"כ ארוכות. אפשר לעכב עד שלב המחיקה

הרשעות שנמחקו רק גופים בודדים על פי חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים רשאים לעשות שימוש במידע, לשכת עורכי הדין אינה בין הגופים הללו. היא אינה רשאית לקחת בחשבון מידע לגבי הרשעה שנמחקה בין שיקוליה, אלא אם נמסרה על ידי המועמד ביודעין, תוך ויתור על זכויותיו שלא למסרו. לפעמים אדם מבצע עבירה ובית המשפט מגיע למסקנה שהוא ביצע את העבירה אבל מחליט שלא להרשיעו.

בעצם מצב שמכל מני נסיבות מחליטים שלא להרשיע אדם, כדי שלא יהיה לו "כתם" של רישום פלילי. במקרה כזה כשיש לנו את כל הצווים שמאפשרים שלא להרשיעו: צו מבחן, התחייבות להימנע מעבירה וצו שירות לתועלת הציבור שניתנו ללא הרשעה – אין הלשכה רשאית ע"פ חוק המרשם הפלילי והפסיקה לקחתם בין שיקוליה, והיא אינה זכאית לקבל מידע לגביהם, גם לאחר התיקון, אלא אם המידע נמסר על ידי המועמד ביודעין ותוך ויתור על זכויותיו שלא למסור המידע (ס' 13 לחוק המרשם הפלילי, על"ע 6038/04 ג'ורג'י נ' הלשכה 2005). ביהמ"ש הבהיר חד משמעית שאסור ללשכה להתחשב במידע הזה. המצב היחיד שבו הלשכה רשאית להתחשב בכל מה שכתוב לעיל, זה אם המועד יודע שמוותר לו לא לדווח – למרות זאת מדווח, תוך שהוא מוותר על זכויותיו. הוא בעצם אומר ללשכה אני נותן לך סמכות ביודעין להתערב, "זה מה שאני רוצה, אני רוצה שתיקחו את זה בחשבון" זה המצב היחיד בו ניתן לה להתחשב (בד"כ מן הסתם אדם לא יעשה כן). (הלשכה כמו שראינו עד עכשיו ונראה בהמשך, שומרת על עמימות לגבי שיקוליה היא לא מפרסמת כללים ברורים. לפעמים בדיונים בבתי המשפט לעניינים מנהליים פתאום היא חושפת איזשהו שיקול. למשל – היה דיון לגביי קבלה של אדם ללשכה והלשכה אמרה אנחנו לא יכולים לקבל אותו כי תלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי, אז פתאום גילינו את זה, ובתי המשפט לעניינים מנהליים כל הזמן מבקשים ולוחצים על הלשכה שאם יש להם כלל כלשהו- שיפרסמו אותו. אז אחרי לחצים ומקרים שהגיעו לביהמ"ש, היום במדריך למתמחה נראה כי המדיניות המוצהרת של הלשכה: בזמן ביצוע עבודות שירות או בתקופת מאסר על תנאי – לא ניתן להתחיל התמחות, יש להתמין עד לסיומם. (ואז יישקלו הסיבות לביצוע העבודות או למאסר על תנאי, על פי השיקולים שפרטנו). החלטה זו פורסמה בעקבות עת"מ 10-06-8707 עמוס יהושע אונגר נ' לשכת עורכי הדין 2010. כי כאשר יש עמימות יש בעצם יות חופש פעולה.

עד עכשיו ראינו מה קורה עם מועמד שיש לו עבר פלילי, אבל בסעיפים 37 ו-44 סעיפי שיקול הדעת- לא כתוב רק עבר פלילי. כתוב גם הביטוי "עובדות אחרות" מהם העובדות האחרות שמותר ללשכה לקחת בחשבון על בסיסן הן יחליטו כי מועמד לא יתקבל ללשכת עו"ד.

### **מהן עובדות שלאורן סבורה הלשכה כי מועמד אינו ראוי לשמש עורך דין? שלבים 1+2**

למשל דבר אחד שאנחנו רואים זה כתב אישום:

כתב אישום זה לא הרשעה פלילית אלא שלב אחר לגמרי, המ קורה אם נגד מועמד ללשכה הוגש כתב אישום? מצד אחד יש לנו את חזקת החפות הוא יכול לצאת זכאי וכו'. מצב שני האם ראוי לקבל אותו ללשכה האם ראוי שהוא יהיה עו"ד שיום אחד הוא ייכנס לאולם אחד כנאשם ולמחרת כעו"ד? אולי הוא מואשם בעבירה מאוד חמורה אז מן הראוי שיהיה עו"ד? יש פה דילמה. נפסק חד משמעית שמחכים עד סוף המשפט. לפעמים זה גם ערעור וזה יכול לקחת שנים אז בן אדם שהוגש נגדו כתב אישום בשלב הזה הוא באמת אכל אותה כי הוא עכשיו יצטרך להתמין עד סוף ההליך הפלילי. אם הוא יצא זכאי אז הוא יתקבל אבל אם הוא יצא אשם אז הולכים אחורה לקריטריונים שלמדנו. ביהמ"ש אומר כי זה לא סירוב מוחלט אלא דחייה לשעה עד ש... דוגמי מפס"ד: עע"ס(עליון הכריע פה זה ערעור עתירה מנהלית) מדלן אונגיל נ' הלשכה – זוהי הלכה מחייבת, כבר בשנת 1972 ביהמ"ש העליון פסק את הכלל שכרגע דיברנו עליו שבעצם ברגע שיש כתב אישום הלשכה רשאית לדחות כדי לראות מה יעלה בגורל העניין. אונגיל מדלן הייתה מהנדסת העיר פתח תקווה ונטען כלפיה שבעצם היא נתנה היתרים לשימוש חורג שלא כדין, הטענה הייתה שהיא ביצעה זאת ב1998 וב2006 הוגש נגדה כתב אישום רישום כוזב במסמכי תאגיד הפרת אמונים וכו'. במקביל היא למדה משפטים וב2009 היא רצתה להתחיל התמחות והלשכה אמרה לה – לא אנחנו ממתנינים עד להכרעה בכתב האישום, היא עתרה לביהמש לעניינים

מנהליים בטענה שהחלטה לא סבירה על רקע זה שאת המעשה לכאורה היא ביצעה ב-98, שמונה שנים לאחר מכן מגישים נגדה כתב אישום ב-2006, אנחנו ב-2009 ומועד ההוכחות במשפט בכתב האישום שהוגש ב-2006 נקבע לאי שם בסוף 2011 זאת אומרת כמה לחכות??? ולכן היא טוענת כי זה לא סביר, ביהמ"ש לעניינים מנהליים וגם ביהמש העליון דוחים את העתירה שלה כאשר ביהמש אומר שזה נכון שזה מעמיד אותנו בתחושה לא נוחה, כל כך הרבה זמן, חזקת החפות תחושה לא נוחה ההתמשכות הבלתי נגמרת של ההליכים אבל מהצד השני רמתו ותוארו של המקצוע ולכן אי אפשר לומר כי החלטה לא סבירה. היא נאלצה לחכות.

#### נעבור הלאה לחקירה פלילית:

כתב אישום זה החלטה של הפרקליטות שהתגבשו ראיות מספיקות, חקירה יש נגד הרבה מאוד אנשים וחלק נסגרות בלא כלום הבעיה שחקירה לפעמים לוקחת שנים על גבי שנים. נשאלת שאלה חריסה יותר האם זה מוצדק לעכב קבלה של מועמד בגלל שמתנהלת נגדו חקירה, לפעמים גם יש אמירה בפס"ד אזרחי לגבי בן אדם ולא בפס"ד פלילי. הלשכה רשאית להתחשב במידע שמובא במשפט אזרחי וגם בחקירה פלילית אם כי בזירות רבה יותר כאן צריך לראות את הנסיבות, ניקח 2 דוגמאות: **עע"ם לשכת עורכי הדין נ' שלום שגיא** - מדובר באדם שסיים את ההתמחות שלו עבר בהצלחה את הבחינות, ופתאום הוא מקבל הודעה כי לא מתכוונים להסמיך אותו הגיעה התנגדות ללשכה ומסתבר שהליכי כינוס נכסים של חברות שמתנהל בביהמש מחוזי אזרחי אז מיוחסים לו לשגיא מעשי מרמה ואז הלשכה מתחילה לבדוק את העניין בינתיים היא עוצרת אותו ואז כמה חודשים לאחר מכן יש פסק דין של ביהמש המחוזי האזרחי(לא הליך פלילי) יש פסק דין בהליכי הכינוס ונקבע שהוא ניצל את מעמדו וסמכויותיו בחברה והוא נטל מהחברה כל מיני כספים ובעקבות פסק הדין הזה, הוגשה תלונה במשטרה נגדו ונפתחה חקירה פלילית ואז נפתחת חקירה פלילית, ללשכה באותו רגע יש כנגדו את המשפט האזרחי וחקירה פלילית והם אומרים לו עד שלא תסתיים החקירה לא נקבל אותך, והוא טען שזה לא סביר ושהביטוי הזה "עובדות אחרות" לא יכול להיות לכל מידע שיש על מישהו אלא זה צריך להיות משהו בעל משקל שווה לעבירה פלילית עם קלון, ביהמ"ש לעניינים מנהליים קיבל את העמדה הזאת ואמר כי זה לא סביר אבל הלשכה ערערה לעליון וביהמש העליון תמך בלשכה. והוא הבהיר לנו שהלשכה היא רשות מנהלית וכזאת היא צריכה למלא את תפקידה תוך שהיא רשאית וצריכה להתחשב בכל ראייה מנהלית רלוונטית. לא רק הרשעה בפלילי וראייה מנהלית אמירות כאלה בוטות בפס"ד אזרחי זה ראייה מנהלית ופתיחת חקירה פלילית זה ראייה מנהלית והעובדה שהלשכה החליטה להמתין היא סבירה. **עת"מ עתמאנה נ' לשכת עורכי הדין** - מדובר באדם שנפתחה כנגדו חקירה פלילית החשד שיוחס לו היה שהוא תקף אדם מבוגר וגרם לו שברים בגופו עצרו אותו 5 ימים ואז הוא שוחרר ומאז עברו כבר שנתיים כשהוא רצה להתקבל להתמחות הוא דיווח על החקירה ללשכה והלשכה עושה מה שלפעמים היא עושה היא אמרה לו תקשיב אנחנו ניתן לך להתמחות אבל זה לא אומר שנקבל אותך פשוט כדי שלא תחכה כל כך הרבה זמן אנחנו נאפשר לך להתמחות ונראה מה יהיה עד הקבלה ללשכה, והוא עשה את ההתמחות וכשהוא סיים אותה אז הגיע מכתב אנונימי ללשכה (ההתנגדויות שדיברנו עליהם) שהחתימה הייתה "תושבים מפחדים בבקשה אל גרביה" הם כתבו בנוסף שהאדם הזה חמוש בנשק חם וקר וכולם יודעים אך מפחדים להתלונן נגדו הוא מטיל פחד ואך אחד לא עושה שום דבר. ולכן הזמינו אותו לשימוע אז יש גם את החקירה שטרם הסתיימה ויש גם את המכתב והזמינו אותו לשימוע והחליטו שהוא צריך לחכות והוא לא יכול להתקבל ללשכה כל עוד תיק החקירה בעניינו פתוח והוא חשב שהחלטה לא סבירה ולא מידתית והוא עותר לביהמש לעניינים מנהליים הרי יש לנו את אותו פס"ד מ-1972 בהקשר של כתב אישום והוא מתייחס גם לחקירה פלילית, העיקרון אומר ביהמש כי נכון שחקירה יכולה להוות עילה לא לקבל ללשכה אבל תלוי במה מדובר, אם זה חקירה פעילה אז סבבה פה עצרו אותו 5 ימים מאז לא נעשה שום דבר בעניין אין המלצה אין החלטה אין כלום אז זה מצד אחד, מצד שני אומר ביהמש לעניינים מנהליים בצורה ברורה כי המכתב הזה זה כלום אסור להתייחס אליו הוא לא יכול להוות שום דבר תתייחסו רק לחקירה בין היתר בגלל שהוא לא חתום! ביהמש מדגיש שאי אפשר להשתמש בו, הלשכה יכולה לפתוח בירור אבל לא להשתמש בו ולכן זה לא סביר. אפילו יש נגדו חקירה פתוחה ומכיוון שהיא לא פעילה ועברו שנתיים מאז הפעילות שנעשתה בתיק ולכן זה לא סביר. הוגש ערעור על ידי הלשכה ויש פסק דין: "ניתן בזאת תוקף של פסק דין להודעה על הסכם פשרה" ואנחנו לא יודעים מה תוכנו – זוהי הפסיקה בעליון.

## עבירת משמעת:

אפשר לעמוד בדין משמעותי במקום העבודה ובמקום הלימודים ובאופן חד משמעי זה נלקח בחשבון, 33 שנים האחרונות אנחנו מקבלים מכתבים מהלשכה שדורשת לומר כי תהיה החמרה עם כל מי שהועמד לדין משמעותי. ברמת העיקרון אנחנו נראה ענישה קלה ויש הצהרה על החמרה בהיבטים האלה. יש לנו מקרה כזה של פס"ד: עזרא נ' לשכת עורכי הדין - בחורה שלמדה ברמת גן היא התחילה את ההתמחות הכל היה תקין ואת הסמינריון שלה היא הגישה במקביל להתמחות ואז המרצה שלה העמיד אותה לדין משמעותי על כך שבעבודה הסמינריונית היא השתמשה בציטוטים מבלי שהיא ציינה את מקור הציטוט והיא הורשעה במכללה והיא הייתה צריכה להגיש עבודה אחרת בקורס אחר אבל הבעיה היא שכבר באופן טבעי היא לא יכלה להתקבל ללשכה בזמן היא הייתה צריכה להשתתף עוד פעם בסמינריון והיא הגיעה להתקבל ללשכה חצי שנה אחרי שהיא תכננה בגל החוסר בציון. היא מגישה את הבקשה ללשכה צריך להגיש שוב תצהיר והיא מצהירה והלשכה החליטה לעכב אותה בחצי שנה נוספת זה עבירה של טוהר מידות, בכל מקרה היא חשבה שזה לא סביר ועתרה לביהמש לעניינים מנהליים, וביהמש קבע כי ההחלטה לחלוטין סבירה. בסופו של דבר זה עלה לה בשנה אחת.

## נמשיך לגבי מעשים שאנחנו מבצעים במהלך ההתמחות:

**פס"ד מיה גד מרטיני נ' לשכת עורכי הדין** – היא התמחתה במשרד כלשהו ולטענתה המאמנת שלה עו"ד סיגלית בנטון לטענתה התעללה בה, התעללות נפשית לחצים העלבות וכו'. לאור זאת היא הלכה והגישה תלונה נ' המאמנת שדרך אגב מתמחה אחרת בהתחלה אמרה לה שהיא רוצה להגיש גם את התלונה אבל ברגע האחרון היא נסוגה ובעצם אפילו סיבכה אותה כי היא כתבה את השם שלה ואז פתאום היא נסוגה. היא הגישה את התלונה ללשכה וכתוצאה מכך גם הלשכה פונה למאמנת לברר מה קרה פה והמאמנת הלכה והגישה תלונה נגדה ועל כך שהיא דיברה עליה לא יפה. אנחנו מחויבים לדבר כלפי עורכי דין אחר בצורה הולמת אחרת זה עבירה על כללי האתיקה. אז המאמנת האשימה אותה בכך. בסופו של דבר עיכבו לה את קבלת הרישיון עד שיחליטו אם להגיש נגדה קובלנה משמעותית, החליטו להגיש קובלנה משמעותית והלשכה מחליטה שהיא לא יכולה להתצטרף ללשכה עד שלא תתברר הקובלנית המשמעותית. היא עתרה על כך כי היה ברור כי זה יכול לקחת שנים וביהמש לעניינים מנהליים אמר ללשכה כי זה לא נראה לו תקין, הוא לא נתן פסק דין אבל הוא שלח את הלשכה לחשוב על זה שוב והפעם הלשכה קיבלה החלטה לקבל אותה. האם זה באמת בנסיבות האלה עבירה כל כך חמרה מה שהיא עשתה? לא. ברגע שמגישים כנגדכם איזשהי תלונה משמעותית במהלך ההתמחות אז יש אפשרות שעד לסיום הבירור תאלצו להמתין. צריך להוריד פרופיל בחלק מההיבטים.

## עניינים נוספים: אי דיווח אמת בתצהיר:

לפעמים אנשים חושבים שאם הרשיעו אותו במשהו לפני 12 שנה והוא לא כותב את זה זה הכי גרוע לא לכתוב ושאלו זה יתברר. אי דיווח אמת בתצהיר יש מצבים ששנים אי אפשר להגיש בקשה מחודשת. פס"ד תמיק כהן שהיה צריך להמתין שנים התקבל ללשכה ביטלו לו את החברות הוא היה צריך להגיש בקשה חדשה והוא היה צריך להמתין 7 שנים ממועד הבקשה החדשה שזה 10 שנים מאז שהכל התחיל כי הוא לא דיווח אמת בתצהיר.

באופן כללי כל מיני דברים יכולים להגיע הרי אמרנו כי כל אחד יכול להגיש מידע או לספק מידע אודותינו אז מה הכללים? בגדול תלוי בטיב המידע ובמקור המידע, כאשר ביהמש העליון היה צריך לשקול במקרה אחד האם מה המשקל של העובדות האחרות האלה האם זה חייב להיות עבירה פלילית שיש עמה קלון אז הוא לא נתן תשובה מעשית אבל אנחנו רואים כי זה לא בהכרח צריך להיות מקביל לעבירה פלילית שיש עימה קלון ואנחנו נתקלים בכל מיני סוגים של מקרים למשל המקרה של והבה בדארנה - מישהי פרופ' ידועה למשפטים היא הלכה למסור ללשכה מידע על כך שהוא ניהל עמותה והלשכה מעכבת אותו ואין חקירה פלילית הלשכה הביעה עמדה שהוא צריך להראות שהוא בסדר הבעיה היא שיש האשמה לא פלילית שהיא מבוססת בצורה מסוימת אבל ביהמש לעניינים מנהליים אמר כי לא ניתן לחכות יותר מידי זמן אז אחרי שנה אם לא נפתחת חקירה בנושא אז אפשר להתקבל כל הזמן אנחנו רואים לבטים כמו סינג סונג בין הלשכה לבין ביהמש לעניינים מנהליים. ככל שמדובר בפחות מידע מוסמך כך סיברות השימוש במידע תפחת.

דבר אחרון שנוסיף בנושא הזה – **עת"מ אליהו מזרחי נ' הלשכה** - פושט רגל לא יכול להתקבל ללשכה ומה עם חייב מוגבל באמצעים? יש הבדל גדול בין פושט רגל לבין חייב מוגבל באמצעים, עושים לו איחוד תיקים חקירות יכולת והוא מחזיר סכומים הרבה יותר קטנים. שוללים ממנו אפשרות להחזיק כרטיס אשראי לצאת מהארץ וכו' החוק לא מתייחס לחייב מוגבל באמצעים אז האם צריך לקבל אותו או לא??? אם יהיה כלל אז כולם ידעו מה שקרה זה שהבחור הזה הוא חייב מוגבל באמצעים והוא ביקש להתקבל ללשכה אמרה לו הלשכה אנחנו בדיוק חושבים על כלל ועוד לא החלטנו אז אנחנו לא יודעים מה ליעשות איתך ומה שהכי מטריד אותם זה שהוא לא יקבל כספים לנהל עבור לקוחות אז הציעו לו את ההצעה הבאה: אם תתחייב להיות עורך דין שכיר אז נקבל אותך מה שחשוב זה שהכסף לא אצלו המשרד ינהל את הכסף והוא יכול לעבוד כעורך דין שכיר. הוא התחייב לעבוד כעו"ד שכיר והתקבל ללשכה על בסיס זה וכמה ימים לאחר מכן כבר בעצם פנה ללשכה ואמר אתם הכרחתם אותי זו הייתה כפייה אני רוצה לעבוד כעצמאי ואמרו לו בשום אופן לא אם תעשה את זה נעמיד אותך לדין משמעתי הוא עותר לביהמש לעניינים מנהליים ולטענתו ההכרחה הזאת לחתום על ההתחייבות הזאת זה לא סביר וביהמש דחה את העתירה שלו הוא אמר כי נתנו לו זמן לשקול את זה ברור שיש פה שאלה עקרונית האם בן אדם יכול להיות עורך דין או לא ולכן ביהמש התמקד בהתחייבות שהוא לקח על עצמו והדגיש אותה כמשמעותית בנסיבות האלה וזה היה נראה לו החלטה מידתית וסבירה, יכול להיות שאם עוד 5 שנים הוא היה מבקש אז צריך היה לנהל דיון על כך אבל בטח לא מספר ימים אחר כך.

סיימנו את הנושא של שמירת שערי המקצוע.

### ייחוד המקצוע:

בשיעור הראשון דיברנו על שני מאפיינים חזקים: 1. ניהול עצמי 2. מונופול בייחוד המקצוע אנחנו מדברים על המונופול העובדה שרק עורכי דין יכולים בעצם לתת סיוע משפטי ולבצע פעולות משפטיות. מי עו"ד? חבר לשכה.

ס' 20 לחוק לשכת עורכי הדין:

20. הפעולות המנויות להלן, לא יעשה אותן דרך עיסוק, או בתמורה אף שלא דרך עיסוק, אלא עורך דין; ואלה הפעולות:

(1) ייצוג אדם אחר וכל טיעון ופעולה אחרת בשמו לפני בתי משפט, בתי דין, בוררים וגופים ואנשים בעלי סמכות שיפוטית, או מעין שיפוטית;

### **(תיקון מס' 40) תשע"ז-2017**

(2) ייצוג אדם אחר וכל פעולה אחרת בשמו לפני –

משרד ההוצאה לפועל;

לשכת רישום הקרקעות;

הפקיד המוסמך לענין חוק בתים משותפים, תשי"ג-1952;

רשם החברות;

רשם השותפויות;

רשם האגודות השיתופיות;

רשם הפטנטים והמדגמים;

רשם סימני המסחר;

פקיד השומה ונציג מס ההכנסה לענין פקודת מס הכנסה;

המנהל לענין חוק מס שבח מקרקעין, תש"ט-1949;

מנהל מס עזבון לענין חוק מס עזבון, תש"ט-1949.

(3) עריכת מסמכים בעלי אופי משפטי בשביל אדם אחר, לרבות ייצוג אדם אחר במשא ומתן משפטי לקראת עריכת מסמך כזה;

(4) ייעוץ וחיווי דעת משפטיים.

הסבר הסי' יש כאן רשימה של פעולות שאם נסתכל סוגרות כל אפשרות כמעט לעשות איזשהי פעולה משפטית אם אתה לא עורך דין. אם אני לא משלמת את הרישיון שלי אני לא יכולה לתת חו"ד משפטית. אם אני לא משלמת את הרישיון. רק חבר לשכה יכול לתת חו"ד משפטית. מה שאנחנו רואים בסי' הזה זה בעצם את המשמעות והמהות של המונופול של לשכת עורכי הדין על שוק השירותים המשפטיים. סי' 20 מונה פעולות שרשאי לעשות אותם רק פעולות אלא אם כן שהן נעשות שלא על דרל עיסוק או שלא בתמורה כלומר – על דרך עיסוק אין לבצע פעולות כאלה הן בתמורה ובין שלא, חד פעמית מותר רק שלא בתמורה! (למבחן!!!) נניח שאני לא עורכת דין האם מותר לי לעזור למישהו לנסח מסמכים משפטיים? אני יכולה לעשות את זה חד פעמי שלא בתמורה. שימו לב שמי שלא פועל לפי הוראות הסי' מבצע עבירה פלילית וכמובן שמי שמתחזה לעורך דין ועורך דין שמושהה ועושה פעולה כזאת זו עבירה פלילית אסור לעשות את הפעולות הללו אם אתה לא עורך דין.

יש רשימה של גופים שהסי' קובע במפורש שבפניהם רק עורכי דין רשאים לייצג- וזה יצר בעיה ולמה? הבעיה היא שיש גופים שלא שם שלא נמצאים ברשימה והשאלה היא האם אפשר מול אותם גופים שלא נמצאים ברשימה לבצע פעולות משפטיות אם אתה לא עורך דין? יש לנו רשימה של פעולות וזה בעצם כל הפעולות המשפטיות ויש לנו רשימה של גופים אז לגבי הגופים שמצויים ברשימה הכל בסדר אז לגבי הגופים האחרים האם אפשר או לא?? הנסוח הזה הביא לדיונים בבתי המשפט בעיקר סביב הנושא של ביטוח לאומי- הביטוח הלאומי הוא לא ברשימה, ופה נכנסת לבנת פורן, זכותי וכו'. ונשאלת השאלה האם כל הגופים בסגנון הזה של המרכז למימוש זכויות משפטיות האם הם רשאים לייצג אנשים? **ביהמש העליון קבע בפס"ד לבנת פורן** – כי מול הגופים שמנויים בסי' אין שאלה וברור לנו שאי אפשר לייצג ולעשות כל פעולה למעט החריגים המותרים בחוק לעומת זאת גוף שלא מופיע ברשימה מי שלא עו"ד כן יכול לסייע מול אותו גוף אבל בפעולות מהרשימה שבסי' 20 זאת אומרת שמה שעשה ביהמש העליון עם לבנת פורן הוא יושב וקיבל את כל רשימת הפעולות שהיא עושה ואמר מה משפטי ומה לא, לשלוח לרופא כדי לקבל חו"ד משפטית מותר, לתרגם למישהו את הטופס מותר, אבל כל דבר שיש בו היבט משפטי אסור! זה כמובן יוצר בעיה קשה כי לשכת עורכי הדין רצתה שיסגרו את לבנת פורן וברגע שאומרים שיש להם זכות קיום בדברים מאוד מסוימים זה דברים שהסיגו את גבול המקצוע, לשכת עורכי הדין שולחת חוקרים פרטיים לחברה הזאת לקוח סמוי תופסת אותם מפריס את פסק הדין תובעת אותם על ביזיון ביהמש, ביהמש קונס וקבע כי כל פעולה שהיא תעשה זה יהיה קנס של 35 אלף שקלים אבל זה לא רק היא יש גופים נוספים שעושים זאת, חלק משמעותי מדמי החברה הולכים למאבק בנושא הזה בהסגת גבול המקצוע כדי להשאיר עבודה לעורכי הדין.

**20.11.17**

**ייחוד המקצוע:**

ס' 20 לחוק לשכת עוה"ד מונה שורה ארוכה של פעולות של עו"ד מותר לעשות ורשימת גופים שמולם ניתן לייצג...  
מה עם אלה שלא מנויים?  
לבנת פורן, ביטוח לאומי. הסוגיה הזו הגיעה לעליון והוא אמר: פעולות משפטיות עושה רקקקק עו"ד ולכן בגופים המנויים אין שאלה.  
בגופים האחרים – מה שהוא פעולה משפטית נטו – רק עו"ד רשאי לעשות .

**ס' 20** יש לו חריגים, המנויים בס' 21:

ס' 20 אומר – מונפול לעו"ד, רק הם יכולים לעשות פע' משפטיו תולייצג בפני גופים מסוימים.  
ס' 21 – אבל יש חריגים.

למשל: טוענים רבניים, א"ע, רו"ח..

**ס' 21** – חריגים – בס' 21.

למשל – ייצוג לפני בתי דין דתיים ולפני בתי דין צבאיים...  
יש עוד שורה של הוראות שהן סייג .

**יש לשים לב ל(7)21**: חיווי דעת משפטי ע"י אדם שנתבקש לכך עי עו"ד או ע"י רשות מרשויות המדינה.

פרופ', ד"ר למשפטים אם הוא לא מששלם את דמי החבר – לא יכול לעשות פעולות משפטיות כי ללשכה יש מונפול. אם דויטש לא ישלם את דמי החבר ויהיה חבר פעיל בלשכה או סגן הדיקן או כל פרופ' וד"ר אחר - לכאורה לא יכול לתת אפילו חו"ד משפטית.  
אבל יש לכך סייג – (7)21 – חיווי דעת משפטי ע"י אדם שנתבקש לכך עי עו"ד או ע"י רשות מרשויות המדינה.

נניח שדויטש לא מששלם דמי חבר / הגבלת חברות.  
אם למשל משרד עו"ד פונה אליו ומבקש חווד בתחום הגנת הצרכן – יוכל לתת אותה כי מי שביקש הוא עו"ד.  
אם אחת מרשויות המדינה – משרד ממשלתי למשל רוצה להעביר ה"ח – יכול לתת חו"ד אם התבקש על ידה .

**תמידדדדד שואלים על זה!**

**פרופ' למשפטים (או כל מי שמשפטן) לא יכול לתת חווד משפטי אם לא חבר לשכה אלא אם כן התבקש עי משרד עוד / רשות מרשויות המדינה .**

**ס' 21** זה היה ס' 21.

יש עוד כל מיני הוראות חוק התומכות במונפול של הלשכה...

**ס' 98(א) קובע** שביהמש לא יזדקק לתביעת שכר כאשר מישהו שהוא לא עו"ד נותן שירות משפטי. אם למשל לבנת פורן נותנת שירות משפטי (ואסור לה) – הלקוח יכול להגיד לה אני לא משלם לך את שכר הטרחה, אם היא תתבע אותו – ביהמש יגיד לה עופי מפה את הסגת את גבול המקצוע אנחנו לא נעזור לך לקבל את שכר הטרחה .

**בפועל זה לא כ"כ עובד ככה ... לפעמים כן ... תלוי על איזה שופט נופלים...**

אם הלקוח מוכיח שמדובר בשירות משפטי וזה לא עו"ד ביהמש ידחה את התביעה, אבל זה מאפשר ללקוח להיות נוכל! ואז ביהמש אומר: לא נסייע לגבות את הסכם שכר הטרחה כי הוא לא תקין הוא בא לגבות עבור שירות משפטי אסור, אבל מי שעובד מגיע לו שכר ראוי שהוא לרוב יותר נמוך...  
אז לפעמים יש פסיקות כאלה ולפעמים כאלה מצד ביהמש.

## אם לבנת פורן כ"כ רוצה לתת מעטפת עם שירות משפטי , אז למה היא לא מקימה שותפות עם

עו"ד?!

עו"ד יכול להיות או עוסק מורשה או שאם יש לנו כמה עו"ד – אז הם יכולים להתאגד באחת מ2 דרכים: האחת שותפות והשניה חברה (אסור לה להיות בע"מ, עו"ד צריכים לקחת אחריות...).

**58' 59g** מתייחסים אחד לשותפות ואחד לחברה כשהעיקרון הוא אחד: שעו"ד לאאא יעסוק במקצועו בשותפות עם אדם שאינו עו"ד, ולאאאא ישתף אדם כזה בהכנסותיו. לא משנההה אם זה כסף, לא משנהההה אם זה שירותים, לא משנהההה איזו תועלת! לכן, אני לא יכולה להגיד לעם לי " כל לקוח שתשלחי אלי אתן לך 100 שח" כי אני משתפת אותה בהכנסותיי כי היא לא עו"ד עדיין, עו"ד ביניהם יכולים אבל מי שלא – לא .

עו"ד לא רשאי להשתתף בהכנסות עם מי שלא עו"ד חדדד משמעית .

לזה יש עוד כלל משלים – **כלל 11 לכללי האתיקה:**

**11ב(א) :** לבנת פורן אם היא מחחיטה לשלוח אלי כעו"ד לקוחות – לא אוכל לקבלם . עצם העובדה שהיא מפרסמת שהיא עוזרת במימוש זכויות בביטוח לאומי, אני לא יכולה לקבלל לקוחות שהיא שולחת.

**(ב)** לבנת פורן גם לא יכולה להעסיק עו"ד שיתנו שירות משפטי ללקוחות שלה! היא יכולה להעסיק עו"ד שיתנו שירות לעצמה... המחלקה המשפטית בחברה דואגת לחברה והיא לאאא יכולה לטפל בלקוחות של החברה, זה כבר עניין אחר .

אז לבנת פורן לא יכולה להעסיק עו"ד שיתן ייעוץ משפטי ללקוחות, לא יכולה לעשות דיל עם עו"ד שתשלח לו לקוחות, לא יכולה להשתתף עם עו"ד בהכנסות בשום אופן ולכן היא במצב שהיא לא יכולה לתת שירות משפטי אלא אם כן היא עוברת על החוק .  
המטרה מאחורי הדברים: עו"ד חלים עליו כללי האתיקה, יש כללי התנהגות מחמירים שדורשים ממנו לפעול לפיהם. לבנת פורן לא חלים עליה כאלה! אם אעבוד אצלה כעו"ד ויבוא לקוח – למי אהיה נאמנה? לבוסית או ללקוח?  
אם אני עושה איתה ביזנס, אם היא שולחת לקוחות – אני אחשבן לה וזה יכול להיות ע"ח הלקוח שלי!  
לכן כל סוגי ההסדרים האלה, יש מעבר להם מטרה ראויה – לא להכניס עו"ד למצבים שבהם יש סכנה להתפשרות על כללי האתיקה .

החוקיות של הכלל – חקיקת משנה – הגיע לבג"ץ, הוא סותר את חופש העיסוק.  
**בג"ץ 9596/02 פיצוי נמרץ** קבע: כן, הוא פוגע בחופש העיסוק אך הוא לתכלית ראויה והוא מידתי. תכלית: רצון להבטיח את קיום החובות המשפטיות והאתיות המוטלות על עוה"ד ולמנוע את עקיפתן. אם אני לא יכולה לפרסם כעו"ד תשדיר בטלויזיה ואעבודד עם לבנתי פורני שהיא כן יכולה – זה יוצר בעיה, עקיפה של כללי האתיקה .

בהמשך המצגת -

**שאלות שהגיעו לוועדות האתיקה ;**

האם עו"ד רשאי לתת שירות משפטי ללקוח שהופנה עליו עי מועדון לקוחות שמעניק ללקוחות הטבה בכך שעוה"ד אליו מפנה מועדון הלקוחות מתחייב לתת ללקוח שהופנה ... (להעתיק).

כשמישהו לא גובה תשלום לא אומר שהוא מספק משהו ללא תמורה. למועדון הלקוחות יש אינטרס להגדיל את מספר לקוחותיו.. זה שזה בחינם וכו' – זה לא מכשיר את השרץ .

**הדין המשמעתי – המצגת הבאה:**

כזכור, מהרגע שבו נתמחה הדין המשמעתי של הלשכה חל עלינו. המשמעות: כפיפות לכללי התנהגות

(כגון 11ב, עבודה אצל לבנת פורן וניתן ייעוץ משפטי ללקוחותיה). יש כללי התנהגות שעו"ד צריכים לפעול לפיהם ואם לא עושים זאת – יעמדו לדין משמעת.

המטרות העיקריות של הדין המשמעת:

(1) הגנה על הציבור מפני עו"ד לא ראויים.

(2) הגנה על כבוד המקצוע.

דיברנו על זה שכבוד המקצוע הוא ערך ממש חשוב לעו"ד, זה הערך ששומר על הפרופסיה, על זכויות היתר שלה וכיוצ"ב. הדין המשמעת מטרתו להגן על כבוד המקצוע.

**הדין המשמעת חל במקביל ובנוסף למע' דינים נוספות.**

**מה הכוונה!?**

בגין אותו אירוע בחיי המציאות, יכולים להיפתח שונים ומגוונים.

**למשל,** נניח שעו"ד מועל בכספי לקוח, הלקוח יכול:

לתבוע בתביעה אזרחית: הפרת חוזה, נזיקין וכו' ..

יכול לגשת למשטרה: יכול להגיש תלונה והמשטרה תחקור ויתכן שיעמוד לדין פלילי.

ובנוסף, חל הדין המשמעת והלשכה יכולה (ותעמיד) את עו"ד לדין משמעת.

כל מע' הדינים חלות במקביל.

אי אפשר לטעון "שילמתי את המחירי כשעמדתי לדין פלילי" כי לכל אחת מהמערכות יש את המטרה אחרת שעומדת מאחוריה (אזרחי – פיצוי כספי, פלילי – גמול, ענישה על שעשית ודין משמעת – להגן על הציבור מפני עו"ד לא ראויים ולהגן על כבוד המקצוע).

**80' לחוק לשכת עו"ד,** קובע שדין משמעת לאאא מעכב דין פלילי אבל בי"ד משמעת רשאי

להמתין לפס"ד הפלילי (לרוב ממתין אבל יכול גם במקביל..).

מה נטל ההוכחה בדין המשמעת ??? אין לנו הכרעה: זה לא מאזן הסתברויות – אזרחי, זה לא מעבר לכל ספק סביר – פלילי, בתי הדין המשמעתיים אומרים: משהו באמצע, משהו כמו 80%. ההלכה: "מידת ההוכחה הדרושה בהליכים בפני בי"ד משמעת, איננה גבוהה כמו זו הדרושה במשפט פלילי, אם כי היא עולה על זו הדרושה במשפט אזרחי".

נטל ההוכחה כמובן על התובע במשפט רגיל – בדין משמעת נטל ההוכחה על הקובל.

**יש לנו סדרי דין ייחודיים הקבועים בלשכת עו"ד (סדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים), תשע"ה-**

**2015.**

**ס' 67 לחוק (חוק לשכת עו"ד) מאפשר קבלת ראייה גם אם לא היתה כשר להתקבל בביהמ"ש**

**מטעמים מיוחדים.**

**סדרי הדין קצת יותר גמישים...**

#תחולת הדין המשמעת – ממש רחבה! קודם כל-אקס-טריטוריאלי... גם אם התנהגת בצורה לא נאותה בלונדון.

עו"ד שהשתולל בכפר נופש יוון – אם פגע בכבוד המקצוע יאכל אותה, לא משנה איפה התרחשה התנהגות.

# לדין המשמעת אין התיישנות. אבל כמובן הוא כפוף לעקרונות של שיהוי וצדק.

אין התיישנות – זה לא אומר שהלשכה, גוף סטטוטורי, יכולה עכשיו להיזכר שב1996 לא הזהרתי מישהו לפני תצהיר....

# הדין המשמעתי חל גם על פעולות שעושה עו"ד בחייו הפרטיים.  
דוגמא – 1136/14 **פרידה ישראלוביץ**, עו"ד חשדה שבעלה בוגד בה עם אחרת והלכה והתחילה לעשות פעולות נגד אותה מאהבת לכאורה : הגיעה למקום העבודה, התחילה להפיץ עליה דברים, באה וסיפרה לבית כנסת מיהי ומהי.

אלה פעולות שלא קשורות לזה שהיא עו"ד... ועדיין: ביהמ"ש העליון חוזר על ההלכה: הדין המשמעתי חל על עו"ד גם כשהוא בחייו הפרטיים אבל יש פה הסתייגות: במקרים מתאימים, כלומר לא כשדבר שבשגרה, לא כל פעם שעו"ד צועק בועד הבית יש להעמידו לדין משמעתי, אך עקרונית עו"ד צריך לדעת שגם כשהוא לא עו"ד, הציבור נושא את עינו אליו ואם הוא עושה דברים שפוגעים בכבוד המקצוע עלול לעמוד לדין משמעתי.

# גם בחברות מוגבלת אתה כפוף. (ר' שיעור ראשון מתי כפוף מתי לא).

#ראינו שיש לו תחולה רחבה לדין המשמעתי, אפשר להעמידו עוד לדין משמעתי כאשר הוא מבצע עבירת משמעת.

**מהי עבירת משמעת?**

**יש עבירות קונקרטיות, יש רשימה עם הרבה סעיפים: גם בחוק לשכת עו"ד וגם בכללי האתיקה.. כמו כן, יש עבירות סללללללללל.**  
**2 סעיפי סל – ס' 53 לחוק וגם ס' 61(3).**  
**53 – התנהגות הפוגעת בכבוד המקצוע (כל דבר, גם פרידה שרדפה את המאהבת).**  
**61(3) – התנהגות שאינה הולמת את המקצוע.**

**בפרקטיקה, לכל עבירה מוסיפים גם את זה! אם מישהו נאשם באי דיווח אמת לביהמ"ש – ס' 34, אז יוסיפו גם את 53 ו-61(3) שבגינם גם אועמד לדין.**

יש גם הרבה עבירות שאין להן ביטוי קונקרטי, כמו **שליחת יד לכספי לקוחות**. בשום מקום לא רשום שלעו"ד אסור לגנוב את כספי הלקוחות => ולכן יש לפנות לעבירות הסל.

# לדין המשמעתי יש 2 שלבים :

1) מבררים את התלונה / המידע שמגיע ללשכה. מישהו מביא את המידע הרי – מבררים ומקבלים החלטה עקרונית אם להגיש קובלנה (=כתב אישום).  
**הסמכות העיקרית פה שמורה לוועדות האתיקה!**

**אם החליטו שלא – נגמר הסיפור.**  
**אם החליטו שכן – עוברים לשלב הבא -**

2) **הטיפול בקובלנה. פה הסמכות העיקרית היא לביה"ד המשמעתיים.**

נתחיל מהשלב הראשון.

מגיעה תלונה / מגיע מידע.

נניח שאני לקוחה של עו"ד ואני חושבת שהוא התנהל איתי לא בסדר, לאן אני הולכת? תלונה יכולה להיות מוגשת לאחד מ-4 קובלים:

1) ועדת האתיקה הארצית.

2. –" מחוזית.

3. פרקליט המדינה.

4. היועמ"ש.

כך לפי ס' 63 לחוק. 4 הקובלים לפי החוק הם האפשריים ואוכל לבחור למי.

בפועל, פרקליט המדינה / היועמ"ש לא מטפלים בתלונות אלא בנדירות ביותר, יפנו אותנו ללשכה. הכלל אצלם הוא לא לטפל, אנחנו לא מתערבים אלא במקרים חריגים, יפנו אותה ללשכה.

הלשכה מפנה לועדה המחוזית!! אם זה לא יילך - < תוכל לפנות לארצית, זה לא ערעור. אם תפנה לארצית - < מחוזית לא תוכל להחליט בניגוד אליה (יש סעיף כזה בחוק).

לפי החוק – אפשר לגש למי שרוצים. במעשי 3 ו-4 לא יטפלו – יפנו ללשכה. כדאי לפנות קודם למחוזי וזה גם לפי המלצת הלשכה כי זה לא יסגור את האופציות, בניגוד לאם נפנה לועדת האתיקה הארצית...

### **לכן הדרך הנכונה – לפנות לועדת האתיקה המחוזית כלומר במחוז בו רשום עו"ד.**

#### **דוגמא למצב בו פרקליט המדינה / היועמש כוון יהיו צד בעניין:**

עו"ד נבות אלצור, הוא ייצג את אולמרט (פליליסט חזק). שולה זקן הביאה קלטות ובהן הוא ניסה להדיח אותה מאמירת אמת! בעקבות זאת נפתחה נגדו חקירה פלילית: שיבוש הליכי חקירה, נסיון להדיח עד.. לבסוף, הוא עשה דיל עם פרקליטות המדינה שלא יגישו נגדו כתב אישום פלילי, אלאאאא רק שתהיה ענישה משמעתית. הם עשו עסקת טיעון שיבקשו השעיה של שנה בפועל מעיסוק במקצוע. אז פה הם הקובלים כי הם עשו את הדיל הזה... הוגש בגץ נ' ההמרה הזו אך נדחתה. לרוב הם יהיו מעורבים רק כשזה חלק מהליך פלילי: או שלא יגישו כתב אישום / שיגישו וחלק מהעונש תהיה השעיה משמעתית אך בפועל לא כתובת לתלונות ולכן **הגוף לקבלת התלונות – ועדות האתיקה**.

אזזזז לקוח / כל אדם שרוצה להגיש תלונה נ' עו"ד – מוטב לו לפנות לועדת האתיקה המחוזית.

מומלץ לקרוא אותה.

**הגשת תלונה לוועדת האתיקה:**

כיום לצד כל ועדת אתיקה עומד פרקליט **בשכר** המברר תחילה את התלונות ומעביר אותן לוועדת האתיקה בצירוף המלצה.

ועדת האתיקה אינה גוף חוקר אקטיבי האוסף ראיות ושומע עדים. ההחלטה בכל תלונה מתקבלת על סמך המסמכים והטענות בכתב שהמתלונן ועוה"ד הנילון מגישים לוועדה. יודגש, כי ברגע שמגיעה תלונה אז אפשרי לגנוז אותה מיד. למשל; אם בתלונה כתוב שעו"ד לא ענה לי ל-6 טלפונים, זו לא תלונה משמעותית ולכן יגנוז אותה מיד ולא יזמנו את העו"ד לבירור.

בסמכות הוועדה לגנוז התלונה מיד על בסיס הכתוב בה, או לדרוש מעוה"ד הנילון תגובה סטטוטורית לתלונה. אם עוה"ד לא עונה- זוהי עבירה משמעותית/אתית בפני עצמה. בסמכות הוועדה גם לדרוש תצהירים מכל אחד מהצדדים.

ועדת האתיקה מקבלת את החלטותיה בהחלטת רוב, וקובעת אחת משתיים: גניזת התלונה (אפשר גם בצירוף הערה לעוה"ד הנילון) או הגשת קובלנה משמעותית המתבררת בבתי הדין המשמעותיים. על פי נתוני הלשכה המתפרסמים מעת לעת, **מעל 90% מהתלונות נגנזות**. יובהר, כי כל שלב הדיון בוועדת האתיקה הינו חסוי לחלוטין, לא מתפרסם תוכן הדיונים ולא מתפרסמים פרוטוקולים וכן הדיונים מתקיימים בדלתיים סגורות.

לכל ההליך האמור לעיל קיים לוח זמנים- ראו כללי לשכת עוה"ד (סדרי הדין בבתי הדין המשמעותיים). אולם, כל המערכת עובדת ובנויה ממתנדבים ולכן במציאות המועדים לא תמיד נשמרים.

יושם אל לב, כי מגיש התלונה מכונה "המתלונן", עוה"ד שנגדו הוגשה התלונה מכונה "הנילון".

כל חברי וועדות האתיקה הינם מתנדבים, למעט פרקליט הוועדה המקבל שכר.

נניח שיש לקוח שמתלונן נגדי וועדת האתיקה המחוזית ת"א הודיעה לו שהיא מחליטה לגנוז את התלונה. אבל הוא חושב שהתלונה שלו הינה רצינית, ולכן נשאלת השאלה **מהן אפשרויות הפעולה של מתלונן אם תלונה נגנזה?**

**כלל 8 לכללי לשכת עוה"ד (סדרי הדין בבתי הדין המשמעותיים)** קובע כי על קובל (וועדת האתיקה) שהחליט לא להגיש קובלנה להודיע על כך למתלונן **בהודעה מנומקת בכתב**, ועליו ליידע אותו כי באפשרותו לפנות לקובל נוסף. יוזכר, כי יש מספר קובלים ולכן החשיבות היא שכדאי לפנות אל וועדת האתיקה המחוזית ולאחר מכן לארצית.

לאור האמור, **למתלונן ישנן כמה אפשרויות**;

1. המתלונן יכול לקבל את הדין (כמובן שיכול במקרים מתאימים במקביל להתלונן במשטרה או להגיש תביעה אזרחית כנגד עוה"ד).

2. להגיש תלונתו לאחד מהקובלים האחרים (לא אפקטיבי בד"כ- כי פרקליט המדינה והיועמ"ש לא מטפלים בפניות ולגבי הוועדה הארצית אין כמעט מקרים שהיא החליטה בשונה מהוועדה המחוזית).

3. לעתור לבית המשפט לעניינים מנהליים כנגד סבירות ההחלטה (לאחר מיצוי ההליכים בלשכה).

יודגש, כי אלו דוגמאות לפס"ד בהם מדובר על מקרים שבהם היו עתירות מהסוג הזה אך מעולם הן לא התקבלו! כלומר, אם החליטו לגנוז את התלונה אז זה סוף הסיפור ובד"כ התשובה של וועדת האתיקה היא סוף הדרך.

**עת"מ (ת"א) 47384-02-12 ורדימוס זיילר נ' וועדת האתיקה.**

**ע"מ 2393/14 סיני לבל נ' עו"ד בך.**

**לעניין ההחלטה האם להעמיד לדין משמעת או לגנוז את התלונה - נשאלת השאלה, מה יכול לעשות עו"ד שהוחלט להגיש כנגדו קובלנה!?**

גם עו"ד שהוחלט להגיש נגדו קובלנה יכול לעתור לבית המשפט לעניינים מנהליים על מנת לתקוף את החלטת וועדת האתיקה- כל עוד לא החל בירור הקובלנה בבית הדין המשמעותי. אם החל בירור הקובלנה יוכל לנסות ולהוכיח חפותו במסגרת ההליך המשמעותי, אך לא יוכל עוד לפעול כנגד ההחלטה להעמידו לדין.

יש להבהיר כי ביהמ"ש לעניינים מנהליים קבעו שאם הקובלנה כבר הוגשה- זה מאוחר מידי. עתירה מנהלית לא תעזור אלא הוא יצטרך ללכת ולהוכיח את חפותו המשמעתית בדין המשמעותי. אבל אם לאו, אזי ביהמ"ש לעניינים מנהליים יצטרך לדון בסוגיית סבירות ההחלטה.

בעניין זה- **כל העתירות נדחו למעט אחת שהתקבלה חלקית- < עת"מ 11-11-47774 חיים שטנגר נ' ועד מחוז ת"א: בין שטנגר ללשכה יש סכסוך ארוך שנים. מגיש בג"צים נגד חוק לשכת עו"ד וכו'... מצד שני, הלשכה מעמידה אותו לדין משמעותי באופן קבוע, כלומר יש איזשהו מאבק. בעתירה הנ"ל, טען שטנגר שבשנה אחת וועדת האתיקה ת"א מרכז, החליטה להגיש נגדו 5 קובלנות משמעותיות ומעבר לכך ניתנו מספר פס"ד משמעותיים נגדו על קובלנות שהוגשו קודם. באותה שנה, לגבי כל פס"ד משמעותי כנגדו וועדת האתיקה הגישה ערעור- > אם הוא זוכה אז ערעור על הזיכוי, אם הוא הורשע אז ערעור על חומרת העונש ולכן הוא טוען שהם רודפים אותו, הוא מרגיש אכיפה בררנית וכל פעולה שהוא עושה גוררת קובלנה משמעותית ויש כאן עניין אישי. הוא רצה שיעבירו אותו ממחוז ת"א מרכז כי רודפים אותו ובקשה זו נדחתה. ביהמ"ש לעניינים מנהליים אומר שהוא לא יכול להתערב בהחלטות להגיש ערעור וזה יתברר במסגרת ביה"ד המשמעותיים, והוא גם לא יכול להתערב מתוך 5 הקובלנות שהגישו נגדו באותה**

שנה רק ב-2 קובלנות כי הן כבר הוגשו. אבל היו עוד 3 קובלנות שלא הוגשו וביהמ"ש בוחן אותן. עו"ד שטנגר פנה לממונה על חופש המידע בלשכה וביקש מידע ולא קיבל אותו ואז הוא שלח לה מכתב נוסף ובו הוא כתב שהוא ממתין כבר 57 ימים ושאלם לא יומצא לו המידע "הוא ינקוט נגדה אישית את הצעדים המשפטיים המתחייבים והנדרשים". הלשכה החליטה שזו הטלת אימה ורצתה להעמיד אותו על זה לדין משמעתי. אומר ביהמ"ש לעניינים מנהליים, אם ככה צריך להעמיד לדין משמעתי את כל עורכי הדין. זה נראה כמו אכיפה בררנית, כמו סוג של רדיפה אישית וביהמ"ש ביטל את ההחלטה.

זה היה מקרה יחיד שבו הייתה התערבות בשק"ד של וועדות האתיקה בהקשר של העמדה לדין משמעתי והלשכה לא קיבלה זאת בהבנה את התערבותו של ביהמ"ש ולכן הם רצו להגיש ערעור. עע"מ 7369/12 ועד מחוז ת"א נ' שטנגר - המערערים (הלשכה) קיבלו את המלצתנו לחזור בהם מהערעור, אבל יחד עם החזרה מן הערעור, למען הסר ספק נבהיר כי אין חולק שביהמ"ש לעניינים מנהליים אינו אמור ואף לא עשה כן במקרה דנן לשים את שיקול דעתו במקום שיקול דעתם של הגורמים המוסמכים בלשכה באשר לשאלה האם התנהגות מסוימת מהווה עבירה משמעתי או לאו".

**דוגמה לעתירה שלא התקבלה - עת"מ (י-ם) 48237-10-13 גזעון פודים נ' וועדת האתיקה הארצית.**

הוא שלח לה מכתב נוסף ובו הוא כתב שהוא ממתין כבר 57 ימים ושאלם לא יומצא לו המידע שימו לב – "אם לא יומצא לו המידע הוא ינקוט נגדה אישית את הצעדים המשפטיים המתחייבים והנדרשים" אומר ביהמש לעניינים מנהליים אם ככה צריך להעמיד לדין משמעתי את כל עורכי הדין זה נראה כמו אכיפה בררנית כמו סוג של רדיפה אישית והיא ביטלה את ההחלטה. לא נפרט את כל שלושת המקרים נאמר כי שי החלטות בוטלו ואחת אושרה - זה היה מקרה יחיד שבו היה התערבות בשיקול הדעת של ועדות האתיקה של ההחלטה להעמדה לדין משמעתי והלשכה נרעשה כלומר הם מאוד לא מקבלים בהבנה התערבות כזאת של בתי המשפט והם רצו מהר להגיש ערעור.

עע"מ ועד מחוז נ' שטנגר - המערערים (הלשכה) קיבלו את המלצותינו לחזור בהם מהערעור כלומר העליון אומר ללשכה תחזרו אבל יחד עם חזרה מהערעור בפס"ד כתוב "למען הסר ספק נבהיר כי חולק שביהמש לעניינים מנהליים אינו אמור ואף לא עשה כן במקרה דנן לשים את שיקול דעתו במקום שיקול דעתם של הגורמים המוסמכים בלשכה באשר לשאלה האם התנהגות מסוימת מהווה עבירה משמעתי או לא" שימו לב כי מצד אחד אומר העליון תמשכו את הערעור מצד שני הלשכה דורשת והוא מספק הבהרה – זה מקרה חריג אנחנו לא מתערבים בשיקול דעת.

סיימנו את השלב הראשון - יש שקף סיכום שלב בירור התלונה: (מצגת)

- התלונה מוגשת לאחד הקובלים, בד"כ ועדת אתיקה מחוזית.
- הועדה מבררת את התלונה באמצעות חומרים בכתב המתקבלים מהמתלונן ומהנילון על פי דרישתה.
- הוועדה מחליטה אם לגנוז התלונה או להעמיד עורך הדין לדין משמעתי.
- אם החליטה לגנוז: המתלונן יכול להפנות תלונתו מחדש לוועדת האתיקה הארצית. אם גם היא החליטה לגנוז יכול לפנות ליועמ"ש ולפרקליט המדינה שאינם נוהגים להתערב, ולביהמ"ש לעניינים מנהליים לעתור כנגד סבירות ההחלטה. המדיניות: להתערב רק במקרים חריגים.

- אם החליטה להגיש קובלנה נגד עורך הדין, האחרון יכול לעתור נגד סבירות ההחלטה לבית המשפט לעניינים מנהליים, שידון בה רק אם טרם החל בירור הקובלנה.

### השלב השני - כאשר הוחלט להגיש קובלנה מה קורה אז?

#### הגשת הקובלנה ובירורה:

עד עכשיו ראינו את ועדת האתיקה משמשת כמעין משטרה ופרקליטות ומחליטה האם להעמיד לדין או לא ועכשיו יש לנו החלטה להעמיד לדין וועדת האתיקה היא התובעת. ועדת האתיקה שהחליטה על הגשת הקובלנה מגישה אותה לבית הדין המשמעתי המחוזי – מזכירה לכם איך בנוי הנושא של בתי הדין: יש לנו 5 מחוזות לאחר הבחירות יהיו 6 ובכל אחד מהם יש ועדת אתיקה מחוזית ובית דין משמעתי מחוזי. חוץ מזה יש לנו ועדת אתיקה ארצית ויש לנו בית דין משמעתי ארצי, שימו לב כי לא משנה מי יחליט להעמיד אותי לדין משמעתי זי יכולה להיות ועדת אתיקה מרכז או ארצית ותיאורטית זה יכול להיות היועמש או פרקליט המדינה לא משנה מי יחליט אני יעמוד לדין תמיד בבית הדין המשמעתי המחוזי במחוז בו אני רשומה.

**הקובלנה** היא מעין כתב אישום שבהן יש את עובדות המקרה, הסעיפים במה אני אשמה למשל הטעייתי את בית המשפט עברתי על כלל 34 וכמובן שזה גם התנהגות שאינה הולמת עורך דין פוגעת בכבוד המקצוע וכו'. העו"ד הנילון יכול להיות מיוצג לא מחויבים להעמיד לו סגור ושימו לב כי המתלונן הוא לא צד לעניין – הוא כמו קורבן עבירה ועדת האתיקה מעמידה את עורך הדין לדין משמעתי היום אחרי הרפורמה מותר לו להיות בדיון בעבר הדיונים היו בדלתיים סגורות. הדיינים בבית הדין המשמעתי המחוזי הם כולם עורכי דין שבפניהם מתנהל המשפט יש להם סמכויות לזמן עדים והם שומעים את כל העדויות ובוחנים את כל הראיות. בסופו של דבר יש 2 אפשרויות: זיכוי עו"ד הנאשם ואפשרות שנייה זה הרשעה ואם הם ירשיעו אותו הם צריכים לקבוע את העונש. איך עובדים העונשים בפלילי? יש לנו עבירה עם עונש, גניבה – שלוש שנים וכו' פה לא –

**בדין המשמעתי יש לנו בנק עונשים במקרה של הרשעה גזר הדין נקבע מתוך שורה של אופציות הקיימות בחוק זה יכול להיות אזהרה, נזיפה, קנס עד 25 אלף שח לכל עבירה, השהייה עד 10 שנים והוצאה מהלשכה. השהייה יכולה להיות על תנאי לתקופה שניתנה על ידי בית הדין.**

**פס"ד באבא מאזן -** אם למשל אני הטעייתי את בית המשפט והורשעתי בהטעיית בית המשפט והתנאי יהיה השהייה לשנה שאם אני יטעה את ביהמש בשלוש שנים הקרובות יופעל התנאי, בדין המשמעתי עושים שימוש מאוד רחב בעבירות הסל ואז פגיעה בכבוד המקצוע אם למשל יש לי על תנאי פגיעה בכבוד המקצוע מה זה אומר? שכל דבר זה פגיעה בכבוד המקצוע, עד פסק דין זה היה בלאגן פעם הפעילו את התנאי ופעם לא. הייתה תחושה של שרירותיות. עכשיו עשיתי משהו נתתי הלוואה ללקוח ששאסור לי לעשות כל פעם החליטו אחרת! **בפסק דין זה נקבעה הלכה שכאשר התנאי מתייחס לעבירת סל כל עבירה מפעילה את התנאי, כל עבירה משמעתי מפעילה את התנאי ונקודת המוצא היא שבית הדין חייב להפעיל אותו, לא להפעיל שיקול דעת אלא להפעיל אותו במקרים חריגים אפשר לא להפעיל. כלומר נקודת המוצא שברגע שיש לך תנאי על עבירת סל קח בחשבון כי כל עבירה שתעשה תפעיל את התנאי ובית הדין חייב להפעילו אלא אם כן קיימות סיבות המחריגות ומצדיקות את אי הפעלת התנאי.**

**ראינו שאין עונש מוצמד לעבירה אלא מדרג כללי של עונשים. ס' 69 קובע כל מיני החלטות אחרות וכו'.**

יש לנו פסיקה של בית הדין המשמעתי המחוזי או שהוא זיכה או שהוא הרשיע וקבע את העונש, שימו לב כי על פסק הדין של בית הדין המשמעתי המחוזי ישנה זכות ערעור לכל אחד מהצדדים זכות הערעור הוא לבית הדין המשמעתי הארצי כלומר בית הדין המשמעתי הארצי משמש רק כערכאת ערעור על בית הדין המשמעתי המחוזי! אפשר לבקש את עיכוב ביצוע העונש בינתיים

ושימו לב כי גם בבית הדין הארצי יש לנו שלושה דיינים עורכי דין חברי לשכה מתנדבים. כמו בהליך פלילי גם בהליך משמעותי לא מערערים על הליכי ביניים אלא רק בסוף ההליך.

יש ערעור בזכות והשאלה היא מה קורה אחר כך? יש לנו הבדל משמעותי מהמערכת הרגילה יש לנו כאן עוד זכות ערעור, אפשר שהעניין יידון פעם שלישית ללא בקשה אלא בזכות ומדוע? מכיוון שעל פסק דינו של בית הדין המשמעותי הארצי קיימת זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים! עד 2008 זה היה לעליון ומ2008 עומס גדול על העליון העבירו את זכות הערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים. שימו לב כי קודם כל בית המשפט המחוזי בירושלים מצהיר על כך כי הוא לא מתכוון להתערב אלא אם כן יש חריגה משמעותית:

• **"מעמדם של בתי הדין למשמעת מכח מומחיותם וסמכותם המקצועית מציב את תפקידה העיקרי של ערכאת הערעור במערכת השפיטה הרגילה כערכאת ביקורת שיפוטית הנוקטת מידת ריסון רבה בהתערבותה בשיקול הדעת הרחב הנתון לערכאת המשמעת המקצועית, ומגבילה התערבות זו למקרים בהם קביעות בית הדין למשמעת סוטות סטייה קיצונית מתכליות הענישה המשמעתית, ומרף הענישה הראוי לצורך הגשמת תכליות אלה"**

אנחנו רואים שהמדיניות המוצהרת היא לא להתערב הרבה בפועל יש התערבות אומנם לא מספיקה. פה יש התערבויות לא רק זה בית המשפט המחוזי בירושלים קובע הלכות למשל פסק הדין שהצגנו עכשיו באבא מאזן זה פסק דין של בית המשפט המחוזי בירושלים הוא קובע הלכות ובעצם בתי הדין למשמעת מיישרים קו לאור הפסיקה שלו. יש לזכור כי יש פעמיים זכות ערעור לכל אחד מהצדדים. האם זה הסוף? ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לביהמ"ש העליון על פסק דין של ביהמ"ש המחוזי בירושלים פה המדיניות היא לתת את הרשות במסורה שבמסורה כי זה כבר גלגול רביעי. היו שלושה ארבעה מקרים שניתנה רשות. מה שנתנו בדוגמאות זה גם מקרים שכן וגם מקרים שלא. מקרים שבהם אפילו ביהמ"ש העליון שהוא לא מסכים עם הפסיקה של המחוזי בירושלים עדיין אומר כי הוא לא יתערב כי לא צריך לקבל בקשות רשות בגלגול הרביעי מצד שני יש מקרים שהעליון מתערב. לדוג': ועדת האתיקה נ מרים טל - מקרה שבו העליון התערב ושינה פסיקה שלהמחוזי בירושלים, המחוזי קבע כי 34 עבירות מעמ שבוצעו על ידי עורכת דין טל הם לא עבירה אתית והעליון קבע ש34 עבירות מעמ הם כן עבירה אתית.

השנה חוקק חוק חדש - חוק הקלה באמצעי משמעת המוטלים על בעלי מקצועות מוסדרים והוא קובע כי כמו שלנשיא המדינה יש סמכות לחון מישהו יש לו גם סמכות לצמצם עונש של התלית רישיון למשל אפס מוציאים עורך דין מהלשכה הוא יכול לקצר שהייה וכו'.

**הליך לפי ס' 75:**

**אם יש עורך דין שהורשע בפלילים יש לנו הליך מקוצר עבורו בדין המשמעותי למה הכוונה?**

בדרכ אם עממדים עורך בדין משמעותי צריך להוכיח שהוא עשה את הפעולה הנטענת אבל ברגע שעורך דין הורשע בהליך פלילי אז אנחנו יודעים מה הוא עשה אז לא צריך לשאול את השאלה אם הוא גנב כספי לקוח והורשע בפסק דין חלוט בפלילי לא צריך להתחיל את כל הסיפור מחדש ולבחון זאת ואז יש הליך מקוצר לפי ס' 75 לחוק לשכת עורכי הדין.

**ס' 77** קובע שכשעו"ד מורשע בפלילים שולחים את פסק הדין ללשכה.

**ס' 75** קובע שעו"ד שהורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית: "רשאי בית דין משמעותי מחוזי על פי בקשת קובל להטיל עליו אחד מתוך רשימת העונשים שבס' 68 אם מצא שיש בעבירה משום קלון"

למשל עו"ד מורשע בגניבת כספי לקוח עכשיו ועדת האתיקה מקבלת את פסק הדין והיא צריכה לחשוב האם היא רוצה שהוא יעמוד לדין משמעותי כי אם הוא הורשע בנהיגה במהירות מופרזת אז היא מסתכלת על פסק הדין וכל מה שהיא צריכה לשאול את עצמה האם יש פה קלון משמעותי? אם היא חושבת שיש קלון אז היא תעמיד אותו לדין משמעותי כאשר לא יהיה צריך לברר אם הוא עשה או לא עשה את הפעולה כי זה כבר הוכרע כל מה שיהיה צורך לעשות זה לדון בשאלת הקלון

כלומר בית הדין המשעתי יצטרך להחליט אם אכן יש קלון ואם כן מה העונש הראוי. זה הליך הרבה יותר קצר ופשוט ולכן ועדת האתיקה תמתין הרבה פעמים עד שיהיה פסק דין חלוט בדין הפלילי.

**נשאלת השאלה מהו קלון?** זה כאמור מושג עמום זה לא מובנה וברור, ניקח דוגמא מפס"ד שנקרא ועדת האתיקה נ' עו"ד ניר לפידוס - עורך הדין הורשע במשפט פלילי על כך שיום אחד הוא הגיע לבריכת גורדון בתל אביב והוא ראה בחורה צעירה ויפה וצילם אותה במצלמה שלו בלי שהיא שמה לב בחורה שקטנה ממנו ב-34 שנים הוא פיתח תמונות שלה בבגד ים והצליח לברר את השם שלה ואת הכתובת ושלה לה 3 תמונות הוא צירף מכתב שבו הוא ציין את שמו ותוארו(עו"ד) וכתב לה שזו מתנת יום הולדת מנו ויש לו את מספר הטלפון שלה אבל הוא לא מתקשר כי הוא חושש שהיא קטינה הוא כתב לה שהוא עומד לפתוח משרד חדש ושהוא מחפש פקידה בעלת תכונות אופי כמו שלה. היא לא עונה לו והוא הולך ומפתח שתי תמונות בגודל פוסטר ושולח אותם בדואר רשום לכתובת של ההורים שלה היא התקשרה למספר הטלפון שלו וביקשה שיפסיק להטרדה והיא פנתה למשטרה המשטרה קראה לו והזהירה אותו והיא הסכימה לבקשתו לסגור את התיק. הוא ישר הלך ושלה לה עוד מכתב והציע להיפגש איתה למסור לה את כל התמונות היא שוב הגישה תלונה ואז החליטו להגיש כתב אישום. כשהוא בא בפעם השנייה להחקר במשטרה הוא ראה את המספר טלפון החדש שלה והוא העתיק אותו והתקשר אליה ואיים עליה. עמד לדין פלילי הורשע בעבירת איומים ועבירות על חוק הגנת הפרטיות הוא נידון לפצות אותה ב-8000 שקל ומאסר על תנאי הגיש ערעור למחוזי ונדחה ברע לעליון ונדחה, יש פסק דין חלוט מגיע ללשכה והיא צריכה להחליט האם יש קלון או לא? ועדת האתיקה מחוז תל אביב חשבה שיש קלון פתחה בהליך לפי ס' 75 ובית הדין המשמעתי המחוזי קיבל את העמדה והשהה אותו ל-3 שנים מהמקצוע. ואז הוא ערער ובית הדין הארצי המשמעתי קבע כי אין קלון במעשיו ואז ועדת האתיקה ערערה למחוזי בירושלים ופה אנחנו יכולים לראות דיונים על מה זה קלון ואומר המחוזי בירושלים כי במרכז ההוראה הזאת של ס' 75 עומדת התפיסה שמקצוע עריכת הדין לא עולה בקנה אחד עם הפרת דין זאת אומרת בבסיס כל הרשעה של עורך דין יכולה להצדיק טיפול משמעתי וכל עורך דין שמפר את החוק פוגע בכבוד המקצוע זה לא שמנה אם הפר אותו כעו"ד או כאדם פרטי אבל כמובן שצריך לשקול את הנסיבות וכו' והמחוזי בירושלים קעב כי מעשיו קשים מכוערים חושפים גסות רוח ואובססיות, אומר המחוזי כי נעשה לו חסד בעונש שקיבל במשפט הפלילי שהסתפקו רק במאסר על תנאי וקובע כי יש קלון אבל ההשעייה בפועל הייתה 3 שנים ופוסק לו השעייה בפועל לשנה וחצי- זה איזון בין הצורך להטיל סנקציה משמעתיית לבין גילו עברו המקצועי הנקי וכו'. (זו לא הלכה אלא עניין ערכי).

**בפס"ד בר"ש מרים טל**- הגברת הורשעה ב-34 עבירות מעמ בית המשפט המחוזי קבע כי אין בכך קלון אבל בית המשפט העליון קבע כי יש קלון. וקבע כי עבירת מס סדרתית היא עבירה שיש עימה קלון.

ההבדל המרכזי בין 75 להחיד רגיל לא צריך להוכיח את נסיבות העבירה אלא רק נשאלת שאלת הקלון.

**דוגמא רונאל פישר**- מוגש נגדו כתב אישום חמור על עבירות שביצע בזמן שהוא עו"ד האם זה ראוי שבזמן שהוא מחכה למשפט הוא יופיע כעורך דין? או רות דוד בזמן זה יופיע כעורך דין? יש כאן בעיה כי הם עוד לא הורשעו. פה יש לנו מוסד שנקרא השעייה זמנית:

**ס' 78(ב)** מאפשר לקובל לבקש מבית הדין להשהות זמנית עורך דין שהורשע עד להחלטה סופית לפי ס' 75 זאת אומרת הס' הראשון מתייחס לא למצב של רונאל פישר אלא למצב שמישהו הורשע אבל פסק הדין אינו סופי הוא מערער ולכן ס' 75 לא נכנס לתמונה כי פסק הדין לא סופי, במצב הזה לפי 78(ב) אפשר לבקש להשהייה זמנית.

אותו דבר לפי ס' 78(ג) אפשר לבקש גם כאשר מוגש כתב אישום- מתאים למצב של רונאל פישר.

ס' אלו נותנים לנו מעטפת נוספת אפשר לבקש להשהייה זמנית גם כאשר ההשעייה לא חלוטה וגם כאשר הוגש כתב אישום וטרם אין הרשעה. כאשר מדובר רק בחקירה לא ניתן לבקש להשהייה כלומר כל עוד לא מוגש כתב אישום לא ניתן לבקש להשהייה.

יש לנו בעיה עם השהייה בתקופה שרק הגישו כתב אישום כי יש לנו את חזקת החפות ואנחנו יודעים שזה יכולה להיות פגיעה חמורה כי אדם יכול לצאת זכאי ולכן :

- ההשהייה הזמנית יכולה להיות חלקית – הוא לא יופיע בביהמש אבל הוא יעשה דברים אחרים.
- אפשר לערער על החלטה כזאת כמו בהליך משמעותי רגיל אנחנו עוברים בכל הערכאות.
- דוג' לפסק דין שבית המשפט המחוזי בירושלים קבע מתי ראוי להשהות עורך דין זמנית ומתי לא ואיזה נסיבות צריכות להתקיים לצורך כך.
- תקופת השהייה זמנית בסוף מופחתת מהעונש אבל אם השהייה הזמנית היא חלקית אין חובה להפחית מהעונש. כלומר אם רק אמרו לו אל תיכנס לבית משפט אז לא חייבים להפחית זה שיקול דעת של בתי הדין המשמעותיים.
- לפעמים אפשר להשהות זמנית מכוח ס' 48 לחוק המעצרים למשל אם עו"ד מואשם בזה שהוא נכנס לבתי סוהר ומגניב טפונים וכל מיני דברים לאסירים אז כחלק מתנאי העמרה שלו אפשר לקבוע כי הוא לא יכול לשמש כעורך דין זה לא תמיד רלוונטי זה רלוונטי בנסיבות ייחודיות למשל יש פסק דין שעוסק בעורך דין שמייחסים לו ביקור של אסירי חמאס וניצול הביקורים לצורך העברת מידע, במסגרת הדיון על חלופות מעצר אפשר להגיד לו אתה לא יכול לשמש כעורך דין עד המשפט זה חלק מההליך הפלילי ולא קשור לועדות האתיקה לכאורה מאשימים אותו בכל שהוא ניצל את המקצוע לביצוע עבירה פלילית ברוב המקרים הסעיף הזה לא רלוונטי למעט מקרים שהעו"ד השתמש בכוחו כעו"ד על מנת לבצע עבירה.

\*\*\*\*כל החומר במצגות יש לקרוא הכל! איפה מגישים כמב פעמים ערער הכל למבחן!!!

#### נושא אחרון: ייצוג משפטי:

זכות אדם להיות מיוצג לא קבועה בחוק אבל בהימש מתייחס אליה כזכות יסוד לאנשחם ישזכות להיות מיוצגים כאשר מטרתה היא להבטיח שיהיה הליך הוגן להבטיח שוויון בין הצדדים זאת אומרת אם צד אחד מיוצג והצד השני לא אז הצד הלא מיוצג סובל מנחיתות משמעותית. כל השיטה שלנו בעייתית בעניין זה כל הדברים מובילים אותנו זה שזכות זו היא חשובה.

ס' 22 לחוק לשכת עורכי הדין קובע:

#### **זכות ייצוג על ידי עורך דין**

22. אדם שייפה כוחו של עורך דין זכאי להיות מיוצג על ידיו בפני כל רשויות המדינה, רשויות מקומיות וגופים ואנשים אחרים הממלאים תפקידים צבוריים על פי דין; אין בהוראה זו כדי לגרוע מכל סמכות לדרוש נוכחותו או פעולה אישית של האדם המיוצג, ואין בה כדי לפגוע בחיקוק המסדיר את הייצוג בפני רשות, גוף או איש כאמור.

עם זאת אנחנו מדברים על זכות יחסית למשל בתביעות קטנות אין זכות ייצוג. לאור העובדה שזו זכות יסוד צריכים להיות טעמים חזקים כדי לשלול אותה.

#### איך ייצוג מתחיל?

אנחנו נכנסים לכללי האתיקה ונשאלת השאלה – אם בא אליי לקוח ולא בא לי לייצג אותו האם יש לי מחויבות לעשות את זה? לא אבל זה יכול להיוצ לא מאוד בעייתית כי אם יהיו אנשים שאף אחד לא ירצה לייצג אז זה בעיה בינתיים לא נתקלנו במצב כזה שלקוח נשאר ללא ייצוג.

**כלל 12 לכללי האתיקה קובע כי עורך דין רשאי לפי שיקול דעתו לא לקבל עניין לטיפולו החליט עורך דין שלא לקבל .. יודיע על כך לפונה תוך זמן סביר.**

**נניח שאני כן רוצה את הלקוח מתי הוא הופך להיות לקוח?** באופן פורמאלי אדם הופ להיות לקוח לאחר שהוא חותם על ייפוי כוח וחותרם על הסכם שכר טרחה אבל יש מצבים שבהם זה לא קורה,

האם ההתייעצות הופכת את מערכת היחסים לעורך דין לקוח? ברגע שאנחנו קובעים שמתקיימת מערכת יחסים בין עורך דין ללקוח יש חיסיון, יש חובת נאמנות וכו' או לפעמים בפועל הרבה פעמים יש הרבה עורכי דין שלא דואגים להחתים את הלקוח לא על ייפויי כוח ואז בעצם אין לנו את הרגע הפורמאלי שאפשר להגיד פה נחתמו המסמכים כאן נוצרו יחסי עורך דין לקוח לכן הרבה פעמים ביהמ"ש מתחבט בסוגיה, האם נוצרו יחסי עורך דין לקוח כן או לא? ובהמשך מחליט על פי הנסיבות: פס"ד לוי נ' שרמן- ביהמש אומר מה הוא יבדוק(לא מבחנים ומצטברים ולא חד משמעיים) אני ישקול האם האסד ביקש ייצוג האם בוצעו פעולות מה היקף המידע שהועבר כמה פעמים נפגשו וכו'(הכל במצגת "תחילתו של ייצוג") אנשים עושים ניצול לרעה לפעמים של הבעייתיות הזאת. לדוג' יש מצבים שבהם אנשים מתגרשים והגבר או האישה לא רוצים שהצד השני יהיה מיוצג על ידי שניים או שלושה עורכי דין שנחשבים קילרים אז בכוונה הם הולכים להתייעץ עם אותם עורכי דין על מנת לשרוף אותם ואז השאלה האם במצב הזה הלכתי להתייעץ האם נוצרו יחסי עורך דין לקוח והוא לא יוכל לייצג את בעלי יש המון שאלות שמתעוררות כתוצאה מזה לפעמים יש מצבים גן בפסק דין ארד נ' אבן וגם בפסד סילביו נ' דורנבאום ביהמש קובע בדיעבד כי התקיימו יחסי עורך דין לקוח במקום שבו לא עורך הדין ולא מי שהוחלט שהוא לקוח בכלל העלו על דעתם בהתחלה שזה מה שיוחלט. ניקח דוגמא מפס"ד ארד נ' אבן- היה אדם שהסתבך הסתבכות כלכלית והוא בא לשכן שלו ואמר לשכן שלו תשמע יש לי איזה קושי כלכלי אני בדיוק בגירושים והיא עיקלה לי חשובנות אני צריך שתחתום לי ערבות להלוואה ותשעבד את הספרה שלך לצורך העניין והשכן הסכים בשביל לבצע את זה השכן הלך לעורך דין של אותו מתקשה כלכלית, החייב קוראים לו פיינגולד של זה שהיה שקוע בחובות הוא הלך לעורך דין של פיינגולד כדי לבצע את השעבוד. עורך הדין לא חשב שאותו שכן הוא לקוח שלו אלא רק פיינגולד, פיינגולד התמוטט כלכלית והשכן המסכן נאלץ להיפרד מהמספרה והוא הלך ותבע את עורך הדין, העליון קבע כי כן התקיימו יחסי עורך דין לקוח בין אותו שכן לבין עורך הדין ולכן דרך אגב העורך דין היה צריך להחזיר לו את כל הכסף שהוא הפסיד כי כשיש יחסי עורך דין לקוח יש חובה לגלות מידע העורך דין ידע כי פיינגולד בדרך להתמוטטות הוא ידע שכבר 3 דירות של המשפחה שועבדו לטובת החובות של פיינגולד ואת כל זה הוא לא אמר לשכן היא לא חשב שהוא לקוח שלו והגן כביכול על הלקוח שלו. אם הוא צריך לספר לשכן אז הוא בוגד בפיינגולד. יש פה מצב בלתי אפשרי וזה מה שטוען העו"ד מול העליון, אומר העליון אתה הכנסת את עצמך למצב של ניגוד עניינים היית צריך לשלוח את השכן לעיורך דין אחר ברגע שעשית עבורו את הפעולה הזאת אפילו טכנית הוא בא לעורך דין הוא סומך עליו- פסק הדין עורר סערה היו שטענו שזה אילוץ יחסי עורך דין לקוח, ולכן כשהצד השני לא מיוצג אתם בסכנה. זה בעיה לנו!!! לפי הפסיקה שיש לנו היום או שימצאו שהוא לקוח שלכם או לחילופין לפחות יש חובת זהירות מוגברת כלפי צד שכנגד שאינו מיוצג. שימו לב כי הדוגמאות הללו דווקא בגלל שלא נחתם הסכם שכר טרחה וכו' אבל בכל זאת ביהמש מצא כי נוצרו יחסי עורך דין לקוח. לכן הרגע של הייצוג הוא מורכב והרבה פעמים קשה להחליט אם זה קרה או לא.

### דיברנו על תחילת ייצוג ויש להתייחס לסוף הייצוג:

מגיע אליי לקוח אני מחליטה לייצג אותו לאחר כמה זמן הוא לאמרוצה ממני הוא לא רוצה אותי יותר או אני לא רוצה אותו. יש לנו כל כך הרבה מקרים שבהם הדברים לא פשוטים.

כלל חד משמעי- הלקוח יכול לפטר אותנו תמיד ההסתייגות היחידה היא: במשפט פלילי שצריך לקבל את אישור ביהמש אבל בעיקרון הלקוח יהיה חייב לפטר אותנו מתי שהוא רוצה. זו זכותו בכפוף ל2 הסתייגויות: 1. משפט פלילי 2. תשלום שכר טרחה

במצב הפוך- אני(עו"ד) רוצה להפסיק ייצוג נניח הפרת הסכם יש מצבים שאנחנו חייבים להתפטר או להפסיקו ולפעמים אסור לנו השאלה מתי מותר ומתי אסור? ופה צריך להבחין בין שלושה מצבים:

1. הפסקת ייצוג בעניין שבו לא הגענו לביהמש- חלק גדול לא קשור לביהמש נניח עסקאות וכו' יש מצבים שאולי בסוף נגיע אבל כל מה שעדיין לא הגיע לביהמש יש לו כלל אחד.

2. הפסקת ייצוג שהתחיל הליך משפטי בביהמ"ש

3. הפסקת ייצוג לאחר שהחל הליך פלילי בביהמ"ש

**נדבר על הראשון: הפסקת ייצוג בעניין שאינו כולל פנייה לביהמ"ש או שטרם הולך בהליך בביהמ"ש:**

פה אנחנו פועלים על כללי האתיקה כשנאחנו מדברים על עניין עוד לא נכנס לבית המשפט חל רק כללי האתיקה. לאחר הכניסה לביהמש זה גם כללי האתיקה וגם סדרי הדין.

**כלל 13: זאת ברירת המחזל – לא ניתן ל"פטר" לקוח אלא אם כן יש כל מיני אופציות:**

**כלל 13(א) + (ב) עוסקים בהפסקת ייצוג בעניין שטרם הגיע לביהמ"ש.**

**13. הפסקת טיפול**

**(א) קיבל עורך דין ענין לטיפולו, אינו רשאי להפסיק את הטיפול בו אלא אם כן נתגלעו חילוקי דעות בינו ובין לקוחו בנוגע לאופן הטיפול, או שנוצרה מניעה מבחינה חוקית או מבחינת האתיקה המקצועית, או בשל אי תשלום שכר טרחה והוצאות, או מחמת סיבה אחרת המצדיקה את הפסקת הטיפול.**

יש פה ס' סל שלא מכשיר כל נסיבה, צריך לקחת בחשבון שנישאל על כך ונצטרך לשכנע שהייתה פה סיבה מספיק טובה תזכרו כי נקודת המוצא שאסור לנו ל"פטר" לקוח כלומר צריכה להיות סיבה יטוב אחרת זו סיבה להעמדה לדין משמעת.

**13(ב) "החליט עורך דין להפסיק טיפול בעניין לפני סיומו, ייתן, ללא דיחוי, הודעה על כך ללקוחו, וחובה עליו, במידת האפשר, להפסיק את הטיפול באופן שלא יפגע בענייניו של לקוחו."**

**4.12.17**

**מקרה על משרד שעוסק בנדלן-** אתה לא יכול לייצג גם לקוח שתובע בנק וגם את הבנק אפילו אם זה לא באותו תיק, זה יוצר ניגוד עניינים איך אתה יכול לייצג את בנק לאומי ביום ראשון ולתבוע אותו ביום שני בבוקר. המשרד רוצה לפטר את הלקוח הקטם וועדת האתיקה החליטה להעמיד לדין את המשרד על כך כי אין סיבה מוצדקת להפסיק את הטיפול.

נקודת המוצא היא שאנחנו לא רשאים להפסיק טיפול אלא אם כן יש סיטואציה שמצדיקה זאת כאשר כלל 13 קובע: אם עורל דין מחליט להפסיק את הטיפול אז הוא ייתן ללא דיחוי הודעה על כך ללקוח וכמובן שהוא מחויב להפסיק את הטיפול באופן שיפגע הכי פחות בענייניו של הלקוח למשל אם הוא במו"מ קריטי ויש עוד פגישה אחת אז מן הראוי שישאר בפגישה הזאת הנקודה היא שיש לו מחויבות ללקוח והוא חייב לקחת אותה בחשבון.

**כל זה דיברנו על סיטואציה שלא הגענו לביהמש כאשר החלו הליכים בביהמש בצד כלל 13 א+ב יש לנו את כלל 13(ג)- הוא בנוסך ולא במקום זה חשוב!**

- כלל 13(ג) קובע: "היה ענין תלוי ועומד לפני בית המשפט, לא יפסיק עורך דין לייצג את לקוחו אלא בכפוף להוראות כל חיקוק."
- כלומר, הסיבות להפסקת ייצוג אפשרית ע"י עו"ד מצויות בס' 13(א), והדרך לעשות כן בס' 13(ב). אולם, כשמדובר בהליך התלוי ועומד בפני ביהמ"ש, יש לפעול בנוסך בכפוף להוראות החוק השונות. קיימת הבחנה בין משפט אזרחי לפלילי.

**כאשר עניין תלוי ועומד בביהמש בנוסף לכלל 13א+ב יכולה להיות הוראה נוספת בסדרי הדין ואז עורך הדין כפוף גם אליה לא רק אליה אלא גם אליה! ואכן יש לנו הוראה כזאת גם בהליך אזרחי וגם בהליך פלילי, לא אותה הוראה בכל הליך. יש לנו הוראות רלוונטיות ולכן נחלק זאת:**

#### הליך אזרחי:

- תקנה 473 לתקסד"א קובעת:
- (א) בעל דין שמייצגו עורך דין רשאי להחליף את עורך דינו בכל תובענה או ענין, או לסלקו, ובלבד שנמסרה הודעה על כך לבית המשפט הדין בהם והומצא העתק ממנה לכל שאר בעלי הדין; כל עוד לא נעשה כן, ייחשב עורך הדין הקודם כעורך דינו של בעל הדין עד לסיומה הסופי של התובענה בערכאה שבה היא נדונה ובכל הערכאות שפורשו ביפוי הכוח שניתן לו.
- (ב) בלא חילופין בדרך האמורה, אין עורך הדין רשאי להסתלק מן התובענה אלא ברשות בית המשפט או הרשם שלפניו היא תלויה ועומדת.
- דוגמה: רע"א 15/05 עו"ד מ' בלטר ואחרים נ' אמיתי יגאלי, 2005, ע"א (ת"א) - 10509-15-03 אהרון ברזילי נ' שיאן שחם בע"מ, 2015.

בהליך האזרחי – הלקוח יכול לפטר אותנו באופן פשוט- רק צריך להודיע לנו.

מה איתנו? אם כבר החל ההליך, אני צריכה להגיש בקשה לביהמש ולבקש שהוא ישחרר אותי בנוסף ל13א+ב. כל עוד הלקוח לא מעוניין אז עורך הדין חייב את האישור של ביהמש.

בתחם האזרחי ההיתר ניתן די בקלות בדרכ ניתן היתר אבל בכל זאת ביהמש העליון קבע שיש שיקולים שיכולים למנוע את מתן הרשות למשל נניח שיש קדם משפט ואז קובעים ראיות לעוד שנתיים שבוע לפני הדיון בראיות עורך הדין מבקש להשתחרר מייצוג אז מה הבעיה? הבעיה היא עם היומן של ביהמש עם זה שעכשיו אם עורך הדין ישתחרר זה יידחה לעוד שנתיים קדימה הצד השני בוודאי לא אשם זאת אומרת אם עורך הדין מגיש בזמן את הבקשה ואין פגיעה בצדדים ובביהמש אז ביהמש יאשר לו לעומת זאת אם עו"ד מגיש את הבקשה ברגע החארון דבר שיצור חלון ביומן העמוס של ביהמש יגרום לדחיה משמעותית של המשפט זה משהו שצריך לקחת בחשבון.

בהליך האזרחי ביהמש נוטה לשחרר מייצוג – הוא לא בודק את כלל 13, כלל 13 יעמוד עו"ד מול לשכת עורכי הדין אם יגישו נגדו תלונה. ביהמש נוטה לשחרר מייצוג אלא אם כן יש קושי מהסוג שתואר לעיל הודעה מאוחרת וכו'.

#### בהליך הפלילי:

- החסד"פ קובע כדלקמן:
- הפסקת ייצוג של סניגור
- 17. (א) סניגור שהנאשם העמיד לעצמו לא יפסיק לייצגו כל עוד נמשך המשפט או הערעור שלשמש הועמד, אלא ברשות בית המשפט; סניגור שמינהו בית המשפט לא יפסיק לייצג את הנאשם אלא ברשות בית המשפט.
- חילוף סניגורים

• 18. העמיד הנאשם סניגור במקום סניגורו שמינה לו בית המשפט, או שהחליף סניגור שהעמיד, לא יסרב בית המשפט ליתן רשות לסניגור הקודם להפסיק לייצג את הנאשם, אלא אם ראה שחילוף הסניגורים מצריך דחיה בלתי סבירה של המשפט.

• בית המשפט אינו נוטה לאשר בקשות השתחררות מייצוג המוגשות על ידי סניגורים וכופה את המשך הייצוג.

בהליך פלילי בדרכ לא יינתן אישור להפסיק ייצוג גם אם עורך הדין יבוא ויגיד הלקוח לא משלם לי שכר טרחה ביהמש בהליך פלילי לאחר שהוא החל לא נוטה לשחרר עורך דין מייצוג והיו על זה בגצים וערעורים וכו'.

#### כלל 18:

• כלל 18 קובע: "על אף הוראה כללית שבייפוי כוח המרשה להעביר את הטיפול לעורך דין אחר, לא יעביר עורך דין את ייפוי הכוח לעורך דין אחר, אלא אם כן נתן לכך הלקוח הסכמה נפרדת ומפורשת בכתב, אולם רשאי עורך דין, על פי הוראה כללית כאמור, לאצול מסמכויותיו לעורך דין אחר או להיעזר בו בפעולותיו."

• עו"ד המאציל סמכויותיו נושא באחריות המלאה לטיפול בתיק.

למה מתייחס כלל זה? כשמגיע אלינו לקוח הדבר הנכון לעשות זה להחתים אותו על ייפוי כוח אם נסתכל באינטרנט, ונראה את הנוסחים של ייפוי הכוח הנוסחים הם גורפים בצורה בלתי סבירה בעצם הלקוח מייפה את כוחו של עורך הדין לעשות הכל מכל מכל וזה ברור שזה לא הגיוני והרבה פעמים כשהסיטואציות נבדקות ספציפית ביהמש פוסל את הניסוחים הגורפים הללו, אחד הדברים שעורכי דין עשו בעבר הם השתמשו בייפוי הכוח הרחבים האלה כדי לאפשר לעצמם לפטר לקוח אם הם לא רצו לקוח הם היו מעבירים אותו לעורך דין אחר, ועד היום בחלק מייפוי הכוח נראה סעיף שמאפשר לעורך דין להעביר את הלקוח – הלקוח נותן מראש/ את רשותו שיעבירו אותו לעורך דין אחר ואכן כלל 18 אוסר על זה ואומר שאפילו אם יש כזאת הוראה בייפוי כוח הדבר בלתי אפשרי אלא אם כן הלקוח נותן לכך להעברה לעורך דין אחר, הסכמה נפרדת ומפורשת בכתב. אבל כן אפשר להיעזר בעורך דין אחר כלומר להאציל סמכויות אפשר אבל לא להיפטר מאחריות. יש כמה דברים שאני מתקשה לעשות בעצמי ואני מעוניין שעורך דין אחר יעזור לי כלומר להאציל סמכויות אפשר כל עוד האחריות היא של העורך דין המקורי להעביר טיפול אסור אלא אם כן יש הסכמה נפרדת ומפורשת של הלקוח בכתב.

#### הסכם שכר טרחה:

בהקשר הזה שימו לב כי הסכם שכר טרחה זו כבר סיטואציה טעונה בין עורך דין ללקוח כי עורך דין אמור לדאוג ללקוח אבל כשהוא מחתים אותו הוא חושב על האינטרסים של עצמו(בהמשך חובת הנאמנות) חשוב לשים לב מה קורה ברגע הזה של כריתת הסכם שכר טרחה האם חובת הנאמנות של העורך דין ללקוח קיימת ברגע הזה או שהוא יכול לדאוג לעצמו? עש בהקשר הזה דעות שונות וגישות שונות: הגישה המקובלת יותר לדעת המרצה היא שחובת הנאמנות ללקוח קיימת גם ברגע הזה אבל בעיקרון אנחנו לא יכולים לנצל את היתרון שיש לנו ולהחתים את הלקוח על כל דבר שתואם את האינטרסים שלנו צריך בהחלט לחשוב גם עליו אבל שימו לב שכמובן שכל דיני החוזים חלים כאן כגון איסור הטעיה ועושה וכו'. אנחנו מדברים על משהו מעבר- הסכם שכר טרחה הוא הסכם חוזי חלים עליו דיני החוזים הרגילים אבל חוץ מזה יש עוד הוראות ייחודיות לגבי ההסכם הזה.

ראשית בשום מקום לא כתוב ואך אחד לא החליט שחייב להיות הסכם שכר טרחה בין עורך דין ללקוח כלומר יכול להיות מצב שנאי יתחיל לטפל בלקוח בלי שסיכמנו כמה כסף אני יקבל על הטיפול וזה בסדר זאת אומרת אין הסכם בכתב בעלפה ואפילו בכלל, בעבר זה היה נהוג. עם השנים זה נעלם ועדיין יש עורכי דין שלא מחתימים בכתב על הסכם שכר טרחה ולא מסכמים בכתב מה הגובה של שכר הטרחה.

## ואז? מה הדין?

אם הלקוח משלם, נגמר העניין אבל אם לא וזה מגיע לסכסוך העליון פסק כי במקרה הזה מגיע לעורך הדין שכר ראוי – לפי ס' 46 לחוק החוזים מגיע שכר ראוי. כמובן שעורך הדין צריך להוכיח מהו השכר הראוי וכו'.

מה שעוד נפסק לגבי אותו הסכם שכר טרחה שיכול להיות גם בעל פה – הוא יכול להיות לא ברור יכול להיות בעל פה ואז אפשר להתווכח על כך, ביהמש קבע כי כאשר ההסכם לא ברור יפרשו אותו לטובת הלקוח, לעומת זאת כשיש הסכם סביר וברור אז גם אם לפעמים אנחנו היינו חושבים שאולי הוא לא כל כך סופר הוגן הנטייה תהיה לאכוף אותו.

למשל: אם עו"ד לא כתב בהסכם שכר טרחה 40 אלף שקל עם מעמ או בלי מעמ בגלל שאנחנו מפרשים לטובת הלקוח אז נפרש כולל מעמ.

ביהמש העליון קבע חד משמעית שהחובה להבהיר ולהסביר את הסכם שכר הטרחה ללקוח מוטלת על עורך הדין ופה אנחנו מדברים על סיטואציה שהסכם שכר הטרחה היה כל כך לא ברור שפטרו את הלקוח מלשלם.

מה שקורה בפועל הרבה פעמים למשל מגיע לקוח אני רוצה שתייצגי אותי בעסקת נדלן אני אומרת בסדר תשלם לי 1% ובשלב מסוים העסקה נופלת האם הוא צריך לשלם לי או לא? או לפעמים אני מייצגת לקוח לא נראה לו איך שאני מייצגת אותו אז הוא מפטר אותי האם הוא צריך לשלם לי או לא? מה קורה עם הסכם שר טרחה שהטיפול מפסיק מכל מיני סיבות? כתוצאה מפיתורין, ביטול הפרויקט וכו'.

**נקודת המוצא שהסכם שכר טרחה רציני וטוב צריך לצפות כזאת אפשרות ולקבוע מה יקרה יש לנו פה עימות בין עמדת הלשכה לעמדה של ביהמש כי הלשכה קבעה שאפשר לקבוע שבכל מקרה משלמים לנו הכל גם אם מפטרים אותנו אחרי שעה מצד שני ביהמש קבע כי ההסכם צריך להיות הוגן וסביר ולכן זה צריך להיות מדורג כלומר יש עמדות שונות הנקודה היא שהסכם שכר טרחה טוב צריך לצפות את זה. כלומר אם יש תנאי הוגן בהסכם הולכים לפיו.**

**מה קורה כשאין תנייה הוגנת בהסכם? (אין הסכם) -** בעבר הכלל היה שהלקוח רשאי לפטר את עורך דינו בכל עת ואם הוא עושה את זה ואין הוראה הוגנת בהסכם לבי כמה צריך לשלם אז מה שמגיע לעורך הדין זה שכר ראוי עבור העבודה שהוא ביצע. **זאת הייתה ההלכה בעבר.**

**ההלכה התעדכנה בשנת 2008** כי בעצם ההלכה הראשונה מאפשרת לכל לקוח להתפטר מעורך דינו בכל עת, ב2008 ההלכה הזאת התעדכנה ומדוע? כי בעצם היא נותנת היתר ללקוח לפטר את עורך הדין שלו מתי שהוא רוצה ונשאלת השאלה האם זה הגיוני? אנחנו לא יכולים להתפטר הלקוח פוגש עו"ד אחר בארוחת ערב שמציע לו הצעה טובה יותר ומחר הוא יפטר את עורך הדין הראשון. **בשנת 2008 קבע העליון כי זה לא כך – לקוח יכול לפטר אותנו ולשלם שכר ראוי כל עוד הוא פועל בתום לב לא מפטר אותנו שרירותית(אין הסכם) וזה מה שצריך לבדוק חשוב להדגיש - זה לא שהוא חייב להוכיח שלא היינו בסדר הוא צריך להראות זה שהוא חשב שלא היינו בסדר לא צריך ראיות אובייקטיביות הלקוח צריך להראות שהוא נהג בתום לב, לא שמישהו אמר לו שמעתי שהעו"ד שלך חרא אז הוא מפטר אותו הוא צריך להראות שהייתה איזשהי סיבה הגיונית למה שהוא עשה אבל שהלקוח באמת פעל בתום לב. אם הלקוח פעל בתום לב אנחנו נשארים עם ההלכה הישנה - נגיד הפרויקט הופסק אנחנו נשארים עם ההלכה הישנה. הלקוח לא מרוצה מעו"ד ? אנחנו נשארים עם ההלכה הישנה אבל אם מדובר על שחרור מייצוג מסיבות אחרות אומר העליון כי הלקוח לא יוכל להשתחרר מההסכם חד צדדית מבלי שהוא יחוייב בפיצוי ציפיה - צריך לשלם את הכל כאילו קיבל את הייצוג עד הסוף.**

## תעריף שכר הטרחה:

**הבסיס: הסכמה חוזית** – אם מישהו רוצה דווקא אני ייצג אותו והוא מסכים לשלם סכום מאוד גבוהה ונחתם הסכם שכר טרחה אז לכאורה מה הבעיה? אבל בכל זאת יש כאן כמה כללים שצריך ללמוד, ונראה כי יש מצבים שהלשכה יכולה להתערב לנו בהסכם ולשנות את גובה שכר הטרחה שנפסק.

**העמדה העדכנית של ועדת האתיקה** - גובה שכר הטרחה אנחנו לא מתערבים זו לא עבירה אתית לדרוש יותר מידי זה נתון למו"מ בין עורך הדין ללקוח אם הוא לא גבוה ממגבלה הקיימת זה לא עבירה אתית.

**לעומת זאת ביהמש** חושב אחרת והוא קבע כי לפעמים שכר הטרחה יכול להיות מופרז ולכן הוא כן יכול להיות לא אתי.

## האם דרישה של שכר טרחה מופרז זו עבירה אתית ?

**פס"ד קפלינסקי נ' מנורה(העליון 2008)** - עו"ד קפלינסקי ייצג את חברת מנורה באיזושהו תיק ביטוחי, מנורה היא חברת ביטוח והיה מפעל שנשרף והבעלים של המפעל דרשו פיצוי ממנורה הבעלים של המפעל דרשו 33 מיליון שקל, בתחילה עושים ישיבה שמעריכים את הריסק. צריך לבדוק מה הריסק וכשהם ישבו ובדקו את הריסק, הריסק שנמצא היה בסביבות 3 מיליון דולר. היו להם ראיות לכך שהבעלים של המפעל הצית את המפעל ואז הם לא יצטרכו לשלם כלום והם באמת הוכיחו את זה גם במחוזי וגם בעליון אבל עורך הדין דרש סכום של 4 מיליון דולר מעבר לריסק, הסכם שכר הטרחה היה לא ברור והם שילמו לו קרוב ל2 מיליון דולר ולא רצו לשלם יותר והוא תובע אותם לשלם את יתרת הסכום יש לנו מצב שעו"ד שכר הטרחה שהוא מבקש הוא מעבר למקסימום שהוא העריך למקסימום שהוא ישלם ולא רק זה אנחנו מדברים על חברת ביטוח שאומנם היא גוף פרטי- אם הם משלמים שכר טרחה גבוה הפרמיה של הציבור עולה(זו חברת ביטוח) **ואומר העליון שלעולם על שכר הטרחה המשולם עבור שירות משפטי להיות מידי וראוי ואל לו לחרוג אל מעבר למסגרות מקובלות תקינות וסבירות והוא ממשיך ואומר כי הדבר נכון שבעתיים כדמובר בלקוח שהוא גוף בעל אופי ציבורי שמקורותיו הכספיים באים מהציבור הרחב.** יש פה ממש אמירות חמורות. ביהמש דחה את התביעה של עורך הדין. יש כאן אמריות כלליות כי יש איזושהו גבול תעברו את הגבול זה לא ראוי.

**פס"ד האגר נ' עו"ד בניסטי** - מדובר במקרה שבו היה הסכם לרכישת דירה זאת אומרת אישה הייתה אמורה לרכוש דירה היא העבירה את התשלום הראשון ולא היה לה כסף יותר כלומר היא הפרה את החוזה ואז המוכר דרש ממנה את כספי הפיצוי המוסכם שהם 69 אלף שח היא הלכה לעו"ד, גובה הריסק הוא 69 אלף שח, הוא סיכם איתה שכל מה שהיא תחסוך מה69 היא תשלם לו כלומר אם היא תצטרך לשלם 40 אלף היא תשלם לעו"ד 29 אלף ויכול להיות שיהיו גם הוצאות כלומר תרע את מצבה בהליך המשפטי, היא הצליחה בהליך הזה וביהמש קבע שהיא תשלם 25 אלף שח פיצוי למשכיר ועכשיו העו"ד דורש את ההפרש ל69 היא לא משלמת לה והוא תובע אותה בביהמש שלום. ביהמש השלום קבע שזה ההסכם – ההסכם היה לא כתוב היא טענה שהוא אמר לה משהו אחר, השלום אומר זה ההסכם תשלמי, היא מערערת למחוזי והמחוזי אומר כי מצופה שבמקרים כאלה (מקרים שבהם יש שכר לפי תוצאות, הרי אם הוא לא היה מצליח לחסוך לה כסף הוא לא היה מקבל כלום כלומר זה ההסכם שכר טרחה שתלוי בתוצאות) מצופה שתיקבע תקרה לשכר הטרחה שלא תבטיח את זה שהלקוחה תשלם את כל הסכום זאת אומרת זה לא הגיוני הדבר הזה היה צריך להיות הסכם שמשוהו היא יכולה להרוויח אז הוא הפחית את הסכום במקום 44 אלף שהיא צריכה לשלם הפחית ל34 אלף. היא היגשה בר"ע לעליון והעליון לא נתן רשות ערעור ואמר כך: אומנם ההסכם הזה מעורר אי נוחות באשר להיגיון הכלכלי שביסודו אולם לא במידה המצדיקה התערבות בגלגול שלישי(הלכת קניון חיפה). העליון מציינ את ס' 84(ב) שהוא יכול היה להוות תרופה בסיטואציה הזאת.(בהמשך) פרופ' זמיר כתב מאמר עם ביקורת קשה על פסק הדין הזה וחוסר הנכונות של העליון לתת רשות ערעור ולקבוע שמדובר בדבר שהוא לא ראוי, לא אתי וכו'.

חוק לשכת עורכי הדין מאפשר ללשכה לפרסם תעריך מינימאלי לשכר הטרחה והיא אכן עשתה זאת אבל תעריפים הללו לא מחייבים זאת אומרת אם בתעריך המינימאלי כתוב שבעסקת מכר דירה אני צריכה לקחת מינימום 1% זה לא מונע ממני לקחת חצי אחוז ואפילו 0.2% כלומר הוא המלצה בלבד. **לעומת זאת** יש לנו תעריפי מקסימום בהקשרים מסוימים שהם כן מחייבים- יש לנו חוקים מסוימים שבהם יש תעריפים מקסימאליים למשל חוק הפלת"ד יש שם תעריפי מקסימום יש לנו תעריפי מקסימום לרישום עסקאות בדירות. בנוסף בטיפול לנפגעי הנאצים, ביטוח לאומי וכו'. ואז הם מחייבים זה עבירה אתית לגבות יותר. גם פה יש הרבה מקום לפרשנות למשל: בחוק הפלת"ד כתוב שעו"ד אפ התיק מתקיים עד פסק דין אז עו"ד יכול לגבות 13% זה המקסימום תארו לעצמכם שלקוח הלך לעו"ד עורך הדין היה לא טוב לדעת הלקוח והלקוח החליף אותו באמצע- 13% למי? לעו"ד א? לעו"ד ב? או לשניהם יחד? קבעה הלשכה – לכל אחד 13%, קבעה העליון בפס"ד ארליך נ' ברטל- 13% לשניהם ביחד. זאת אומרת שוב רואים את המתח בין קביעות של הלשכה לבין ביהמש.

סיכום: תעריפי מינימום לא מחייבים תעריפי מקסימום כשיש מחייבים גם מחייבים.

### האם שכר הטרחה צריך להיות רק בכסף?

- כלל 9(א): לא יקבל עורך דין שכר טרחה בעד עבודתו המקצועית אלא בכסף.
- בשנת 2009 הוגש בג"ץ נ' חוקיות הכלל. בעקבות הגשתו הוסף ס' 9(ג), הקובע כי למרות האמור בס' (א), עו"ד המטפל עבור לקוח בעניין ממוני יהיה זכאי לקבל שכ"ט ע"י קבלת זכויות שותף, אם הוסכם על כך בכתב בין עוה"ד ללקוח. (זכויות שותף – כגון מניות, אופציות).
- מחד התיקון מבטא צורך שקיים בשוק, מאידך יוצר בעיה של ניגוד עניינים, מאחר ולעוה"ד יש כעת אינטרסים של שותף ולא רק של עו"ד שלקוחו הוא בראש מעייניו.

### קשור לשני עניינים:

1. כבוד המקצוע – אם נוכל לקבוע הסכמים כאלה יכולים להיות עניינים שיפגעו בכבוד המקצוע.
  2. ניגוד עניינים- אפ אני מקבלת אחוזים בפרויקט אני העו"ד המייצג הופך להיות בעל עניין אישי וזה יכול לגרום לניגוד עניינים
- נוצרה בעיה קשה במציאות נניח חברת סטארטאפ רוצה עו"ד שירשום לה פטנט, אבל אין לה כסף עדיין אין לה איך לשלם היא רוצה לתת לו אופציות לעתיד וזה בלתי אפשרי ב2009 הוגש בגץ נגד חוקיות הכלל ובעקבות זה הוא תוקן הוסף כלל 9(ג)- ראה לעיל.
- מצד אחד התיקון הזה מבטא צורך שקיים בשוק מצד שני הוא יוצר בעיה של ניגוד עניינים כי אותו עורך דין שעוזר לחברת הסטארטאפ הוא הופך להיות בעל עניין בהתנהלות החברה וזה יוצר בעיה.

• **דוגמה לשאילתא (החלטה 68/13): (למבחן!!!!!! כל מה שמסומן)**

- **עורך הדין הפונה מייצג לקוח, צייר במקצועו, בהליך גירושין. שאלתו הראשונה היא האם הוא רשאי לקבל חלק משכר טרחתו בתמונות שהלקוח צייר, שלהן ערך כספי מוגדר ומקובל – ושתמורתן הוא ינפיק ללקוח חשבונות. השאלה השנייה, האם עורך הדין רשאי לשמור אצלו תמונות כ"ערבות" להבטחת שכר טרחתו – שאותן ישיב ללקוח כנגד קבלת שכר הטרחה.**

- **ההחלטה: לשאלה הראשונה: הפונה אינו יכול לעשות כן הואיל וכלל 9 לכללי האתיקה קובע איסור לקבל שכר טרחה שלא בכסף בעניין שאינו ממוני.**  
**לשאלה השנייה: ככל ששעבוד התמונות נעשה מתוך צפייה בהסתברות גבוהה שהתמורה לא תשולם והתמונות תשארנה כחלף שכר טרחה בידי עורך הדין, אזי העסקה אסורה שכן היא בגדר תשלום האסור לפי כלל 9. למען הסר ספק, שיעבוד מסוג זה, ככל שאינו אסור כמפורט לעיל, צריך להיעשות בהתאם לחוק המשכון.**

שימו לב לכאורה אפשר להגיד כבטוחה אין בעיה אבל אם זאת הציפייה שזה יהיה התשלום זה לעקוף את כללי האתיקה וזה אסור.

#### כללים נוספים:

- **ס' 84 לחוק וכלל 9(ב): בעניין אזרחי עו"ד יכול לנקוב את שכר טרחתו באחוזים, בסכום קבוע, או שכר המותנה בתוצאות המשפט, בכפוף לכללי המקסימום. אנחנו מדברים על עניין אזרחי יכול להיות שלקוח יבוא אליי ויבקש ממני לייצג אותו בעניין אזרחי ונסכם 50 אלף שקל יכול להיות שנסכם על 30% ממה שייפסק לו אם ייפסק לו, אבל אם זה היה בפלת"ד זה חייב להיות כפוף להוראות החוק.**
- **לפעמים עולות שאלות למשל:** אני זכיתי בערכאה ראשונה הוא צריך לשלם לי 30% ואז הצד השני מגיש ערעור והוא מפסיד, ייצגתי אותו בשתי ערכאות האם אני צריכה להחזיר לו את הכסף? תלוי מה כתוב בהסכם, אם כתוב במפורש שהשכר ישולם בכל מקרה אז נלך לפי ההסכם לעומת זאת אם לא כתוב בהסכם אז נצטרך להחזיר לו. עורכי דין לא כותבים זאת ולעיתים מפסידים ויוצא שעבדו בחינם. לעומת זאת אם לקוח זכה בתביעה החליך עורל דין בערעור ואז הפסיד אז ועדת שכר טרחה אמרה כי אי אפשר לקחת לעורך דין הקודם את הכסף שלא ייצג בערעור. עורכי דין קובעים שכר מותנה תוצאות ואז מפסידים ואז הם מגישים תביעות לשכר ראוי וכו' וזה לא יעזור לעו"ד כי שכר מותנה בתוצאות זה שכר שהעו"ד לקח סיכון זה ריסק ואין מה לעשות. כמה שההסכם יותר ברור כך טוב יותר.
- **כשמדובר בשכר מותנה בתוצאות, אם הלקוח זכה בערכאה הראשונה אולם הצד השני הגיש ערעור והלקוח הפסיד עוה"ד צריך להחזיר את שכר הטרחה ששולם לו, אלא אם כן נכתב בהסכם במפורש כי השכר ישולם בכל מקרה, אף אם הוגש ערעור על פסק דין ואף אם התקבל. אולם, אם לקוח שזכה בתביעה החליף עו"ד בערעור, ואז הפסיד, לא יוכל לקבל החזר שכ"ט מעוה"ד הקודם, החלטה 92/11.**
- **אם נקבע שכר ע"פ תוצאות ולא הושגו כאלה, עוה"ד לא יכול אז לבוא ולדרוש שכר אחר (החלטה 139/08).**
- **דוגמה: רע"א 7394/07 עו"ד שאמיר גאנם נ' פאעור, (2007).**
- **ס' 84(ב) קובע כי כאשר נקבע שכ"ט תלוי בתוצאות וללשכה נראה כי הינו מופרז, מותר לה להתערב ולהפחיתו. אם עו"ד יקבע למשל שהלקוח צריך לשלם לו 100% מהסכום שייפסק או 80% וכו' הלקוח יכול לפנות אחר כך ללשכת עורכי הדין ולהגיד כי הסכם שכר הטרחה המותנה בתוצאות הוא מופרז וללשכה יש שיקול דעת והיא יכולה להתערב ולהפחית את השכר(רק כששהסכם תלוי בתוצאות). אפי נווה אמר בעבר כי 33% זה סביר מעבר לזה הם בדרכ מתערבים זה מוגזם. אם זה שכר מותנה בתוצאות אפשר לבקש להתערב וזאת המדיניות היום להתערב מעבר לשליש.**

## **במשפט פלילי לא ניתן לקבוע שכ"ט מותנה בתוצאות:**

- ס' 84(א): לא יתנה ולא יקבל עו"ד בעד שירותו במשפט פלילי שכר טרחה התלוי בתוצאות המשפט.
- האם כשמדובר בשלב של שימוע מותר לקבוע שכר מותנה? בד"מ 1/10 ועדת האתיקה מחוז ת"א נ' שביט (2011), בד"א 25/11 ועדת האתיקה מחוז ת"א נ' שביט (2012).
- הסוגיה יכולה לעלות בהקשרים שונים נוספים, ביחס לכל הליך שעניינו עבירה פלילית, ושאינו המשפט הפלילי עצמו.

האם אנחנו מדברים על כל עניין פלילי או הסעיף חל רק אחרי שהוגש כתב אישום? יש הפנייה לפס"ד לעיל שעסקו בסוגיית השימוע, דוגמה של גאידמק עשו לו שימוע והיו שני עורכי דין מרידור ורוני שביט שייצגו אותו בשימוע ובהסכם שכר הטרחה נקבע שאם הם יוציאו אותו בלי משפט אז הם יקבלו 5 מיליון דולר אבל מעבר לזה אם הם יוציאו אותו מהשימוע בלי שיוגש כתב אישום הם ישלמו לו 5 מיליון דולר וזה שכר מותנה בתוצאות והעמידו אותם לדין משמעתי והיה ויכוח מאוד גדול בשאלה- זה נגמר פה בלי כלום מתוך החלטה שהיה דעת רוב ומיעוט בערכאה הראשונה והערכאה השנייה ביטלה את פסק הדין של הערכאה הראשונה כלומר אין תשובה לגבי זה- נקבע שהמוסדות של הלשכה יחשבו על כך וידריכו, **משפט פלילי היא שאלה תלויה ועומדת האם אנחנו מדברים מהרגע שהמשפט התחיל או גם על הליכים קודמים ביחס לשכ"ט מותנה בתוצאות.**

## **יש פה הוראות נוספות מהחוק:**

- ס' 85 קובע כי עו"ד חייב לעשות הבחנה בין הוצאותיו לשכר טרחתו, וכי עליו לפרש ללקוח את ההוצאות. זאת אומרת כי שכר טרחה עו"ד לא כולל אף פעם את ההוצאות, אגרת בית משפט זה הוצאה נלווית וזה לא יכול להיות כולל זה חייב להיות נפרד ואנחנו חייבים לתת ללקוח דו"ח על ההוצאות.
- כלל 44 קובע כי עו"ד לא ילווה ללקוח כספים כדי לשלם ההוצאות, למשל תשלום לעדים, חו"ד מקצועית וכדומה. אך עוה"ד רשאי לשלם הוצאות אלו או להתחייב לשלמן, ובלבד שינקוט אמצעי גבייה מהלקוח לסכומים אלו תוך זמן סביר. קובע שאסור להלוות ללקוח את הכסף הזה כדי לשלם את ההוצאות – ליבנת פורן יכולה לממן ללקוח את חו"ד הרפואית לנו אסור, אנחנו יכולים לשלם טכנית אבל אנחנו חייבים לדרוש מהלקוח את ההוצאות מהלקוח ולא רשאים לתת לו ולא רשאים לסכם שהוא יחזיר בעתיד מתוך הכסף שייפסק לו. חייבים לבקש את הכסף.
- ס' 86 קובע כי עו"ד שפעל בניגוד לס' 85-82 (תעריפי מקסימום, התניית שכ"ט בתוצאות במשפט פלילי, אי הבחנה בין הוצאות לשכ"ט) ביצע עבירת משמעת, אך אין בכך כדי לשלול ממנו את שכרו הראוי. מיש פועל בניגוד לזה מבצע עבירת משמעת וזה לא אומר שלא מגיע לו שכר ראוי. אבל הוא יכול לעמוד לדין משמעתי.
- ס' 87 קובע כי מי ששילם שכ"ט למעלה מהמגיע ע"פ סעיפים אלו רשאי לדרוש החזר – על אף כל הסכם. למשל לקוח משלם יותר מידי יכול לדרוש החזר גם אם בהסכם כתוב אחרת זאת אומרת ברגע שיש שכר מותנה בתוצאות במשפט פלילי וזה אסור אז למרות שהוא חתם יכול לדרוש החזר.
- ס' 89 קובע כי לבקשת כל גוף שיפוטי הלשכה תחווה דעתה בכל שאלה בדבר שכ"ט עו"ד.

- כלל 43 קובע כי עו"ד לא רשאי ליתן הלוואה או טובת הנאה אחרת כדי לקבל עבודה, וכלל 10 אוסר על מתן ערבות אישית בעניין הנמצא בטיפולו. אנחנו לא מלווים כספים כדי לקבל עבודה.
- כלל 39 קובע כי עו"ד חייב לנהל את כספי הנאמנות בחשבון נפרד ולא לערבבם עם כספיו שלו. (מומלץ חשבון נפרד לכל לקוח אך ישנם מצבים בהם פותחים חשבון נאמנות אחד למס' לקוחות). לפעמים זה לא ישים אז בדרכ משרדים מסודרים יש חשבון נאמנות לכל לקוח ויש חשבון כללי.
- כלל 41 קובע כללים באשר לאופן השקעת הכספים שבנאמנות עו"ד וכלל 42 מחייבו ליתן דין וחשבון ללקוח אודותם.

#### הזכות לעכב את כספי הלקוח ולנכות מהם:

- ס' 88 לחוק לשכת עוה"ד קובע כי לעו"ד הזכות לעכב את כספי, מסמכי ונכסי הלקוח שהגיעו לידי עקב שירותו ללקוח, כדי להבטיח תשלום שכר טרחתו והוצאותיו. **אולם, אם הלקוח דורש ממנו בכתב לקבל את הנכסים המעוכבים – עליו להגיש תביעה לביהמ"ש תוך 3 חודשים מיום שקיבל דרישה כאמור, בגין החוב הנטען של הלקוח בגינו בוצע העיכוב.** ברע"א 6208/00 כהן נ' ימכ"א נפסק כי אם עוה"ד לא הגיש תביעה תוך 3 חודשים מיום הדרישה – זכותו פוקעת.

עייכבון- פה יש לנו חריג לעייכבון, בקניין כשלמדנו אמרו לנו שהמעכב לא חייב להגיש תביעה משפטית נגד החייב, המוסד לא חייב להגיש תביעה נגד הלקוח אבל אצלנו זה לא כך, חייב להגיש תביעה כפי **שכתוב במסומן** ואם הוא לא עושה זאת העייכבון פוקע הלוגיקה היא לפי כללי האתיקה שלנו, זה נתפס לא טוב שעו"ד ולקוח ינהלו סכסוך ארוך ובלתי סופי ואומר החוק כי אם הלקוח דורש את הנכס המעוכב אנחנו צריכים להגיש תביעה ולחתור לסיום היסטואציה. מותר לעכב גם נכסים גם מסמכים וגם כספים אבל אם הוא דורש אותם חייב להגיש תביעה תוך 3 חודשים. נניח שאני מעכבת מסמכים של לקוח והוא לא רוצה לשלם לי כי הוא חושב שהדרישה שלי לתשלום לא מוצדקת מה הוא יכול לעשות? לכאורה כלום לפי הסעיף הזה אבל לשכת עורכי הדין מסייעת, יש חובת נאמנות ללקוח אנחנו לא יכולים לתת יד למצב שהלקוח לא יוכל לנהל את ענייניו בגלל העייכוב שלנו, יש כאן התנגשויות הלשכה יכולה להתערב היא מקבל ערובה מהלקוח ואז אנחנו מוסרים את המסמכים שהוא צריך והערובה משמשת לאותו חוב שכביכול הלקוח חייב. והערובה תשמש לכך לאחר בירור. מצבים שלח התנגשות בין הזכות שלנו עורכי הדין לבין חובת הנאמנות ולכן הלשכה מסייעת.

- כלל 40 קובע: "א) עורך דין חייב להודיע ללקוחו ולהעביר כל סכום כסף שקיבל עבורו, תוך זמן סביר מעת קבלתו.
- (ב) עייכב עורך דין, על פי דין, סכומי כסף שקיבל עבור לקוחו, או ניכה, על פי הסכם, כספים מתוכם, יודיע על כך ללקוח תוך זמן סביר."
- בע"פ 1075/98 מ"י נ' אופנהיים הבהיר ביהמ"ש העליון כי עו"ד אינו רשאי לנכות מכספים המוחזקים עבור לקוחו, אלא אם כן קיבל הסכמה מפורשת מהלקוח לעשות כן.
- ההסכמה יכולה לבוא לידי ביטוי גם בהסכם שכר הטרחה, אלא שעליה להיות מפורשת.

בדרכ לפי יפוי הכוח כאשר אני זוכה עבור לקוח בתביעה או לילופין הצד השני צריך לשלם ללקוח שלי כסף בדרכ מעבירים את הכסף לעורך הדין, פה כלל 40 אומר שאני חייבת להודיע ללקוח(אלמנטרי) בעיקרון אני חייבת להודיע ללקוח ולהעביר לו את הכסף שלו ולא להשאירו אצלי אבל יש אפשרות שהלקוח חייב לי כסף כי עכשיו קיבלנו את ה300 אלף והוא חייב לי כסף האם אני יכולה לקזז, חוק החוזים ס' 53 קיזוז- אסור לי לקזז זכות קיזוז לא קיימת מה שקיים זה כלל 40 שאומר שמותר לי לנכות ולא

לקוזז(בקיוזז) אני לא צריכה לקבל אישור של הצד השני) אבל כשמדובר בכספים של לקוח  
עורך הדין יכול לנכות אבל רק אם ניתנה לכך הסכמה של הלקוח. הסכמה יכולה להיות  
בהסכם שכר הטרחה מראש. ואז מותר לי לנכות.!!! אם אין סעיף כזה אני יכולה  
להתקשר ללקוח ולומר לו שהגיע הכסף ואני ינכה לי את שלי ואעביר לך את מה שנשאר  
ואם הוא מסכים אז מותר לי לעשות את זה הסכמתו היא חובה זה לא משנה אם זה  
מראש בהסכם שכר הטרחה או בזמן שהגיע הכסף ואני פונה אליו אבל ההסכמה חייבת  
להיות מפורשת.

במבחן אנחנו עם חומר פתוח. בסוף הסמסטר יעלה קובץ עם שאלות לדוגמא. נחלוק את המבחן  
זאת אומרת אם יהיו 20 שאלות אז 10 יהיו מהחומר של מיכל ו10 מהחומר של אלקינס.

יעלו לנו את סעיפי החוק המחייבים – חייב לעבור עליה!

נעבור על החובות העיקריות שחלות עורכי הדין חובת הנאמנות וחובת הסודיות. יכול להיות שנגיע לחובות של עורך דין כלפי סיהמש. חשוב מאוד להביא את החקיקה. חוק לשכת עורכי הדין כללי האתיקה.

**החובה העיקרית הראשונה של עו"ד היא חובת הנאמנות והיא מעוגנת בס' 54 לחוק לשכת עורכי הדין:**

**החובה כלפי הלקוח וכלפי בית המשפט**

54. במילוי תפקידו יפעל עורך דין לטובת שולחו **בנאמנות ובמסירות**, ויעזור לבית המשפט לעשות משפט.

לכאורה נראה מאוד פשוט, מה עוד צריך עו"ד לעשות חוץ מלפעול לטובת הלקוח בנאמנות ובמסירות? האם אין לנו אותו דבר למעשה בחוק החוזים? כאשר אני מעסיק עו"ד למה אני עושה זאת? כדי שיפעל בנאמנות ובמסירות, ברור שעו"ד צריך לפעול בנאמנות ובמסירות לטובת הלקוח שלו למה אני צריך את הסעיף הזה? לא בכל מצב יש חוזה יכול להיות שחוק החוזים לא חל, מה עם המצבים שבהן אין חוזה בין עו"ד ללקוח? איך יכול להיות שיש עו"ד ולקוח ואין חוזה בכלל? יכול להיות שיהיה חוזה בכתב, בעל פה ויכול שלא יהיה. כאשר ביהמש ממנה לנאשם עו"ד אין חוזה בין הנאשם לסנגור שלו, העו"ד מונה על ידי ביהמש הלקוח אולי נהנה מהחוזה אבל הוא איננו צד לחוזה וגם סנגור ציבורי כאשר אדם מיוצג על ידי הסנגוריה הציבוריה הוא מועסק מכוח החוק ולא מכוח חוזה זה לא מצב שבו דיני החוזים שולטים ולכן בהחלט יש מצבים שבהן יש עו"ד שאין לו חוזה עם הלקוח, מצב אחר גם למשל חברת ביטוח מעמידה לרשותו של המבוטח עו"ד יכול להיות שהיא ממנה עו"ד לייצג את המבוטח שלה החוזה הוא בין עו"ד לבין חברת הביטוח והוא מייצג את הלקוח. יכול להיות גם הורה שמעסיק עו"ד כדי לייצג את הילד שלו לילד אין צד לחוזה אלא זה בין ההורה לעו"ד. בכל המצבים הללו אין חוזה שיכול להסדיר את היחסים בין עו"ד לבין הלקוח שלו. **ולכן אחת השאלות החשובות שעו"ד צריך לשאול הוא מי הוא הלקוח? מי הוא אותו אדם שאני חייב כלפיו את חובת הנאמנות לאו דווקא אותו אדם שאיתו יש לך חוזה. כאשר יש סתירה בין החובה של עו"ד כלפי בעל החוזה לבין החובה שלו ללקוח איזה חובה גוברת? החובה ללקוח. חובת הנאמנות היא כלפי הלקוח שלך לא משנה מי העסיק אותך החובה היא כלפי הלקוח.**

כאשר אנחנו עוסקים בסנגוריה הציבורית יש אפילו הוראה מפורשת על כך בחוק הסנגוריה הציבורית ס' 15 לחוק:

**נאמנות ללקוח**

15. (א) במילוי תפקידו יפעל סניגור ציבורי כעורך דין לטובת לקוחו, בנאמנות ובמסירות, ויחולו עליו כללי האתיקה החלים על עורך דין המייצג לקוח.

עד כאן משהו כללי אתה מייצג מישהו לקוח מטעם הסנגוריה הציבורית תתייחס אליו כלקוח וכל החובות מוטלות עלייך.

ס' 15(ב) זה החלק המעניין:

(ב) מקום שיש ניגוד בין חובות סניגור ציבורי שהוא עובד לשכת הסניגוריה הציבורית כלפי לקוחו לבין חובותיו כעובד מדינה – חובותיו כלפי לקוחו גוברות על חובותיו כעובד מדינה.

אם אתה עובד הסנגוריה הציבורית אתה גם עובד מדינה ואתה גם סנגור ויכול להיות שיש התנגשות בין החובות שמוטלות עלייך כעובד מדינה לבין החובות המוטלות עלייך כעו"ד לקוח.

איך זה יכול לבוא לידי ביטוי? התפקיד שלך לייצג את הלקוח, איפה הסתירה? מקרה פשוט- מה החובה הבסיסית של עובד מדינה? לשמור אמונים למדינה, להישמע להוראות של הממונים עליך הוא קובע מדיניות והוא אומר לך מה לעשות. נניח שמתקבלת החלטה שמי שממונה עליך בסנגוריה אומר כי אין לנו זמן לטפל בתיקים האלה תנסה להגיע להסדר טיעון אנחנו חייבים לסיים את התיקים האלה תגיע להסדר ואתה חושב שהסדר טיעון הוא לא לטובת הלקוח אלא לנהל את המשפט מה אתה אמור לעשות כאן? לנהל את המשפט כי זה לטובת הלקוח וזה שיש לך הממונה עליי אינטרס מוסדי עם כל הכבוד אסור לך להביא בחשבון את האינטרסים של הממונה אתה צריך לשרת את טובת הלקוח.

מקרה מציאותי- עו"ד דוד וינר ז"ל שהיה סגן הסנגור הציבורי הוא ייצג את עמוס ברנס במשפט החוזר, התביעה מיד אחרי שהעליון הורה על משפט חוזר התביעה יצאה עם הודעות לתקשורת מה עמדתה בעניין הזה אנחנו משוכנעים שכך וכך והוא חייב להגיב בתקשורת והוא קיים מסיבת עיתונאים כדי להסביר את עמדתו של ברנס, אסור לעובד מדינה לפנות לתקשורת ללא אישור של המשרד שבו הוא עובד. אסור לו להתראיין באמצעי התקשורת הוא פנה לממונה עליו ואמר אני מקיים את המסיבת עיתונאים ולא מעניין אותי מה אתה הממונה אומר כי זה לטובת הלקוח שלי. והוא צריך כרגע שאני ייצג אותו בפני התקשורת אז שוב גם עובד מדינה אסור לו לקבל הנחיות ממי שממונה אליו שלא לטובת הלקוח הוא צריך לפעול לטובת הלקוח כמו שהוא מבין אותם.

כל זה באותם מקרים שאין חוזה בין הלקוח לעו"ד. הוא צריך לפעול לטובת הלקוח ללא קשר למי שממונה עליו ומי שמשלם לו את הכסף(הורה, חברת ביטוח וכו')

מה קורה כאשר יש חוזה ביניהם? איך הסעיף הזה יכול לגבור על דיני החוזים אם מדובר בחוזה בין עו"ד לקוח, האם יכולה להיות סתירה בין החוזים? חוק החוזים או הסעיף הזה? מה זה מוסיף מעבר לחובות הרגילות?

אם עו"ד מכניס בחוזה תנאי שאומר שאני לא חייב לפעול בנאמנות ובמסירות דיני החוזים יבטלו את הסעיף הזה. דיני החוזים מטפלים בזה.

יש מקרים שבהם הלקוח אומר לי מה לעשות ואני לא מסכים איתו אני לא חושב שזה לטובתו מה אני צריך לעשות כאן? ללכת לפי רצונו של הלקוח או לעשות כפי שנאי חושב? הכלל הוא שקודם כל אתה לא יכול להסתמך על זה שלקוח אמר לך כדי לפעול בניגוד לאינטרסים שלו זה שלקוח רוצה להתאבד אתה לא צריך לעזור לו (להתאבד כלכלית וכו') אם אתה חושב שזה לא לטובתו זה שהוא אומר לך זה לא תירוץ בשבילך אתה יכול לשקול את מה שהוא אומר אבל אם אתה חושב שזה לא לטובתו אתה לא יכול להישען על הרצון המפורש שלו כדי להגיד אני פעלתי בניגוד למה שנאי הבנתי כטובתו של הלקוח. הדבר נאמר במיוחד כאשר אנחנו עוסקים בייצוג וניהול תיק בפני ביהמש כאן דעתו של עו"ד היא הקובעת. נצטט מתוך פסק דין בעניין הזה פרשת רויטמן נ' אדרת- "אין שום חובה מוטלת על סנגור לטעון טענות או לשאול שאלות אשר לקוחו דורש מאיתו או מורה לו לשאול או לטעון נהפוך הוא החובה המוטלת על הסנגור היא לשקול דעתו שלו ואסור לו לדחות שיקול דעתו שלו מפני רצונו או הוראותיו של לקוחו.. סנגור הנוהג בניגוד לדעתו השקולה אך מפני שלקוחו דורש זאת ממנו מפר חובתו כלפי לקוחו". כאשר הלקוח בניהול המשפט אומר לך אני רוצה שתפעל כך ואתה כעו"ד לפי שיקול דעתך המקצועית שלך מגיע למסקנה שזוהי לא הדרך לפעול לא רק שמותר לך להתעלם ממה שהוא מבקש אלא אתה חייב להתעלם מבקשתו אתה מפר את החובה כלפי הלקוח שלך בזה שאתה פעלת בהתאם למה שהוא אמר לך אתה צריך לשקול את שיקול דעתך שלך- תמיד על חשבון על מה שהוא אומר אבל בסופו של דבר ההחלטה היא שלך. ומה קורה אם מסתבר בדיעבד שהלקוח צדק? הלקוח הזהיר אותך לא לשאול ואתה בכל זאת שאלת לדוג' מה קורה? בהמשך אותו פס"ד נאמר: "יש בעצם סירובו של הסנגור לעשות רצון הלקוח משום אינדיקציה שהסנגור אומנם מילא חובתו כלפיו לשאול בדעתו שלו" כלומר עצם העובדה שאתה לא התנהגת כפי שהלקוח רצה זה מעיד על כך שאתה קיימת את חובתך כלפיו כי הנטייה הטבעית של עו"ד היא לרצות את הלקוח העובדה שפעלת נגד רצונו זה מעיד על כך שפעלת לטובת הלקוח. "ואין הלקוח יכול לבוא עליו אלא בתרעומת בלבד אם טעה בשיקול דעתו" כלומר אם מסתבר שהעו"ד טעה הלקוח צדק אבל חובתך הייתה לפעול כפי שאתה מבין הלקוח לא יכול לבוא בתביעה נגדך כי לא פעלת לפי מה שאמרתי תפקידו של עו"ד הוא לפעול

לטובת הלקוח ולא לעשות מה שהוא מבקש. בשאלה האם להגיש ערעור או לא להגיש ערעור כאן כממובן הדעה של הלקוח יותר חשובה? ברגע שהבהרתי לו שהסיכוי הוא קלוש יש כאן עלויות גדולות הסיכוי שתזכי שואף לאפס אבל זכותך יכול להיות שזה בסדר יכול להיות שאפשר לעשות דבר כזה אם הסיכוי הוא אפסי אז יכול להיות שאסור לעו"ד לעשות זאת. יש לו זכות לגשת לערכאות השאלה אם העו"ד יכול לעשות משהו שהוא לא לטובתו אם הסיכוי הוא אפסי אז יש כאן בעיה של פגיעה בטובתו של הלקוח. נניח אדם מבקש מרופא לנתח אותו הרופא יכול להגיד לא צריך לנתח אותך אם זה יכול לפגוע באותו אדם הרופא לא יעשה זאת, הרוסא לא יכול לנתח את הלקוח כאשר הוא יודע או חושש שהדבר יפגע בו. באמצע הניתוח אתה לא יכול שאול את כוונת הלקוח כי אתה הרופא. אם להיכנס לניתוח אפשר לשאול את דעתו של הלקוח בצורה יותר רצינית אבל כשאתה כבר בתוך הניתוח זה אחרת. כך גם במשפט.

זו החובה הבסיסית של ס' 54 לפעול לטובת הלקוח בנאמנות ובמסירות.

אך לא הסתפקו בכך לפחות לא המחוקק המשנה- יש מקרים שבהם עו"ד לא יוכל לייצג את הלקוח בנאמנות ובמסירות או לא ירצה לפעול לטובתו מה הם אותם מקרים? כאשר יש לו ניגוד עניינים, יכול להיות שיש לעו"ד ניגוד עניינים ואז אם יש ניגוד בין אינטרס לשו לאינטרס של הלקוח יכול להיות שהוא לא ירצה יש לו כאן תמריץ לפעול בניגוד לטובת הלקוח ואם יש התנגשות בין אינטרסים של שני לקוחות אין לו ברירה לא משנה מה יעשה הוא יפגע באחד הלקוחות שלו ולכן במצב כזה או שהוא לא ירצה לפעול לטובת הלקוח או שהוא לא יוכל לפעול לטובת הלקוח. ס' 54 לא עוסק בזה אלא בודק את מבחן התוצאה האם בסופו של דבר פעל בנאמנות ובמסירות.

#### **הסוגיה של ניגוד עניינים מופיעה בכללים של כללי האתיקה המקצועית: נתמקד בס' 14:**

הס' אוסר על עו"ד להימצא במצב של ניגוד עניינים. למה הכללים אוסרים על עו"ד להימצא במצב של ניגוד עניינים למה לא להסתפק בס' 54? אם הייתם במצב של ניגוד עניינים ובסופו של דבר פעלת לטובת הלקוח מי הפסיד בזה? ואם פעלת שלא לטובת הלקוח אז יש את ס' 54, המטרה האחת היא למנוע את הנזק לפני שהוא כבר קרה עדיף למנוע נזק מאשר אחר כך להגיע למצב שהוא יתרחש כלומר אנחנו מנסים לגרום לכך שהעו"ד לא ייכנס למצב הזה מלכתחילה. האם יש לנו בעיה בעצם זה שיש ניגוד עניינים או רק בכך שעו"ד יפעל בניגוד לס' 54? לא אכפת לי שעו"ד יפעל בניגוד עניינים אם אני בטוח שהוא יתעלם מכל העניינים האישיים שלו ויפעל בנאמנות ובמסירות אז אמרנו שלא כי אנחנו רוצים למנוע מלכתחילה אז מה עוד המטרה? גם אם אותו עו"ד פעל בסדר אחר יש עניין תדמיתי לא רוצים שעורכי דין יהיה להם תדמית של אנשים שהם פועלים בתוך מצב של ניגוד עניינים יש בעיה תדמיתית לאיפה לציבור עורכי הדין שאנשים יחשבו שהם נמצאים במצב הזה. סיבה אחרת היא שאת ס' 54 קשה להוכיח שעו"ד פעל לטובת הלקוח או לא פעל לטובת הלקוח אם אני מנהל משפט כאשר סעלתי בניגוד עניינים לך תדע שפעלתי כך או כך לך תוכיח שזה לא בגלל זה שהסיבה שהוא עשה את זה בגלל אינטרס אחר שלו דהיינו שהוא לא פעל לטובת הלקוח כלומר בגלל קשיי ההוכחה של ס' 54 כי להוכיח עניין של חוסר נאמנות או חוסר מסירות זה מאוד קשה אין תשובה חד משמעית מה היית צריך לעשות לפעמים הוא טועה אבל חייב לפעול כפי שהוא מבין קשה להוכיח למה פעלת כפי שפעלת, אם פעלת לטובת הלקוח זה תפקידך אבל קשה להוכיח אז בגלל כל הנסיבות הללו ס' 14 אומר כי לא די בכך שנפעל בדיעבד האם פעלת לטובת הלקוח בנאמנות ובמסירות אנחנו רוצים למנוע מראש את עצם כניסתך למצב הזה- אני מוכיח את עצם היות העו"ד במצב של ניגוד עניינים מוכיח קיום של ניגוד עניינים והוא אם בסופו שח דבר פעלת בניגוד לטובת הלקוח כתוצאה מאותו ניגוד עניינים יש לי גם את ס' 14 וגם את ס' 54. ס' 54 הוא חמור יותר וזה יותר קשה להוכיח. אם היית בניגוד עניינים זה מספיק בשביל 14 אבל אם בנוסף כתוצאה מאותו ניגוד עניינים גם פעלת שלא לטובת הלקוח זה מגיע לס' 54. יותר קל להוכיח את ס' 14. במאמר מוסגר- ברור שאפשר להוכיח את ס' 54 גם כאשר אין ניגוד עניינים הוא מחייב אותי גם כאשר אין ניגוד עניינים.

### ניגוד אינטרסים

14. (א) לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל ענין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת.

נפרק את הס' - אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו בשל-

- עניין אישי
- התחייבות או חובת נאמנות כלפי אחר
- עומס עבודה
- סיבה דומה אחרת

שימו לב להבדל בין תחילת הסעיף לבין הסוף שלו יש כאן ארבעה דברים שהחוק מכיל עליו ארבעה מצבים שהכללים אומרים אלה מצבים בעייתיים, האם עצם העובדה שיש לו עניין אישי פוסל אותו מלייצג את הלקוח? לא, רק אם הדברים הללו מקימים חשש שלא יוכל למלא את חובותיו המקצועיים כלפי הלקוח לפי מבחן אובייקטיבי אז זה יכול להיות בעיה ולא יוכל לייצג את הלקוח, זה שיש לו עניין אישי זה לא אומר שלא יכול לייצג אלא רק אם יעלה חשש שבגלל הנעיין הזה אני לא יפעל כלפי טובת הלקוח וכמובן הכוונה בעיקר לחובת הנאמנות.

ננסה לחשוב איזה עניין אישי יכול להיות לעו"ד שימנע ממנו או שיעלה חשש שלא יוכל לפעול לטובת הלקוח? אם הלקוח שלי מבקש ממני לתבוע קרוב משפחה שלי יש לי עניין אישי להגן על הקרוב משפחה ברור שיש כאן חשש שהעניין האישי שלי יפגע בייצוג של הלקוח נניח שאני מוכיח שאני נאמן ללקוח שלא מעניין אותי קרוב המשפחה שלי ואני מוכן להקריב את הקשר המשפחתי שלי בשביל הלקוח האם זה מספיק האם אני יכול לייצג אותו? לא כי יש חשש! אולי אני יעבור את ס' 54 אבל לא את ס' 14. מה קורה אם רוצים שאני יתבע חברה ואני בעל מניות בחברה? האם זה מעלה חשש? נניח שרוצים לתבוע את בנק הפועלים ושאני ייצג אותם ולי יש 10 מניות בבנק הפועלים? האם יש חשש? אם אני בעל מניות מהותי בחברה הזאת והאינטרס של הבנק ושלי הם זהים אני לא ירצה לתבוע את החברה אבל אם אני סתם מחזיק כמה מניות של אותה חברה האם באמת יש חשש שנאי לא ירצה לפעול נגד החברה בגלל אותן 10 מניות המניות יפלו ב-2% זה לא סביר שאני ישקול איך זה ישפיע על המניות שלי כאשר אני יתבע את החברה כי זה יפגע בי בצורה כל כך מינורית שזה לא סביר שעו"ד יחשוב כך. זה לא סיבה אין כאן חשש שבגלל זה אני יפעל שלא לטובת הלקוח אלא אם אני בעל מניות מהותי בחברה. אם החזקת המניות גורמת לחשש אז זה עומד בס' אבל אם באופן אובייקטיבי זה לא גורם לחשש אז זה לא יעמוד בס'. מה קורה אם התיק הזה עלול ליצור תקדים שיפגע בי באופן אישי? יש ניגוד עניינים, אם יש לי פעילות עסקית כלשהי אני עו"ד ואני גם קבלן ואני מייצג מישהו שרוצה לתבוע קבלן אחר לא אכפת לי מה יקרה עם אותו קבלן שהוא מתחרה שלי והייצו מחייב אותי להעלות טיעון שיפגע בציבור הקבלנים כולם ויצור תקדים - יש כאן חשש שאני לא יפעל לטובת הלקוח אני לא ירצה לטעון את הטענה הזאת כי זה יפגע בי ולכן זה מעלה חשש ועומד בס'. גם אם זה יכול להשפיע עליי לרעה במובן הרבה יותר רחב יכולה להיות בעיה של עניין אישי.

התחייבות או חובת נאמנות כלפי אחר - אסור לך לקבל ייצוג או להמשיך בייצוג אם יש לך התחייבות או חובת נאמנות כלפי אחר זה מעלה חשש שלא תוכל לייצג את הלקוח בנאמנות ובמסירות. כאשר כתוב "כלפי אחר" הכוונה היא כלפי לקוח אחר או כל אדם אחר? זה יכול להיות כלפי כל אחד אחר, תאגיד, דירקטור וכו'. האם אני יכול לתבוע את החברה כאשר אני דירקטור בה? לא כי יש לי חובת נאמנות לחברה כדירקטור ויש לי חובת נאמנות כלפי הלקוח כעו"ד אני לא יכול לקיים את שתי החובות ביחד. אם אני אנסה איכשהו לגשר ביניהם יכול להיות שאני מפר את החובה שלי גם כלסי זה וגם כלפי זה כי האינטרס של הלקוח הוא לפעול נגד החברה בצורה יותר ישירה מאשר שנאי הייתי רוצה כדירקטור של החברה. שאלה נוספת - דיברנו על מקרה של תקדים

נניח שיש לי שתי לקוחות ולקוח אחד הייצוג שלו דורש העלאת טיעון שאם הוא יתקבל הוא יפגע בלקוח השני האם יש כאן חשש שבגלל ניגוד העניינים בגלל התחייבות הזאת אני אפר את החובה שלי כלפי הלקוח? אם הלקוח שלי תובע לקוח אחר שלי האם אני יכול להיות במצב כזה? ברור שלא יכול לייצג את שני הצדדים, נניח שבא אליי מישוהו רוצה לתבוע איקס ואני מייצג את איקס במקרים אחרים? כן. יכול להיות שזה בעיה של עניין אישי אין לי התחייבות כלפי הלקוח השני לפעול לטובתו גם בתחומים אחרים אני מייצג אותו בדבר אחד אבל אם אני יתבע אותו בכובע אחר בשם לקוח אחר זה יכול לפגוע באינטרסים שלי מולו ויש כאן בעיה של עניין אישי. מתי יכולה להיות בעיה בחובה שלי כלפי הלקוח עצמו? נניח שאני מייצג שני לקוחות ואני מעלה טענות משפטיות והן סותרות אחת את השניה, אני טוען בתיק אחד שצריך לפרש את הסעיף בצורה אחת ובתיק אחר אני טוען שצריך לפרש אותו בצורה אחרת? האם זה תקין? השאלה היא כאן האם התקדים שיווצר באחד מהם יכול לפגוע בתיק השני? ברגע שאתה מעלה חשש או עלול להעלות חשש שנאי לא רוצה לטעון את הטענה הזאת במלוא חריפותה כי זה יפגע בתיק האחר זה מעלה חשש ולכן יש פה מצב של ניגוד עניינים ולהיכנס למצב כזה מלכתחילה זה בעיה. עצם זה שטענת טענה מנוגדת בכל תיק בצורה שונה זה עלול לפגוע באחד מהלקוחות. אין פסיקה בישראל שעוסקת בזה, בארה"ב יש הנחיות בנעיין הספציפי הזה והן אומרות שאסור לעשות זאת אם ורק אם פסק דין בתיק אחד יכול לשמש תקדים מחייב או אפילו מדריך בתיק אחר. אם מדובר באירועים שונים במדינה אחת בביהמ"ש מחוזי באותה מדינה זה יכול לשמש תקדים אחד נגד השני ולכן אסור לעשות זאת. השאלה אם בארץ האבחנה הזאת היא רלוונטית? כי אנחנו במדינה קטנה בניגוד לארה"ב. יכול להיות מצב שגם אם אני זוכה בתיק הזה בביהמ"ש השלום באילת ויש לי תיק אחר בשלום בנהריה בסופו של דבר זה יכול להגיע גבוהה יותר וזה ייצור תקדים לתיק השני ברגע שיש חשש כזה אז לדעת אלקינס בארץ צריך להיות יותר זהירים במצב הזה בארץ. מה לגבי מצב שבו עו"ד מייצג שני נאשמים אותו תיק? אם אחד מנסה להפיל את התיק על השני אז ברור שאי אפשר, מצב הרבה יותר בעייתי כאשר שניהם נוקטים אותו קו הגנה שניהם אומרים לא עשינו את זה היינו בבית או כל טענה שיש להם והם תומכים אחד בשני האם כאן יש בעיה שאותו עו"ד ייצג את שניהם? הפסיקה מאפשרת את זה כל עוד נוקטים באותו קו אבל בכל זאת יש עם זה כמה בעיות מאוד קשות. נניח שלאחד יש עבר פלילי עשיר ולשני אין איך זה משפיע על הייצוג של העו"ד? איזה פעולה עו"ד יכול לעשות שזה ישפיע על השני נניח שמביאים אותם להבאת מעצר זה עניין של עבר פלילי אני מייצג שני אנשים לאחד יש הרבה תיקים חמורים ולשני אין תיקים פליליים בכלל, לאחד אין עבר פלילי אפשר להסתפק במשהו אחר ולא מאסר כל מילה שאני מוציא מהפה שלי מפריע לשני אני לא יכול לטעון לטובת האחד מה שנאי רוצה לטעון בלי לחשוש שזה ישפיע על השני ולכן זה בעייתי. נניח ששני הנאשמים טוענים אותו דבר אני רוצה לטעון לטובת ב' אבל מבחינה מהותית הוא לא אחראי למוות אני רוצה לעשות הפרדה כאן כמוכן בתור א' אני רוצה לטעון אחרת – כאשר יש שוני בעובדות בדרכי יש איזשהו שוני בעובדות. ברגע שיש הצעה של התביעה שאחד הנאשמים ישמש עד מדינה נגד השני אני לא יכול להמשיך לייצג כעו"ד. בדוגמאות האחרות כללי המשפט מאפשרים את הייצוג כל עוד הצדדים נוקטים קו הגנה אחיד לדעת המרצה זה מאוד בעייתי אבל הלכה למעשה בתי משפט כן מתירים את העניין הזה. לדעת המרצה זה מאוד בעייתי.

האם הסי' הזה הוא דיספוזיטיבי? שאלה טובה – בהמשך. אי אפשר להתנות על הסי' הזה בהמשך נרחיב.

## 18.12.17

שבוע שעבר דיברנו על ס' 54 לחוק לשכת עורכי הדין ס' שמחייב לפעול בנאמנות ובמסירות כלפי הלקוח ודיברנו גם על ס' 14 לכללי האתיקה שמנסה לשים גדר מסביב לאיסור שבחוק ורוצה למנוע מעו"ד להיכנס למצב שבו הוא עלול להפר את החובה לייצג את הלקוח בנאמנות ובמסירות. במסגרת 14א שאלת המפתח היא כאשר אנחנו מגיעים לס' היא כאשר עו"ד שוקל איך לייצג את הלקוח האם קיים איזשהו סיכון שמא הוא יביא בחשבון את האינטרס של מישהו אחר מלבד הלקוח? אם יש סיכון כזה שהוא יביא בחשבון אינטרס של מישהו אחר אז אסור לו לייצג. הראנו דוג' רבות בנושא זה.

מה קורה אם הלקוח סומך עליי ואומר אני מכיר אותך אני יודע שאתה יכול לייצג אותי אני מודע לכך שאתה נמצא במצב של ניגוד אינטרסים אבל אני סומך עלייך שאתה תייצג אותי כראוי האם בכך פתרנו את הבעיה של ס' 14א התשובה היא לא זהו ס' קוגנטי והלקוח לא יכול להסיר אותך העו"ד מחויב להתפטר מהייצוג או להימנע מהייצוג. אם זאת לפעמים יש דרך למנוע את תחולתן של ס' 14א דהיינו להתחמק מהחשש הזה שמא אינטרס של מישהו אחר יפריע לי בייצוג הלקוח- זה מעוגן בס' 14 לכללי האתיקה שהוא מדבר על אפשרות לתחום את הייצוג:

(ה) עורך דין ולקוחו רשאים להסכים, בכתב, לתחום את השירות המקצועי אשר יתן עורך הדין ללקוח, כדי למנוע התנגשות עם ייצוג לקוח אחר או עם עניין או עם חובה אחרת של עורך הדין, בתנאי שצמצום השירות הינו סביר בנסיבות העניין ואינו פוגע בחובת הנאמנות של עורך הדין ללקוחותיו.

אפשר לתחום את הייצוג כדי למנוע את ההתנגשות בין האינטרס של הלקוח לבין לקוח אחר בתנאי שצמצום השירות הוא סביר ואינו פוגע בחובת הנאמנות של עורך הדין ללקוחותיו- איך אני יכול למנוע את ההתנגשות ביני לבין האינטרס של הלקוח לבין אינטרס של מישהו אחר על דיי זה שאני תוחם/מגביל את הייצוג שאני נותן לו?

ניקח מס' דוג' ונאמר האם הצלחנו להתגבר על הבעיה של ס' 14(א):

דוג' 1- אני מייצג חברת ביטוח ואני מייצג אותה בתביעות שהמבוטחים מגישים נגדה, בא אליי עובד של החברה הווא רוצה שאני אתבע את החברה בשמו בקשר לדיני עבודה בגלל יחסי עובד מעביד שיש בינו לחברה – יש כאן בעיה של ס' 14(א) באופן עקרוני? כן, יש כאן בעיה של ניגוד עניינים מצד אחד יש לי אינטרס להמשיל את היחסים עם החברה ויכול להיות שאם אני ייצג את הלקוח הזה אני חושש שאני אפגע בחברה ואז אולי לא אטען במלוא החריגות על מנת לשמור על היחסים שלי עם החברה יש כאן בעיה של ניגוד עניינים ללא ספק, אני רואה את ס' 14(ה) ואני יגיע עם החברה להסכם בכתב ואני אומר אני מייצג אותך אך ורק בכל הקשור לתביעות של מבוטחים נגדך אני לא מייצג אותה בכל מה שקשור לתביעות של עובדים נגדה אני מגביל את הייצוג רק למבוטחים האם על ידי תחית הייצוג הצלחתי להתגבר על ס' 14(א)? האם בכך מנעתי את החשש? כאשר אני מייצג את העובד אני חושש ואני לא רוצה לקלקל את היחסים שלי עם החברה אני לא רוצה ליצור מצב שהחברה תכעס עליי ותשלול את הפרנסה שלי אז אם אני מייצג מישהו שתובע את החברה החשש הזה קיים שאולי כאשר אני שוקל איך לנהל את התביעה נגד החברה אני בכל זאת רוצה לשמור על יחסים טובים ולא משנה אם אני אתחום את זה כפי שהסברנו לעיל זה אל אומר שהחשש עדיין לא קיים. הוא קיים כי אני מייצג אותה בתחומים אחרים והעובדה הזאת יכולה לגרום לכך שנאי לא ייצג את העובד במלוא הנאמנות ובמסירות כלומר לא הצלחתי למנוע את החשש הזה ולכן ס' 14(ה) לא עוזר לי כך- כי הס' אומר כי אפשר לתחום אם זה מונע את ההתנגשות. ברגע שאתה עלול לחשוב על האינטרסים של החברה בזמן שאתה מייצג את העובד אסור לך להימצא במצב שבו אולי תגיד כדאי לי להנמיך את הטון כאן כדי לא לפגוע ביחסים שלי עם החברה. כאן תחמת ולא מנעת התנגשות. הס' מאפשר תיחום רק אם בפועל זה מונע את ההתנגשות.

מתי 14(ה) עוזר לי? דוג' נוספת- יש שני אנשים שרבים על בעלות בקרקע ויש ביניהם הידינות האם אני יכול לייצג את שניהם בוויכוח הזה? שניים שרבים על הקרקע ברור שנאי לא יכול לייצג את שניהם ברור שאם אני לוקח את שניהם ביחד אני אצטרך חשקול אינטרסים של אחד נגד השני אבל הסיפור הוא שונה – מישהו פולש לקרקע, לא משנה למי שייכת הקרקע אני רוצה להגיש

תביעה בשם שני הלקוחות הללו אני לוקח את שני המתווכחים יהיו התובעים נגד הפולש אני תוחם את הייצוג אני מייצג את שניהם אך ורק לצורך הוצאת הפולש הזה ואז פתרת את הבעיה כאן על ידי התחמיה. שניהם אומרים לא משנה מי הבעלים אבל הוא צד שלישי פולש ושנינו תובעים אותו! לא רלוונטי עניין הבעלות אלא עניין הפלישה וכאן אני תוחם את הייצוג. והסי' מאפשר לי את זה. לא נוגע לויכוח ביניכם של הבעלות אני תוחם את הייצוג כך שנאי מייצג אותכם אך ורק לצורך הוצאת הפולש הזה האם אני יכול לפעול בעניין זה למען שניהם במלוא הנאמנות והמסירות? כן! בזה שתחמתי את הייצוג יצרתי מצב שבו התגברתי על ס' 14(א) כי כרגע אין חשש שאני אשקול אינטרס של אחד נגד השני אני יעשה הכל כדי להוציא את הפולש. מקרה שבו תחמית הייצוג עוזרת לי להימנע מ14(א).

**ס' 14(ה) איננו מילת קסם תחמתי ובה פתרת את הבעיה, יש לבדוק לגופו של עניין האם זה פתר את הבעיה או לא! רק אם באמת הצלחת להימנע מהחשש הזה. אם אתה מצליח לתחום את הייצוג כדי למנוע את החשש הזה של ס' 14(א) אז אפשר לעשות זאת וס' 14(א) איננו מונע ממני לייצג את שניהם.**

ס' 14(ב) ו-(ג) נותנים לנו דוגמאות למקרים טיפוסיים של ניגוד עניינים:

(ב) לא ייצג עורך דין צדדים בעלי אינטרסים מנוגדים באותו עניין.

דוג' קלאסית וברור שיש כאן בעיה של ניגוד עניינים.

(ג) בענין שצד בו לקוח קבוע של עורך הדין לא ייצג עורך דין צד אחר, גם אם באותו ענין אין עורך הדין מייצג את הלקוח הקבוע; לענין הוראה זו, "לקוח קבוע" - לקוח שעורך הדין נותן לו שירותים דרך קבע.

מדבר על מצב שבו יש לי לקוח קבוע וכתוב שלא ניתן לייצג לקוח מזדמן כנגד אותו לקוח קבוע גם אם אני לא מייצג אותו באותו מקרה, דוגמת חברת הביטוח - אם חברת הביטוח היא לקוחה קבועה שלך אני לא יכול לייצג מישהו אחר נגד אותה חברה גם אם באותו מקרה אני לא מייצג את חברת הביטוח.

\*\*\*לקוח קבוע ייקבע בהתאם לנסיבות.

שימו לב לס' 14(ד):

(ד) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) לא יחולו על עריכת הסכם ועל טיפול בענין שהצדדים הסכימו, בכתב, כי יעשה בידי אותו עורך דין.

כלומר ס' 14(ב) ו-(ג) הם סעיפים דיספוזיטיביים, אם יש עניין של שני לקוחות בעלי אינטרסים מנוגדים באותו עניין- 14(ב), (ג) מדבר על לקוח קבוע ולקוח מזדמן והצדדים יכולים להסכים לכך שעו"ד ייצג את שני הצדדים על אף העובדה שהם בעלי אינטרסים מנוגדים באותו עניין ועל אף העובדה שמדובר בלקוח קבוע ולקוח מזדמן כלומר אם שני הלקוחות מסיכמים אפשר להתגבר על הבעיה של שני המקרים האלה אבל בתנאי שלא עוברים את ס' 14(א) כי זהו ס' קוגנטי. **על (ב) ו(ג) אפשר להתנות - אז אם יש שני אנשים עם אינטרסים מנוגדים באותו עניין הם יכולים להסכים שעו"ד ייצג את שניהם בתנאי ששומרים על תנאי ס' 14(א).**

דוג' ליחס של בין ס' 14(ב) ו(ג) מצד אחד לס' 14(א) מצד שני:

ס' 14(א) מדבר על חשש - קוגנטי, 14(ב) מדבר על אינטרסים מנוגדים ו-14(ג) מדבר על לקוח קבוע- ניתן להתנות - הסכמה עוזרת לי להתגבר על (ב) ו(ג) אבל הסכמה לא עוזרת לי להתגבר על (א).

נניח ששני אנשים באים אליי ואומרים שהם רוצים להקים חברה ביחד ואומרים לי כי כל אחד 50% בכל הזכויות האם יש להם אינטרסים מנוגדים כאן? בהקמת החברה? כן, הסכימו על 50% אבל יש אינטרסים מנוגדים כמעט תמיד כאשר יש חוזה יש אינטרסים מנוגדים אם לא היו אז לא

הייתי עושה חוזה מלכתחילה חוזה בא להסדיר מצב שבו יש אינטרסים מנוגדים ואיך מתמודדים עם המצב הזה. אז בוודאי שיש אינטרסים מנוגדים אבל הם אומרים אין בעיה אתה תכין את החוזה תעשה כל מה שצריך כדי להקים את החברה אנחנו מסכימים אין לי כאן בעיה של 14(ב) כי שניהם מסכימים וזה פותר את הבעיה של 14(ב) האם יכול להיות מצב שבו אין בעיה עם 14(א)? יכול להיות, אם אני בודק ואני רואה שאין משהו חשוד שיגרום לחשש של ניגוד עניינים ואני לא מוצא שום דבר שמחשיד אז נראה לי שאפשר כאן במצב כזה להכין את החוזה ובכל מקרה אני יעשה הכל חצי חצי ואני יעשה הסדר הוגן לשניהם יכול להיות שיהיה שוני ביניהם ואז אולי אני יגיד שכדאי שלכל אחד ייצוג משל עצמו אחד עשיר מאוד והשני חדש בתחום אז יש חשש מסוים אבל בדרכים מדובר באנשים שהם דומים ואני לא רואה מצב שבו אני אצטרך לשקול אינטרס של אחד נגד השני יכול להיות מצב כאן שאין בעיה של 14(א). אבל אם אני רואה שאין כאן משהו שמסתתר מאחורי השטח רוב הסיכויים שלא תהיה בעיה עם ס' 14(א).

שנה את העובדות- אמרנו שהם רוצים 50 50 עכשיו הם אומרים לא אנחנו רוצים 51% 49% ומסכימים שאותו עו"ד יחלק את שניהם, והם מסכימים על כך השאלה אם 14(א) מהווה איזשהי בעיה? יש כאן בעיה קשה כי צד אחד שיש לו מיעוט למרות שהם פחות או יותר חצי חצי אבל 51% יש הבדל עצום מבחינת השליטה בחברה אחד שולט בחברה והשני במעמד אחר, כאן אני אצטרך לראות איך אני מגן על הזכויות של המיעוט אני אצטרך להכניס הרבה הגנות בתוך החוזה כדי להגן על החלש הזה. שלא ינצלו אותו לרעה, האם יש כאן בעיה של ניגוד עניינים? כן כי ככל שאני מגן על החלש אני לוקח זכויות לחזק. הצד של המיעוט רוצה הרבה הגנות והצד השני רוצה לשמור על שליטה. ברגע שיש שוני כזה בזכויות אין מצב שבו אני יכול לייצג את שניהם במלוא המסירות ובמלוא הנאמנות. במצב כזה אין אפשרות ששניהם יסכימו שאותו עו"ד ייצג אותם יש כאן חשש תמידי שהאינטרסים שלהם התנגשו חשש שאני לא יוכל להגן על אינטרסים של אחד מבלי לפגוע בשני.

\*\*\* צריך לבדוק כל מקרה לגופו האם יש חשש שמא אני יאלץ להביא בחשבון אינטרס של אחד כנגד אינטרסים של השני.

**לסיכום 14(א) אומר כי אסור לייצג שני לקוחות כאשר אני עלול לשקול אינטרס של אחד כאשר אני מייצג את השני, את זה אפשר לתחום דהיינו אפשר ליצור מצב שבו אני מגביל את הייצוג ובכך מונע את החשש יש גם ס' 14(ב) (וג) שבם דוג' למקרים טיפוסיים עליהם אפשר להתנות אבל תמיד כפוף ל14(א).**

ניקח את כל זה וננסה ליישם אותו על המקרה הספציפי של רכישת דירה מקבלן:

האם אותו עו"ד יכול לייצג גם את הקבלן וגם את הרוכש? האם יש אינטרסים מנוגדים? כן האם יש לקוח קבוע? כן כי הקבלן הוא לקוח קבוע כי יש לו הרבה דירות הוא קבלן, האם יש בעיה של ס' 14(א)? האם יש בעיה שהוא עלול לשקול אינטרס של אחד על פני השני? כן! ללא ספק! אני לא יכול לייצג את הרוכש בצורה נאמנה ובמסירות מבלי להעלות דברים שהקבלן לא רוצה שאני יעלה. כלומר גם ס' 14(א), (ב) (ג) מובילים אותנו למסקנה שאסור לייצג את שניהם.

**אנחנו לא בודקים כאן את התוצאות – ס' 54 מטפל בתוצאות!**

התקינו כללים מיוחדים שעוסקים בייצוג בעסקאות בדירות – כללי לשכת עורכי הדין(ייצוג עסקאות בדירות):

כלל מס' 2:

**ייצוג אסור ברכישה**

2. בעסקה לרכישת דירה מאת קבלן, לרבות רכישת זכויות בה, לא ייצג אותו עורך דין את הקבלן ואת הרוכש, אלא לפי הוראות סעיף 5.

כלומר חד משמעית לא ייצג אותו עו"ד את הקבלן ואת הרוכש. בואו נראה במה הכלל מקביל לכללי האתיקה? כלל 2 מקביל לס' 14(א) (ב) ו(ג) כולם יובילו אותנו לאותה מסקנה שאסור לייצג את שניהם. נפנה לס' 3: אסור לעו"ד לקבל שכר מהרוכש עבור שירות שהוא נותן לקבלן.

### שכר שירות שניתן לקבלן

3. לא יקבל עורך דין מרוכש כאמור בסעיף 2, במישרין או בעקיפין, שכר בעד שירות שהוא נתן לקבלן.

כלל 4:

### חובת הודעה לרוכש

4. עורך דין המייצג את הקבלן בעסקה כאמור בסעיף 2, חייב לציין בחוזה הרכישה כי אין הוא מייצג את הרוכש באותה עסקה.

צריך ליידע את הרוכש – תשמע אני מייצג רק את הקבלן לא מייצג אותך אלא רק את הקבלן בדרכי מכניסים בס' הזה כי הרוכש יודע שהוא רשאי להעסיק עו"ד מטעמו. מה הבעיה בס' זה? מדובר בחוזה של 50 עמודים וזה כתוב איפשהו באיזה מקום בחוזה ואף אחד לא קורא את זה אלא אם כן אתה מיוצג. יש כאן בעיה של לכתוב בחוזה.

כלל 5(א):

### הייצוג מותר ברישום

5. (א) עורך דין המייצג את הקבלן רשאי לטפל בביצוע רישום הרכישה, ויפעל בענין זה מתוך נאמנות לקבלן ולרוכש גם יחד.

רוצים שהעו"ד של הקבלן ייצג לצורך הרישום בלבד יכול לייצג גם את הקבלן וגם את הרוכש, כל הסיפור הזה של הרישום יש אינטרס משותף גם של הקבלן וגם של הרוכש וכאן כתוב שהוא יכול לייצג את שניהם. זה מגביל ל14(ה) זה דוג' של תחמת הייצוג. אני תוחם את הייצוג רק לצורך הייצוג. לצדדים יש אינטרס לרשום את הדירה ולכן ס' 5(א) מאמץ את 14(ה).

### הבעיה העיקרית כאן זה ס' 5(ב):

(ב) עורך דין המייצג את הקבלן רשאי לקבל מן הרוכש את שכרו בעד הטיפול ברישום הרכישה.

בקשר לפעולה הזאת מי צריך לשלם על זה? הרוכש, עורך הדין מייצג את שניהם לצורך הרישום וס' 5(ב) אומר כי העו"ד צריך לגבות את התשלום מהרוכש עבור הרישום. מה הבעיה כאן? הוא לא סותר את כלל 3 כי כלל 3 קובע כי הרוכש לא ישלם על שירות שעו"ד נתן לקבלן אבל על הפעולה של הרישום הרוכש כן מקבל שירות. יש פה כמה בעיות:

- **אנשים שרוכשים דירות אינם עושים את האבחנה הזאת** – הם שילמו שכ"ט לאיזשהו עו"ד והם חושבים שהם מיוצגים הם לא עושים את האבחנה הזאת, הם אומרים שילמנו כסף הייתי מיוצג. אנשים שאינם משפטנים שקנו דירה מקבלן חלק גדול מהם יגידו שהם מיוצגים בכך שהם שילמו כסף לעו"ד וזה סכום גדול לפי הכללים התשלום הוא עבור הרישום אבל אנשים ששילמו כל כך הרבה כסף לעו"ד הם חושבים לתומם שהם מיוצגים! וזה שבס' 87 בחוזה כתוב שאתה לא מיוצג את זה הם לא יודעים(הוס לעיל בין כל ה50 עמודים של החוזה). זו בעיה קשה כי מדובר בחוזה שאנשים צריכים ייצוג מדובר בסוג עסקה שאנשים זקוקים לייצוג. הם לא מודעים לסיכונים שיש כאן. אחת הסיבות שהם לא מקבלים ייצוג זה שהם לא יודעים שהם צריכים ייצוג. **בעניין הרישום זה יהיה עו"ד**

אחד שיטפל בעניין הזה ובצדק כי זה מסרב את ההליך ששני עורכי דין יטפלו ברישום, אבל הבעיה היא שזה בדרכ העו"ד של הקבלן! והוא לא יסכים שעו"ד מטעמך יטפל ברישום.

- גם אם הם יודעים שהם לא מיוצגים יש אנשים שכן מבינים שזה עו"ד של הקבלן ולא שלי- אבל אם כבר שילמתי הרבה כסף לעו"ד שלו לאנשים קשה להגיד אני ישלם עוד כסף לעו"ד שלי אחרי ששילמתי לעו"ד של הקבלן אני צריך עוד כסף לעו"ד אחר למרות שנאי יודע שזה עו"ד של הקבלן אז אנשים מעדיפים שלא להוציא כסף נוסף. פסיכולוגית קשה ללקוחות אחרי ששילמו לעו"ד אחד לשלם לעו"ד אחר. החוק היה צריך להגיד שכמו בס' 3 גם לעניין הרישום אסור לעו"ד לקבל כסף מהרוכש אך לא כך הדבר!

הסעיפים הללו הם בעייתיים וכולם יודעים זאת!

זהו הנושא הראשון שזה הנושא של חובת הנאמנות כאשר כל הסיפור של ניגוד עניינים הוא גדר מסביב לסיפור הזה של חובת הנאמנות.

### הסוגיה השניה היא סודיות וחסיון:

כאשר דיברנו על חובת הנאמנות התחלנו בחוק ועברנו לכללים בנושא זה ניגע בכללים ואז נעבור לחוק.

ראשית נדבר על הנושא של סודיות – מעוגן בס' 19 לכללי האתיקה:

### **שמירת סודיות**

19. עורך דין ישמור בסוד כל דבר שיובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו, תוך כדי מילוי תפקידיו, זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת; הוראה זו אינה חלה על גילוי בהליך משפטי, חקירה או חיפוש שאינו חסוי על פי סעיף 90 לחוק.

החובה הזאת אפשר להגיד שהיא אולי נסבך לחובת הנאמנות כאשר אני נאמן למישהו אני לא מספר את הסודות שלו, המחויבות שלי כלפיו היא לא לספר את הסודות שלו מדובר בחובה אישית שלי מול הלקוח. אבל העובדה שיש כאן חובת סודיות לפעמים אינה מספקת לפעמים זה לא מספיק שיש לי חובה לא לספר את הסודות של הלקוח ולמה? מכיוון שיש גופים במדינה יש רשויות במדינה שיכולות לדרוש מאנשים לספק להם ידיעות מי הם הגופים האלה? רשויות המס, בתי משפט הרשות לניירות ערך, משטרה, ועדות חקירה וכו'. לא חסרים גופים שיכולים לדרוש מאנשים לספק מידע להביא מסמכים וכו' בין שאתה רוצה ובין שלא. נניח שמחייבים אדם מסוים להביא מסמך מסוים לביהמש ואני לא יכול להגיד אני התחייבתי לא לספר את הדבר הזה – ההתחייבות שלך לא לספר תקפה בינך לבין הצד השני לחוזה הזה זה לא כפוף על מישהו שיש לו סמכות על פי דין לדרוש את הידיעה לכן אם אנחנו רוצים לשמור על הסודיות בין עו"ד ללקוח לא די שנגיד שיש חובת סודיות אנחנו צריכים לומר שיש משהו מעבר לזה, שהוא חיסיון – ההבדל בין סודיות לחיסיון היא שסודיות פועלת במישור האישי בין שני אנשים, חיסיון נותן לזה איזשהו מימד קנייני משהו שתקף כלפי העולם כולו, חיסיון אומר כי אתה לא צריך לספר גם כאשר הדין מחייב אותך לספר.

**סודיות וחיסיון:**

רוב מה שראינו בסרט הוא מציאותי, היו כמה אי דיוקים שכאשר נלמד את הסוגיה נצביע על מקומות שהם צדקו ומקומות שלא. השעיה של שלושה שבועות במקרה שהוצג הוא בלתי מציאותי. מעמיד סוגיה קשה בתחום האתיקה הוא עושה זאת בצורה מאוד מתוחכמת הוא מביא חלק גדול מהעמדות או הגישות האפשריות סביב הנושא הזה דרך הגיבורים הבולטים בסרט. נעבור אחד אחד. נראה מי הם שלושת הגיבורים המרכזיים בסדרה:

**גימני- זה שסיפר למשפחה- עניינו במוסר , מה הכלל המוסרי? קדושת חיי אדם לעומת הרווחים של החברה לעומת חובת הסודיות הוא נקט בגישה שאפשר לכנות אותה **גישה תועלתנית** נבדוק מה מול מה מצד אחד יש חייו של ילד מצד שני יש את הרווחים של החברה הרצון של החברה ההתחייבות לא לספר את סודותיה של החברה כמובן שחייו של ילד שווים יותר זו גשה תועלתנית קלאסית אני בודק איפה התועלת הכי גבוהה ולכן אני מחליט בהתאם לדבר הזה זוהי גישה כמובן שקל מאוד להזדהות איתה ואני מניח שאם נעשה סקר בין אנשים שאינם עיורכי דין ונציג להם מצב כזה ספונטני מה אדם צריך לעשות אני מניח שהרוב המוחלט יגיד וודאי שהוא צריך לספר יתרה מכך אנשים רבים יגידו כי העובדה שעורכי דין לא מספרים זה מעיד על כך שמדובר במקצוע מושחת וכל שלעורכי דין אין מצפון ואין מוסר אבל איך יכול להיות שכללי האתיקה יאסרו עליו לספר במצבים כאלה מדובר בטיעון מאוד רגשי ומאוד חזק טיעון שספונטנית רובם היו מזדהים עם הגישה הזאת.**

**יוג'ין- הלשין על אותו עו"ד גימני ללשכה- מה התפיסה שלו? הוא רוצה לשמור על כללי האתיקה הוא אומר אני מעדיף את האינטרסים של החברה לעומת הילד? אם הוא צריך להגיד מה תועלתני מה יותר חשוב חייו של הילד או הסודות? אם הוא היה צריך להחליט מה עדיף מבחינתו חייו של הילד או האינטרסים של החברה הוא היה מחליט כי האינטרסים של החברה עדיפים עליו, הוא רצה לספר חיפש דרך איך לספר כולם היו במצב שהיה ברור להם שחייו של הילד חשובים יותר מהאינטרסים של החברה כל אדם בר דעת ומצפון מסכים שחייו של הילד חשובים יותר אז איך הוא הצדיק את זה שבכל זאת הוא בחר בסודות החברה? איך נסביר זאת? הוא הביא דוג' מאוד מרגשת על אחיו- המשטרה הוציאה ממנו בדרכים לא חוקיות הודאה על עבירה שהוא לא ביצע הצליחו להרשיע אותו ובכלל הוא נהרג, למה אתם חושבים שהמשטרה אילצה אותו להודות? מה חשבה המשטרה? למה הם עשו זאת? אפשר לומר כיוון שרצו לסגור את התיק ולעבור הלאה אבל אם נעמיד את זה באור הכי חיובי האפשרי מבחינתם מה נגיד? נניח שהמשטרה האמינה בלב שלם כי אחיו הוא אשם הם היו בטוחים שזה הוא אבל יש כללים של כל מיני עורכי דין ממצאים הכללים מפריעים לנו להגיע לאמת להרשיע אנשים שביצעו דברים לא רעים אז מה הם עשו? אני יודע שהוא אשם אז אין לי ראייה קבילה וישירה אז אני ימציא ראייה הגעתי לתוצאה הנכונה כי אני יודע שהוא אשם נכון עקפתי את הכללים אבל הגעתי לתוצאה הנכונה אז זה בסדר אבל מה למעשה יוג'ין אומר כאן? הוא אומר כאן כי **המטרה אינה מקדשת את האמצעים** בשורה התחתונה זה שהמטרה שלך היא נעלה להציל את חייו של ילד או להרשיע מישהו שביצע עבירה! האמצעים לא כשרים אז לא משתמשים בהם! בין המצב שלנו כרגע לבין השגת המטרה הזאת יש דרכים להגיע לזה ולא כל מטרה מקדשת את האמצעים שלה גם מטרה טובה נעלה כי אם אתה מקדש את האמצעים נגיע למצב שבו כל שוטר יעשה כרצונו כל עו"ד יעשה כרצונו ונגיע למצב של אנרכיה! הכללים באים כדי להגן על אנשים. תפעל לפי הכללים! אם לא הכל יקרוס ואז לא תהיה לנו מערכת שאפשר להאמין בה. אם אנחנו חושבים שהמערכת הזו יכולה להואיל לנו אז צריך לשמור עליה גם כאשר הפרוצדורות הדרושות באמת לא עומדות לנו. לפי התפיסה הזאת יכול להיות שאין מה לעשות. אם אפשר לעשות זאת תשתמש בכלים העומדים לרשותך לא תמיד אתה מצליח להגיע לאמת האוביקטיבית האידיאלית או הצדק האידיאלי יכול להיות שהכללים אינם מאפשרים את זה אז האם זה מוסר נגד אתיקה? השאלה היא איך להגדיר מוסר? יש התנגשות הרבה פסעמים בין המוסר האידיאלי לבין איך שאנחנו מנסים לממש את אותו מוסר וזה לא אומר שכל דבר שיקדם את המוסר האידיאלי זה דבר שצריך לעשות אותו. זו הגישה השנייה.**

**השופטת** - כל חברי הוועדה גם מי שישב לידה היא הייתה העיקרית מה היא אמרה כאן מה הייתה הגישה שלה? לאורך כל הדרך הייתה מאוד תקיפה שאסור לו לעשות את מה שהוא עשה. אם היו רוצים לפתח את העניין הזה היו אומרים כי הסיבה שהם משאירים – צריך היה להסביר למה, היא כאילו חזרה לרגש. אם נתעלם משני המשפטים האחרונים שלה בפרק. כל מה שהיא אמרה לאורך הפרק, מה הגישה שלה? מעבר לזה שצריך ללכת לפי הכללים. היא אמרה כי מה שהלקוח מספר הוא קדוש – היא אמרה אנחנו אפילו לא שואלים שאלה כזאת מה יותר קדוש הסודיות או החיים אנחנו לא שואלים את השאלה הזאת ולמה? כי אתה נותן פתח שלא יסמכו עליך יותר מה הבעיה בכך? איך הגיע אליו המידע הזה שלילד יש משהו בראש שלו? דרך הרופא של החברה ולמה הרופא של החברה סיפר את הדבר הזה? בגלל החיסיון ביניהם, הוא שאל אותם האם זה נכון שאתם עובדים על המקרה? האם נכון שאתם מייצגים וענו לו שכן כלומר אנחנו עורכי הדין של החברה ואז הוא סיפר להם אך ורק מכיוון שהוא ידע שהם ישמרו את זה בסוד כלומר אני בתור עובד של החברה לי אסור לספר אבל לכם מותר לי כי אתם עורכי הדין של החברה הוא לא סתם סיפר. זאת אומרת שאם הוא היה יודע מראש שאין חובת סודיות גם במקרה קיצוני כזה הוא לא היה מספר אם הוא ידע שחיייו של ילד עומדים על המאצזניים ואין חיסיון בין עו"ד לקוח הוא לא היה מספר והשופטת אומרת כי את המידע הזה קיבלת בגלל חובת הסודיות היא זו שגרמה לכך שהלקוח היה מוכן לספר לך. הסיבה היחידה שהם קיבלו את המידע זה בגלל חובת הסודיות ולכן חובת הסודיות היא קדושה לא מכיוון שאני מעלה את זה ברמת המוסר כמו חיייו של ילד קטם אילולא הסודיות לא היית מקבל את המידע זאת אומרת שאם עורכי דין היו מפרים את זה את חובת הסודיות כרצונם כי הם מרגישים שזה מה שהמוסר מחייב אותם אך אחד לא יסמוך על עו"ד אם עו"ד יחליט שפתאום זה חשוב לו לספר ברמה המוסרית! זה לא יעזור לנו להציל חייהם של ילדים רבים כי כל מידע כזה לא יגיע לידי עורכי הדין אז למה יש בכלל חובת סודיות? למה במקרה כזה אנחנו מטילים חובת סודיות מוחלטת על עורכי דין? כדי שהלקוח יספר נאי רוצה שהלקוח יגיד לי כל מה שיכול להיות רלוונטי כדי שאני יול לעזור לו לממש את זכויותיו. התפקיד שלי הוא לייצג אותו בנאמנות ובמסירות. כלומר אתה יכול לספר לי ואני לא אספר את זה לאף אחד יהא אשר יהיה. אם אני לא אשמור על הסודיות הזאת בכך לא נקדם את הלקוח! כי הוא לא יסמוך עליי. זו הגישה הקנטיאנית - ברגע שהיא אמרה שזה קדוש זו הגישה היא אומרת ברגע שהתחייבת אתה לא יכול כרגע לפעול כאילו לא התחייבת. אם כל עו"ד יגיד אני לא שומר לך את הסוד הזה אז אף אחד לא יספר לך סוד אז להסתמך על זה שהלקוח האמין לך כדי לבגוד בו יש כאן סתירה פנימית. זוהי גישה פילוסופית שהיא מאוד חזקה שאומרת כי החובה היא חובה קדושה מכיוון שהיא הבסיס לקבלת המידע.

דוג - אדם מואשם ברצח הוא היה מעורב בזה בצורה כלשהי נניח שהוא גרם למותו של אותו אדם אבל התחושה הספונטנית שלו היה לומר כי הוא לא עשה כלום, ולכן אם הוא מפחד לומר לעו"ד שלו שיש לו אליבי כדוג' הם יגיעו למשפט יוכיחו שזה הוא אבל יכול להיות שהוא לא אשם! לא תהיה לעו"ד דרך לייצג אותו אי אפשר להגן עליו ולהוכיח את זה בלי שיהיה אמון בין עו"ד ללקוח והוא יספר לו הכל.

ההתנגשות הזאת לכאורה שבין המוסר לאתיקה הוא לא משהו שהוא כל כך פשוט יש מקרים שבהם המוסר מבחינת מה שהציבור הרחב רואה ואיך שהדברים נראים בעיניהם של עורכי דין זה שני דברים שסותרים אחד את השני זו דוגמא בולטת, כאשר עו"ד יודע משהו והוא לא מספר למרות שהוא יכול להציל מישהו אחר! יש סיפור אחר שקרה בניו יורק שעורכי דין שהגיע אליהם לקוח ואמר היה מישהו אחר שנעצר בשל עבירה מסוימת לא הוא עשה את זה אלא אני עשיתי את זה ואותו אדם הואשם הורשע נשלח למאסר עולם ועורכי הדין רצו לספר ולא יכלו לספר. חובת הסודיות כלפי הלקוח אסרו עליהם לספר לאחר שהלקוח נפטר האם ניתן לספר? בדרכ סודיות תקפה גם לאחר שהקלוח נפטר אבל הלקוח הסכים שלאחר פטירתו ניתן לספר זאת! אז באמת סיפרו זאת לאחר מותו. יש התנגשות בין מה שעורכי דין אומרים כחובתם הבסיסית לעומת הציבור שחושב שמדובר בעורכי דין מושחתים.

דוג' נוספת - איך המצפון שלך מאפשר לך להגן על מישהו שהוא אשם? עורכי הדין אומרים זו החובה שלי. הציבור הרחב הרבה פעמים לא מבין את זה, שלפעמים המקצוע הזה גורם להם לעשות דברים שהם נוגדים את המצפון שלהם אבל זה החובה שלנו כעורכי דין. לא תמיד מה שעורכי דין רואים כחובתם הבסיסית זה מה שהציבור יראה באותה צורה!

שבוע הבא ניכנס יותר לעומק של חובת הסודיות והחיסיון.

### 1.1.18

חשוב להבחין בין סודיות וחיסיון.

סודיות היא חובתו של מישהו לא לספר מה שהוא יודע.

סודיות- חובתו של עו"ד לשמור על סודיות מעוגנת ב**סעיף 19 לכללי האתיקה**. אפשר גם ליצור סודיות בחוזה, להתחייב למישהו לשמור מידע בסוד, ואז אסור לי לגלות ואם אני עושה כן אז אני מפר את החוזה. כוחה של הסודיות הוא מאוד מוגבל, מכיוון שיש רשויות במדינה שמוסמכות עפ"י דין לדרוש גילוי הידיעות. העובדה שהתחייבתי כלפי מישהו לא לספר אינה עוזרת לי אני לא יכולה לומר לבימ"ש שהתחייבתי לא לספר, אם הדין מחייב אותי למסור עדות אני חייבת. אם רוצים ליצור הגנה באותם מקרים שהדין מחייב אותך לגלות צריכים משהו מעבר- חיסיון! הוא מגן על הסודיות בד"כ גם באותם מקרים שבהם הדין מחייב אותך לגלות. מבחינת הכוח – ברור שחיסיון הרבה יותר חזק מאשר סודיות. השאלה היא על מה חלה חובת הסודיות ועל מה חל החיסיון. כפי שנראה, התחולה של הסודיות הרבה יותר רחבה.

#### סודיות שמעוגנת בס' 19 לכללי האתיקה למול חיסיון שמעוגן בס' 90 לחוק לשכת עורכי הדין:

שימו לב כבר להבדל איפה הם מעוגנים הסודיות מעוגנת בכללים אבל אי אפשר לקבוע חיסיון בכללים רק מחוקק יכול לקבוע חיסיון, החיסיון יכול להיות רק בחוק וסודיות אפשר לקבוע בכללי האתיקה.

#### **שמירת סודיות**

19. עורך דין ישמור בסוד כל דבר שיובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו, תוך כדי מילוי תפקידיו, זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת; הוראה זו אינה חלה על גילוי בהליך משפטי, חקירה או חיפוש שאינו חסוי על פי סעיף 90 לחוק.

#### **סוד מקצועי**

90. דברים ומסמכים שהוחלפו בין לקוח לבין עורך דין ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, לא יגלה אותם עורך הדין בכל הליך משפטי, חקירה או חיפוש, מלבד אם ויתר הלקוח על חסינותם.

אם נסתכל על שני הסי' הללו רואים שהן מנוסחים במקביל ברור שמי שניסח את ס' 19 לכללים ראה לפניו את ס' 90 לחוק וניסח את זה במקביל "כל דבר שהובא לידיעתו" מקביל ל"דברים ומסמכים", "בידי לקוח או מטעמו" מקביל ל"שהוחלפו בין לקוח לבין עו"ד", "תוך כדי מילוי תפקידו" מקביל ל"ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי", "זולת אם הסכים הלקוח המפורש אחרת" מקביל ל"מלבד אם ויתר הלקוח על חסינותם". בכל אחד מאלה שטח התכולה של הסודיות יותר רחב מאשר שטח התכולה של החיסיון. בגדול כל שטח התכולה של הסודיות על פי כל אחד מהמרכיבים האלה יותר רחב מאשר שטח התכולה של החיסיון. נבדוק אחד אחד:

## סודיות:

"כל דבר שהובא לידיעתו"- כל דבר שעורך הדין יודע כל מה שנודע לו כלומר בצורה הכי רחבה שיש.

## **לעומת זאת**

## חסיון בחוק:

"דברים ומסמכים"- מה המשמעות של "דברים ומסמכים"? המילה דברים זה לא הרבים של "דבר" דברים כאן זה לא הריבוי של המילה דבר אלא הריבוי של המילה דיבור כלומר דיבור דברים, מה שהתחלף בעל פה בין שני אנשים ומה זה מסמכים? תקשורת בכתב כלומר דברים זהתקשורת בעל סה ומסמכים זה תקשורת בכתב. כלומר עצם התקשורת בין העו"ד לבין הלקוח.

## ניקח כמה דוג':

נניח שלקוח מגיע למשרדו של עו"ד הוא מניח אקדח על השולחן האם הידיעה הזאת של העו"ד שללקוח יש אקדח האם זה סודי? האם מותר לעו"ד לספר על כך שיש ללקוח שלו אקדח? אין ספק שמדובר בדבר שהובא לידיעתו זה אכן סודי, האם העובדה שללקוח יש אקדח האם זה חסוי? זה לא מה שהוא אמר לי זה לא דיבור וזה לא מסמך זה מה שראיתי ולכן האקדח הזה אם ישאלו אותי האם ראיתי אקדח אני ישיב שכן אני חייב להגיד את זה העובדה הזאת אינה חסויה. אם הוא מבקש ממני לשים את האקדח בכספת שלך? מה שהוא אמר לי זה חסוי אבל נניח שאני עושה את זה אני שם את האקדח בתוך הכסף ואז מגיע צו מביהמש להמציא את האקדח? אני חייב לעשות את זה כי האקדח אינו חסוי רק חיסיון תקף מפני צו ביהמש סודיות אינה תקפה מפני צו ביהמש כלומר ביהמש לא יכול לתת צו לבטל את הסודיות ביני לבין הלקוח. חיסיון לא חל על חפצים. אם אין חיסיון אני חייב למסור אז ברור שאין לי חובת סודיות. העובדה שיש חפץ זה סודי כל האירוע זה סודי הלקוח שסלי אקדח על השולחן אומר תשמור לי את זה שים בכספת- הכל זה סודי אבל אם יבוא צו של ביהמש וידרוש את האקדח אני חייב להמציא את האקדח בתור עו"ד, זה שהלקוח נתן לי את האקדח זה לא דיבור זה מעשה והמעשה הזה אינו חסוי החיסיון חל רק על דיבורים וכתב. אם הלקוח אומר לי יש לי אקדח ורצחתי איתו את יוסי והאקדח נמצא באיס כל זה חסוי כי זה מה שהוא אמר לי אבל אם הוא מביא את האקדח פיזית זה כבר לא חסוי כי זה חפץ החוק לא מעודד להחביא אקדחים אצל עורכי הדין ואז להיתלות בחיסיון. החיסיון לא נועד בשביל לא להרשיע אנשים. אבל המטרה היא כאן לא לא להרשיע אנשים אלא לאפשר לאנשים לספר לאנשים באופן חופשי ברמת השיח. כל מה שהלקוח אמר לי על האקדח הוא חסוי אבל אם הוא מראה לי את האקדח ואומר זה האקדח שרצחתי איתו אז האמרה חסויה אבל האקדח לא. כל מה שראיתי זה לא חסוי ואני חייב לגלות אין חיסיון על דברים שראיתי הוא חל רק על האמרה שלו או על דברים בכתב.

נניח שראיתי שהלקוח מגיע למשרד מתנשף והתרגש ממשו זה חסוי? ההתרגשות שלו? האם זה חסוי? לא זה לא חסוי, מה שאני ראיתי עליו זה לא חסוי כל מה שאני רואה עליו זה לא חסוי זה שהוא מתלבש כך וכך זה לא חסוי אלא רק הדברים שהוא אומר.

נניח שהלקוח רוצה לקבל את חו"ד של עורך הדין לגבי חוזה שהוא כתב, יש חוזה כרגע יש ספק האם הוא הופר או לא הופר אז מה הוא עושה? הוא מראה לו את החוזה ושואל אותו מה דעתך? האם החוזה הזה חסוי? לא כי זה חפץ זה לא תקשורת בכתב. אם מדובר בחוזה שהיה קיים שנמצא אצל הלקוח ואז הוא מראה את זה לעו"ד שלו אז זה לא חסוי כי זה חפץ שהיה קיים זה לא תקשורת ביניהם.

מה שעו"ד כתב לעצמו הרישומים שהוא עשה לעצמו זה לא חסוי, אחר כך נראה חיסיון אחר שחל על הרישומים האלה כי זה בינו לבין עצמו זה לא חסוי מכוח ס' 90 יש משהו אחר שמכסה גם דברים כאלה.

מהדוגמאות האלה עולה כלל שנהוג כלל שאומר "פעם לא חסוי לעולם לא חסוי" דבר שפעם לא היה חסוי לעולם אי אפשר להכיל עליו חיסיון אז דיברנו על דוג' של אקדח או חוזה כאשר הוא

היה בידיו של הלקוח הוא לא היה חסוי אי אפשר להקים על זה חסיון, זה שהאקדח עובר אליי זה לא הופך את זה לחסוי חסיון חל רק על מה שנוצר כחסוי הדיבור שלו זה חסוי מלכתחילה. כל דבר שפעם לא היה חסוי לא ניתן ליצור עליו חסיון.

נניח שהלקוח מוסר לי את החוזה עצמו וכותב הערות על החוזה הזה- ההערות שלו חסויות כי זה תקשורת בינו לביני אבל החוזה עצמו לא חסוי. יכול להיות שהמסמך עצמו חסוי אבל מה שהוא כתב בשוליים כן חסוי.

המילה מסמך זה בעייתי כי משתמע מזה שכל מה שהוא מסמך זה חסוי המילה מסמך פה המשמעות היא תקשורת בכתב. הודעות וואטסאפ ומיילים זה גם תקשורת בכתב והיא חסויה.

בנוסף יש לשים לב כי אמרה שמרבים להגיד אותה "משרדו של עו"ד אינו נהנה מחסינות" אין שום קדושה למשרדו של עו"ד יכול להיות שיש דברים חסויים שם יכול להיות שהדברים חסויים אבל העובדה שמשוהו נמצא בתוך המשרד זה לא אומר שזה חסוי.

שיחה עם המתמחה- האם זה חסוי? תלוי בנסיבות יותר בעייתי זה יכול להיחשב כתקשורת עם עו"ד אם כי אנשים לא יסתמכו על הדבר הזה. אם המטרה היא להעביר מידע לעו"ד אז כנראה שזה חסוי אבל לא לקחת סיכון, לגבי סודיות? אין ספק כי בין מתמחה לבין הלקוח יש סודיות אבל חסיון לא בטוח.

#### סודיות:

"בידי לקוח או מטעמו"

#### לעומת זאת

#### חסיון בחוק:

"שהוחלפו בין לקוח לעו"ד"

בחסיון מה שחסוי זה מה שעו"ד אמר ללקוח ומה שהלקוח אמר לעו"ד. לדוג- בואו נניח שהלקוח אומר לי יש לי מישהו שעד לאירוע ראה משהו והוא רוצה להביא את אותו עד שהעו"ד ישמע אותו, מה שהעד מספר לעו"ד זה סודי? כן זה סודי כי זה דבר שהגיע מהלקוח מטעמו זה סודי! האם זה חסוי? לא כי לא שמעתי את זה מהלקוח שלי אלא מהעד, אם הלקוח אומר לי: "דיברתי עם משה ומשה סיפר לי שזה משהו רע" האם זה חסוי? כן כי הלקוח סיפר לי, כל מה שאני יודע זה שהוא סיפר לי אבל אם משה היה אומר לי זה לא חסוי! סודי זה כן אבל זה לא חסוי.

דוגי לשאלה שהתעוררה לא בפסיקה אלא בוועדת האתיקה- נניח שלעו"ד יש שאלה מה הוא צריך לעשות? הוא מתלבט והוא לא יודע אם אסור לו או מותר לו לעשות במקרה מסוים אז מה הוא עושה? חלק גדול מהמקרים האלה מפורסמים וב2013 עלתה שאלה כזאת: "אני מייצג מוכר של נכס מסוים, הקונה הפקיד את הכסף אצלי עכשיו בהוצאה לפועל דרשו ממני פרטים על ההפקדות האלה מה אני צריך לעשות? למסור או לא למסור?" הכסף זה חפץ זה נמצא אצל העו"ד וברור לכולם שזה לא חסוי ובנוסף העו"ד מייצג את המוכר ולא את הקונה. ברור לכולנו שזה לא חסוי. מה אתם חושבים שוועדת האתיקה פסקה? הוא פועל כשלוח וכן זה חסוי כי עו"ד פועל כשלוח של הלקוח ולכן זה חסוי. לדעת המרצה ועדת האתיקה לא מבינה מה זה חסיון בכלל לא ברור לו למה זה חסיון! כי זה ברור שזה לא חסוי לחלוטין! אם זה עולה במבחן זה לא חסוי חחח, סודיות חלה כאן אין ספק !!! אבל אין חסיון!

נניח שהמסמכים האלה שהם חסויים נניח שהמסמכים האלה פיזית לא נמצאים אצל עו"ד אלא אצל הלקוח? כלומר ההתכבות בין עו"ד לבין הלקוח נמצאים אצל הלקוח ולא אצל עו"ד האם המסמך הזה הוא חסוי? יש צו חיפוש של המשטרה היא נכנסת לבית של הלקוח ורוצה לקחת את המסמכים הללו האם מותר להם? לא זה אכן חסוי! ביהמש לפני שנים לא רבות בפס"ד היינס ישראל ב2011 קבע כי החסיון הוא לא גיאוגרפי אלא ענייני השאלה היא לא איפה נמצאים

המסמכים אלא האם יש חיסיון וזה לא משנה אם המסמכים נמצאים אצל העו"ד או אצל הלקוח זה חסוי 1 (תכתובות בין עו"ד ללקוח).

### חיסיון בחוק:

"קשר ענייני לשירות המקצועי"

### לעומת זאת

### סודיות:

"תוך כדי מילוי תפקידו"

שאלה שהתעוררה בפסיקה גם בארה"ב, האם העובדה שהוא לקוח שלי האם זה חסוי? האם זה סודי? כן כי זה תוך כדי מילוי תפקידו הוא גילה את הלקוח, אבל האם זה חסוי? השאלה אם יש קשר ענייני לשירות, בישראל העליון לפני שנתיים וחצי קבע שבדרכ שם הלקוח אינו חסוי לא רק ששם הלקוח אינו חסוי וגם הסדרי שכ"ט אינם חסויים הנימוק הפורמאלי המילולי זה שאין לזה קשר ענייני לשירות. אתה נותן לי כסף כדי שנאי ישרת אותך וזה לא חלק מהשירות. בפרשת אברגיל קבע ביהמש כי שכת זה לא חלק מהשירות עצמו ומבחינה מהותית ביהמש הסביר כי אנחנו רוצים לעודד אנשים לספר העובדה שפנית לעו"ד אין סיבה להטיל על כך חיסיון, אין סיבה לתת על זה חיסיון. ניכנס לסייגים: גם אדם שהואשם בביצוע עבירה מסוימת יש סייג בפסיקה הישראלית מדובר באוביטר, בארה"ב יש המון פסקי דין הנושא הזה גן לעניין השם וגם לעניין שכ"ט נחשבי אותו דבר, יש מקרים שבהם שמו של הלקוח כן יהיה חסוי הדוג' הקלאסית שעלתה המון פעמים בארה"ב – הייתה תאונת פגע וברח משהו פגע במישהו וברח כמובן שהמטרה מחפשת את הנהג, הנהג פונה לעו"ד ואומר תשמע- אני זה שעשיתי זה אני לא רוצה להזדהות תנסה להגיע להסדר לפרקליטות אם לא תצליח לא עשית כלום אל תחשוף את השם שלי, העו"ד פונה לפרקליטות ואומרים כי עד שהוא לא נחשף אנחנו לא עושים כלום לאחר מכן המשפחה מגישה תביעה (משפחת הקורבן) ואז עו"ד נקרא להעיד- תגיד מי פנה אליך מי הלקוח שלך? תן לי את השם- השאלה האם שמו של הלקוח חסוי? ודאי שהוא סודי אבל האם הוא חסוי? לעניין הקשר הענייני יש ספק. בתי המשפט בארה"ב אמרו במקרה הספציפי הזה- זה כן חסוי! ונתנו לכך שתי סיבות: יש שתי גישות בפסיקה בארה"ב למה במקרה הזה זה חסוי: כולם מסכימים שהשם של הלקוח חסוי השאלה היא למה מה הגישה שמצדיקה זאת מה העיקרון המשפטי שעומד מאחורי העניין הזה.

**גישה אחת** אומרת כי זה חסוי מכיון שגילוי הפרט הזה עלול להפיל את הלקוח בקשר לאותה עבירה בגינה הוא פנה לעו"ד. אם הוא פנה לעו"ד בגלל התאונה הזאת וחשיפת השם תפיל אותו בקשר לאותה עבירה אז זה חסוי אם זה יפיל אותו בקשר לעבירה אחרת זה לא חסוי. יישום של הגישה הזאת- היה מקרה אחר שגילו אצל עו"ד שטרות מזויפים, כסף מזויף שאלו אותו מאיפה קיבלת את זה? הוא אמר שאם הוא יגלה את השם שלו מי שנתן לו את הכסף אני יפיל אותו ולכן זה חסוי הסא הוא צדק? לא כי הוא לא פנה לעו"ד בגלל אותם שטרות מזויפים הוא פנה אליו בקשר למשהו אחר אז אם נחשוף את השם של הלקוח זה לא יפיל אותו בקשר לאותה עבירה שבגינה הוא פנה לעו"ד. זה גישה של החיסיון שאומר השם לא חסוי כאשר חשיפת השם תפיל את הלקוח בקשר לאותה עבירה שבגינה הוא פנה לעו"ד.

**גישה שניה** מכונה "החוליה האחרונה" מה אומר חיסיון? כלל החיסיון אומר כך: אסור לעו"ד להגיד לקוח מסוים אמר לי משהו זה שאתה לקוח שלי בדרכ זה לא חסוי ולכן בדרכ שמו של הלקוח איננו חסוי כי אני לא אומר מה הוא אמר לי ובמקרה הספציפי הזה מה יש לנו? אנחנו כבר יודעים מה אמר הלקוח כבר יודעים כי הלקוח אמר Y במקרה של התאונה ידוע מה אמר הלקוח הוא הודה בפני עו"ד שהוא ביצע את העבירה הזאת מה חסר לנו? השם של הלקוח כדי להגיע למשפט הזה: "לקוח איקס אמר ווי" ולכן במקרה הספציפי הזה שמו של הלקוח חסוי, אם שואלים את העו"ד מה הוא אמר לך? זאת אומרת הוא העו"ד יצטרך להגיד את השם שלו כי הלקוח איקס אמר לי ככה וככה. שואלים אותי איזה לקוח אמר לך ווי? אני לא יכול להגיד כי זה

החיסיון אסור להגיד מה הלקוח אמר לי. ולכן במקרה שהשם של הלקוח זה הדבר היחיד שחסר כדי להגיע למשפט הזה: לקוח איקס אמר ווי במקרה הספציפי הזה שמו של הלקוח חסוי.

פעם הבאה – נמשיך בשתי הגישות הללו ונראה מתי הן נותנות תשובות שונות לשאלה הזאת

### 8.1.18

בשיעור שעבר דיברנו על חיסיון שמו של לקוח וגם הסדרי שכר הטרחה בינו לבין עוה"ד. ראינו שבדר"כ, פרטים אלה לא חסויים. זאת, משום שלא מדובר בחלק מהשירות המקצועי שניתן עי עוה"ד, אלא משהו אגב אותו שירות.

החיסיון נועד לאפשר תקשורת חופשית בין עוה"ד ללקוח. עצם הפניה לעוהד לא חסוי, אך התוכן כן. יש מקרים, כזכור, שבהם השם אכן חסוי. מדובר במקרים נדירים יחסית. אמרנו שיש 2 גישות עיקריות שמסבירות מתי שם הלקוח הוא חסוי: האחת: השם חסוי כאשר חשיפת שמו של הלקוח עשויה להפילו בקשר לאותה עבירה שבגינה הוא פנה לעוה"ד.

השניה: "החוליה האחרונה" – כאשר אני יודע את תוכן השיחה מראש, אז עוה"ד לא צריך לגלות את שמו של הלקוח כי אם הוא חושף את שמו של הלקוח – הוא יגיד "הלקוח X עשה את הדבר Y".

בדר"כ יודעים מי הלקוח ולא יודעים מה הוא אמר. ולכן אם עוה"ד חושף את תוכן האימרה, תכן השיחה ביניהם, יודעים בדיוק מה אמר לו לקוח. X במקרים נדירים יודעים מהו, Y ולכן אם יחשוף את שמו זה החוליה האחרונה וזה יאפשר להשלים את הלקוח איקס אמר וואי 2. הגישות האלה קיימות במשפט האמריקאי ושתיהן הוזכרו ע"י העליון בפרשת אברגיל). לא הוכרע ביניהן.)

מה ההבדל בין הגישות האלה? מתי הן יובילו אותנו למסקנות שונות? הדגמנו מתי הגישות מובילות לאותה תוצאות ואז שאלנו מתי הן יובילו לתוצאות שונות...

מהם המקרים בהם הגישות האלה יכולים להוביל לתוצאות שונות (1) נניח שמדובר בעבירה שעליה אי אפשר להעמיד לדין: הלקוח כבר הורשע / זוכה / התיישנה / חנינה - התיישנות למשל: אם אני יודעת שלפני איקס שנים היה לך לקוח והוא הודה בפניך בביצוע עבירה, אני רוצה שתחשוף את שמו. למה לא? אם נלך לפי הגישה הראשונה - שחשיפת השם יכולה להפיל את הלקוח => לא חסוי כי העבירה התיישנה!

אם נלך לפי הגישה השנייה => זה חסוי כי אם נחשוף את שמו נדע מה הלקוח אמר. הערה: אם יש משהו חסוי – זה חסוי לעולם! אין מגבלת זמן לחיסיון.

אם העבירה התיישנה => אם נלך לפי גישה (1) שלפיה חשיפת שמו של לקוח עלולה להפילו אין שום סיכון כי העבירה כבר התיישנה ולכן לפי גישה זו השם לא חסוי. אם העבירה התיישנה אין עילה לעוהד לא לחשוף את שם הלקוח. לעומת זאת לפי גישה (2) – החוליה האחרונה, עוהד לא צריך לגלות מה אמר לו הלקוח זה לא משנה שהעבירה התיישנה.

זו דוגמא שהגישות יובילו למסקנות שונות... הלקוח הודה בפני עוה"ד על ביצוע עבירה. כולם מסכימים שהשם חסוי! הויכוח או חוסר ההסכמה היא סביבה למה? מה העיקרון המנחה שמסביר מדוע השם לא חסוי?! אם נגיד – שהחשיפה עשויה להפיל אותו בקשר לאותה עבירה, אז ברגע שהיא התיישנה אין חשש כזה, ואם הסיבה לעומת זאת היא שלא רוצים לחייב עו"ד לגלות מה אמר לו, זה לא רלוונטי זה שהיא התיישנה ועדיין לא נרצה לחייב עו"ד.

אז זה המקרה הראשון דוגמא 2- לא כל דבר בעולם הוא פלילי: פנה לעו"ד בעניין אזרחי. אנחנו יודעים מה הוא אמר, לא יודעים מיהו הלקוח.. הפרת חוזה למשל.

אם יודעים מה תוכן השיחה אך הוא היה סביב עניין אזרחי לחלוטין שלא קשור לפלילים, אז אם החשש שהוא יופלל אין חשש כי מדובר בעניין אזרחי. אך אם לא רוצים לחשוף את שם הלקוח כי לא רוצים שעוהד יגיד לקוח איקס אמר וואי.

\*למשל אתה הודית שהפרת חוזה. עד כמה שידוע – זה לא עבירה פלילית.. איכשהו אנו יודעים שהלקוח הודה בפניו שהוא הפר חוזה, אנחנו לא יודעים מי. האם הוא צריך לחשוף את שמו? תלוי בגישה. לפי 1 אין חיסיון לפי 2 יש. גישה (1) להפליג, משפט פלילי...

כשמגיע מקרה, הכלל – השם לא חסוי. יש מקרים מסוימים שכן.. מתי? הגישות השונות מנסות להסדיר, בפועל זה היה באוביטר באברגיל, לא הוכרע.

אמרנו כי שם בדרי"כ איננו חסוי, הזכרנו את העניין של עבירות עתידיות – בסרט שראינו כאשר התייעצו שם עם המומחה לאתיקה אחרי שרצו לדעת מה לעיהם לעשות פנו לעו"ד שכנראה מומחה לאתיקה ושאלו אותו איך יכול להיות אנחנו יודעים שאם אני יודע שהלקוח שלי עתיד לגרום נזק גופני למישהו אני יכול לחשוף את המידע הזה, כאם אני יודע שיש מישהו שחשוף לנזק גופני למה אני לא יכול לספר? ומה הייתה התשובה של אותו מומחה לאתיקה? הדין מבחין בין מקרים בהם הלקוח שלך יגרום נזק לבין ידוע לך שייגרם נזק כלומר ידוע לך שמישהו יכול להינזק, אם אתה יודע שהלקוח שלך מתכוון לגרום לנזק גופני אתה יכול לספר אם סתם ידוע לך שמישהו ייפגע מישהו בסכנה זה לא מספיק בשביל להסיר את החיסיון- ללקוח בסרט הייתה חברת ביטוח האם חברת הביטוח התכוונה לגרום נזק למישהו? לא אבל היא ידעה שיש סיכון ממשי לחייו של אותו ילד הרופאים שלה גילו שיש סכנה היא לא עשתה את זה אם חברת הביטוח הייתה אומרת אנחנו מחסלים את הילד הזה מחר אז ברור שאפשר לספר אבל אם אנחנו יודעים שהוא בסכנה את זה אסור לספר. **אני יודע שאותו ילד בסכנה – עומד להינזק את זה אסור לספר אבל אם הלקוח שלי הולך להזיק לו בכוונה את זה אני חייב לספר!** שימו לב כי הסיפור הזה קרה במדינת מסצ'וסטס הכללים שונים בכל מדינה ומדינה במסצ'וסטס אכן זה הדין אם הלקוח מודה בפניך שהוא עתיד לבצע עבירה שבמסגרתה ייפגע מישהו מבחינה גופנית אז אתה יכול לספר אם הוא מודה לך בביצוע עבירה אחרת שאינה עבירה שקשורה לנזק מבחינה גופנית זה חסוי החיסיון חל אלא אם כן מדובר בעבירה שיש עימה נזק גופני הלקוח סתם בא ואומר שהוא עומד לבצע עבירה אחרת זה חסוי למשל בניורק זה חמור יותר רק אם אתה יודע שמישהו עלול למות אז אתה יכול לגלות – האתיקה לעולם לא מחייבת אותך לגלות שום דבר! אתה יכול. בניו יורק אם אתה יודע שמישהו בסכנת חיים או נזק גופני חמור אז אתה יכול לגלות(עלול להיגרם ולא חייב בוודאות), אם המקרה של הסרט היה קורה בניו יורק יכול להיות שהיה אפשר לגלות את המקרה כי אין שם דרישה שזה יתגלה מהלקוח. ולכן העניין עלה בניו יורק בסיפור של שני עורכי דין שהיה לקוח שהודה בפניהם שהוא ביצע עבירה מסוימת הם ידעו שאדם אחר מואשם בביצוע אותה עבירה ידעו כי אותו אדם לא ביצע את זה אבל הלקוח אמר אסור לכם לספר לנו את זה ולכן הם לא יכלו לדבר אבל היה מדובר ברצח והם נכחו באולם ביהמש ומה הם אמרו לעצמם – אם אותו אדם יידון למוות אז נוכל לגלות אבל למזלו הוא נידון רק למאסר עולם ולכן לא מדובר בנזק גופני חמור או מוות אלא רק שלילת חירות וזה לא מספיק ולכן מכיוון שהוטל עליו רק עונש מאסר הם לא יכלו לגלות! אם הוא היה נידון למוות הם היו מגלים.

**מה הדין בישראל? אין המון ססיקה בעניין הזה ססק הדין החשוב ביותר פרשת פלונית – שם** היה מדובר בעבירת מס מדובר בעו"ד פלונית שהלקוח הודה בפניה שהוא יבצע עבירת מס לא רק עבירת מס אלא גם הוא לא ישלם לה שכ"ט היא גישה תביעה נגדו וכדי לבסס את שכ"ט היא הייתה להגיד בכמה באמת הוא מכר את הנכס והשכ"ט שלה היה פונקציה של השווי של המקרקעין והיא חשפה משהו שהוא באמת קיבל ולא מה שהוא יצהיר עליו למס שבח והיא הועמדה לדין משמעת על הפרת סודיות היא הפרה את סודיות הלקוח בכך שהיא גילתה את העובדה שהוא עתיד לשקר לרשויות המס, בביהמש נאמר כי מה שהוא סיפר לה לא חלה כאן סודיות מכיוון שאותו לקוח הודה למעשה על ביצוע עבירה עתידית לא מדובר בעבירה של נזק גופני או סכנת מוות אלא עבירה כלכלית, **ביהמש הרחיב את העניין ואמר כי כל עבירה שהיא עתידית איננה חסויה אם הלקוח מודה שהוא מתכוון לבצע עבירה עתידית אין כאן סודיות ולא חיסיון.** מדובר כאן בהחרגה מאוד משמעותית לעומת מדינות אחרות של החסיון. בעניין הזה חשוב מאוד להבחין בין הודאה על כוונה לבצע עבירה עתידית לבין התייעצות בקשר להתנהגות

עתידיה. אם הלקוח שלי אומר לי שהוא רוצה לעשות משהו ושואל אותי האם מותר לו או אסור לא? האם זה חסוי? כן בוודאי שזה חסוי, בשביל זה יש עורכי דין אנחנו לא רוצים שהלקוחות יחששו לספר דברים מחשש שעורך דין יספר זאת, אם מדובר בחו"ד של מותר ואסור זה חסוי.

כרגע אין פסיקה אחרת שאומרת שזה חל על דבר אזרחי – כרגע הפסיקה מכילה את זה רק על עבירות פליליות לא חל כלל על עוולות אזרחיות!

כדי להמחיש את העניין הזה ניקח דוגמא אחת או שניים כדי להבין את ההבדל בין כוונה לבצע עבירה לבין התייעצו בקשר למשהו שאולי הוא פלילי – לדוג': נניח שחברה רוצה לצאת להנפקה להנפיק מניות בבורסה, כדי להנפיק מניות היא צריכה להציג תשקיף שבו היא צריכה לחשוף את כל המידע הרלוונטי שמשקיע סביר היה רוצה לדעת לפני שהוא מחליט אם להשקיע בחברה או לא, אי גילוי פרטים מהותיים הוא עבירה פלילית אז נניח שחברה מגיעה לעו"ד ושואלת אותו **אנחנו יוצאים להנפקה אחנו לא נגלה את הפרט הזה מה הסיכוי שיתפסו אותנו? האם השיחה הזאת חסויה? לא! אם שואלים אותו אנחנו לא רוצים לגלות את הפרט הזה האם מותר לנו או אסור לנו? האם זה חסוי? כן! כי זו התייעצות.** מה עם עו"ד אומר לחברה אסור לכם לעשות את זה זה עבירה פלילית ואתם חייבים לגלות והם אומרים לו תודה רבה והולכים וכעבור חודשיים עורך הדין רואה כי החברה יצאה להנפקה פותח את התשקיף ורואה כי הפרט הזה לא נמצא והוא יודע שהם לא הכניסו את הפרט הזה למרות שהוא אמר להם שחייבים, השיחה שלו עם החברה חסויה? כן, הם התייעצו הם לא חייבים לקבל את הייעוץ שלו זה שהם החליטו אחר כך לבצע את העבירה זה לא עניין של אותו עורך דין ההתייעצות הזאת היא חסויה רק אם היו אומרים לו שהם עתידים לבצע את זה אז זה עבירה עתידיה וזה לא חסוי. ולכן יש לעשות אבחנה בין שאלה האם זה מותר או אסור לבין כוונה מפורשת לבצע עבירה פלילית.

זה שלקוח בא ואמר לך שהוא עתיד לבצע עבירה אולי זה לא חסוי אבל אין חובה ללכת לספר בישראל יש לנו עבירה שעדיין קיימת למרות שיש הרבה ביקורות האלה שהיא אי מניעת פשע ולכן עולה שאלה מעניינת אם לקוח אומר לעו"ד שהוא עתיד לבצע פשע יכול להיות שעו"ד חייב לגלות או לעשות כל דבר כדי למנוע את זה כולל הגשת תלונה בקשר לעניין הזה – אני לא מכיר מקרה שעו"ד לא עמד לדין פלילי על אי מניעת פשע כאשר הוא לא סיפר שהלקוח שלו עתיד לבצע עבירה (בפרשת פלונית היא ידעה שהוא עתיד לבצע פשע והיא לא רצה לרשויות המס ואמרה להם) אין מקרה שבו האשימו עו"ד באי מניעת פשע אבל זה יכול לקרות ולכן יכול להיות שעו"ד יהיה חשוף לכך. אבל כרגע זה עוד לא עלה.

זה לגבי העניינים שחלים לגביהם הסודיות והחסיון. קשר ענייני עם השירות המקצועי ונגיע להמשך **ס' 90 ו 191 שמדברים על ויתור על החיסיון:**

ברור שהלקוח יכול לוותר על החיסיון – החיסיון שייך ללקוח וכך גם הסודיות, לעו"ד אין עניין בדבר, במידה ולקוח מוותר על הסודיות או החיסיון, אז הם הוסרו שימו לב להבדל בין שני הסעיפים:

בס' 19 כתוב: "זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת"

לעומת זאת

ס' 90 לחוק קובע: "מלבד אם ויתר הלקוח על חסינותו"

ההבדל הוא כי בסודיות הויתור צריך להיות במפורש ובחיסיון אין דרישה כזאת ולכן ויתור על חיסיון יכול להיות במשתמע כלומר אני יכול להבין ויתור מתוך התנהגותו של הלקוח על החיסיון אי אפשר להבין ויתור על הסודיות מכוח התנהגות רק במפורש! אבל זה שהלקוח מתנהג בצורה שממנה אני יכול להבין שהוא ויתר זה לא מספיק בשביל לומר על הסודיות זה כן מספיק בשביל לוותר על החיסיון. יש מקרים שעדיין תחול הסודיות ולא יכול החיסיון.

מתי אנחנו רואים את הלקוח כמי שויתר במשתמע על החיסיון? איזה התנהגות יכולה להיות של הלקוח שממנה אני אסיק שיש כאן ויתור על החיסיון? אם הוא מדבר עם עו"ד שלו כאשר יש אנשים נוספים שעשויים לשמוע אותו לא משנה פיזית איפה הם נמצאים אז אי אפשר להבין מזה

שיש חיסיון. אבל אם גם במשרדו של עו"ד אם נוכח מישהו אחר באותו חדר ושומע את השיחה יש כאן במשתמע ויתור על החיסיון. עובדי משרד לצורך העניין הזה הם חלק מהמשרד. לגבי עובדי משרד יש שמקפידים יותר בעניין הזה ואומר אני אדבר איתך רק בארבע עיניים כולם תצאו אם כי ס' 48 לפק' הראיות מדברת על כל עובדי המשרד ולכן בידעבד אפשר לומר כי כל עובדי המשרד חל עליהם חיסיון, המרצה אומר כי יש עורכי דין שלא סומכים על זה ועדיין מוציאים אותם.

**בפרשת רובינשטיין** מדובר היה במצב שבו היה נוכח מישהו אחר בשיחה ואז דרשו מעו"ד להעיד על תוכן השיחה ודחו את טענת החיסיון אמרו כי היה מישהו אחר בחדר סימן שהלקוח ויתר על החיסיון אם כי ביהמש הסתייג באוביטר ואמר אלא אם כן מדובר באיש סוד של הלקוח. מה זה איש סוד? אדם שהוא רגיל לשתף אותו בסודותיו אבל אל ברור לחלוטין מה זה איש סוד. כנראה שמדובר במישהו כמו בן זוגו כמו מנכל שלו מישהו שכנראה הוא רגיל לשתף אותו בסודותיו אבל אין עכבות לעניין הזה אני לא מכיר שום פסק דין שבו נאמר זה חסוי מפני שאותו אדם היה איש סוד.

נוכחות של אדם אחר מבחינת עורך הדין מדובר כאן על ויתור על החיסיון, זה עדיין סודי מכיוון שאין ויתור במפורש אבל יש ויתור במשתמע על החיסיון.

**מקרה אחר שבו יש ויתור במשתמע על החיסיון הוא מקרה של לקוחות ושותפים - מה עם שניים פונים לאותו עורך דין כדי לתת להם שירות במשותף?** בפרשת גרונט ביהמש עשה אבחנה מאוד דקה מאוד מעניינת ואמר כי אם שניים פונים לעו"ד בינם לבין עצמם אין חיסיון כל אחד למעשה ויתר על החיסיון לטובת השני אבל לא ויתרו על החיסיון כלפי העולם החיצוני כלומר צד ג' לא יכול לדרוש את פרטי התקשורת כי זה חסוי אבל כל אחד מהשותפים יכול לבקש את פרטי התקשורת ואז עו"ד יהיה חייב לחשוף את מה שנמסר. אף לקוח לא יכול לטעון לחיסיון כנגד אחר כי הם שותפים מזה אנחנו מבינים שכולם הסכימו שהחיסיון לא יחול ביניהם. זה מקרה יחיד שבו יש ויתור חלקי על החיסיון בדרכ זה או שהדבר חסוי או שהוא לא חסוי. כאן זה המקרה היחיד שנאי מכיר שביהמש אמר כי זה חסוי בנסיבות האלה ולא חסוי בנסיבות האלה. מקרה מוזר שיש מקרה חלקי על חסיון. אם צד ג' רוצה לדעת מה נאמר שם אם הוא יכול להוכיח שלא מדובר בלקוחות משותפים אז מדובר כאן במצב שהוא לא חסוי לעומת זאת אם יוכיחו כי זה אכן לקוחות משותפים אז יש חיסיון שאלה עובדתית של האם מדובר בלקוחות משותפים זו שאלה שצריך לבדוק אותה.

עד כאן זו ההשוואה בין סודיות לחיסיון.

**דיברנו עד כה על שתי החובות העיקריות של עורך הדין חובת הנאמנות וחובת הסודיות והסודיות שמגובה לחיסיון שנותן תוקף לסודיות גם כאשר גופים רשאים בדר"כ לקבל את המידע. בקשר לשתי החובות הללו העניינים יכולים להסתבך כאשר הלקוח הוא חברה או גוף מאוגד אחר כמעט כל הפסיקה בעניין עוסקת בחברת ועולות הרבה שאלות איך אני מיישם את החובות שלמדנו במקרה שהלקוח הוא תאגיד?** אני חב חובת נאמנות כלפי הלקוח ומה קורה אם בתוך הלקוח יש אנשים עם אינטרסים מנוגדים למי אני חייב את חובת הנאמנות שלי? אנחנו יודעים שהלקוח יכול לוותר על חיסיון אז מי בדיוק יכול לוותר על החיסיון? מי הוא בכלל הלקוח שלי? מתי יש לי תקשורת עם הלקוח? שאלות מאוד חשובות משום מה בישראל אין פסיקה בעניין הזה, אני לא יודע למה השאלה הזאת לא התעוררה בדין הישראלי אבל היא התעוררה בדין האמריקאי נבדוק מה נאמר שם ועד כמה אפשר ליישם את זה בדין הישראלי.

**פס"ד המנחה בסוגיה הזאת בפרשת אבג'ען - חברת אבג'ען היא חברת תרופות בינלאומית עוסקת בייצור ושיווק של תרופות רואי החשבון של החברה הזאת גילו שבאחת השלוחות שלה במדינה אחרת כנראה שעובדי החברה שילמו כנראה שוחד לפקיד ממשל מקומיים אז החברה רצתה לברר מה בדיוק קורה כאן שלחו מכתבים לכל המנהלים המקומיים של החברה אמרו שנאחנו רוצים שתבררו אצל עורכי הדין שלכם האם למישהו יש מידע לגבי זה ואת התשובות תמסרו אך ורק ליועץ המשפטי של החברה את כל התשובות אנחנו רוצים שהוא ידע ואמרו להתייחס לזה כמשהו סודי ביותר, עורכי הדין העבירו את המידע הרלוונטי ליועץ המשפטי הוא עבר על הכל נתן את מסקנותיו למועצת המנהלים של החברה והם הודיעו לבורסה בארה"ב שהם גילו תשלומים בעייתיים בכמה מהסניפים שלהם בחו"ל הרשות לניירות ערך פתחה בחקירה גם מס הכנסה פתח**

בחקירה וכמובן דרשו את הדוחות האלה את הדוחות שהעובדים מילאו ושלחו לעורך הדין של החברה. מה טענה החברה? חיסיון עו"ד לקוח, וזו הייתה השאלה: **האם על התכתובת הזאת חל החיסיון של עו"ד לקוח?** בביהמ"ש לערעורים נעשתה אבחנה בין עובדים זוטרים לבין עובדים בכירים, האבחנה הזאת מוכרת מדיני חברות בין עובדים שהם עובדי החברה לבין אורגנים של החברה, ביהמ"ש אמר כך: החסיון חל על תקשורת בין החברה לבין עורך הדין מי היא החברה? האם זה חל על תקשורת בין עובדי החברה לעורך הדין? לא עובד החברה הוא לא החברה, ולכן אם זה עובד של החברה אז על זה אין חיסיון אבל אם זה עובד בכיר של החברה נהוג לכוון אותם אורגנים של החברה זה תקשורת בין החברה לבין עורך הדין כי האורגן הוא החברה! אז אם זה תקשורת בין עובד בכיר אז זה כן חסוי בין עובדים זוטרים לעו"ד זה לא חסוי. על ההחלטה הזאת הגישה החברה ערעור לעליון – העליון לא הסכים לאבחנה הזאת מכמה סיבות: ראשית הוא אמר אבחנה בין עובד בכיר לעובד זוטרי זה לא אבחנה פשוטה יש הרבה באמצע שלא ברור איפה הם בדיוק וכאשר מדובר בחסיון אם זה אל מאוד ברור אם השיחה חסויה או לא חסויה אז אין טעם לחיסיון, החיסיון נועד למקרים שברור שהיה חיסיון זה חייב להיות ברור מראש האם זה חסוי או לא חסוי ועובד בכיר ועובד זוטרי זה אבחנה קשה מידי. לחברה יש 10 אלף עובדים אי אפשר להגדיר. מבחינה מהותית נאמר כי יש הבדל בין לקוח שהוא תאגיד לבין לקוח שהוא בן אדם כאשר לקוח הוא בן אדם יחיד אז ברוב המקרים המידע הרלוונטי נמצא אצלו הוא יודע את העובדות הוא זה שמוסר את העובדות לעורך הדין, עורך הדין אומר לו מה הוא צריך לעשות והוא פועל בהתאם הכל מרוכז אצלו אבל כאשר מדובר בחברה זה לא כככה המדע הרלוונטי מפורז על פני הרבה אנשים בחברה אין אף אחד ספציפיש יודע את העובדות המידע נמצא אצל כל מיני אנשים וצריך לאסוף את המידע הזה ברמות שונות של אנשים בכירים ובכירים פחות לאחר שעו"ד מגלה את המידע הזה הוא מספר לאנשים אחרים בחברה והם צריכים לעשות מה לעשות בהתאם זה לא אדם מול אדם אלא גוף גדול עם הרבה אנשים בפנים ומישהו צריך להחליט מה לעשות בעקבות הייעוץ **אם עו"ד לא יכול לדבר עם כל עובד בחברה בצורה חופשית אין לו דרך לקבל את המידע אנחנו רוצים לעודד תקשורת רוצים לעודד תאגידיים לספר לעו"ד כל מה שהם יודעים ולכן אנחנו צריכים לאפשר לעו"ד לקבל את המידע ולא משנה אצל מי נמצא אותו מידע ולכן כל תקשורת שבין עו"ד לבין עובדים של החברה נחשבת תקשורת בין עו"ד לבין לקוח מבחינת העו"ד כאשר הוא מדבר עם עובד של החברה הוא מדבר עם הלקוח שלו. כל עובד בכל רמה שהיא.**

פסק הדין הזה למעשה נתן את התשתית יש הרבה ביקורת על פסד זה וחשוב להכיר אותה – אומרים כי הרחיבו את החיסיון הרבה יותר מידי מה הבעיה עם הרחבת החיסיון? למה העניין הזה הוא בעייתי? האם תקשורת בתוך החברה היא חסויה? אם המנכ"ל שולח מייל לסמנכ"ל שלו זה חסוי? לא, אין חסיון. מנכ"ל רוצה שהמייל הזה יהיה חסוי מה הוא יעשה? יכתוב לעו"ד של החברה ויאמר אנא תעביר את זה הלאה לסמנכ"ל ואז העו"ד מעביר את זה הלאה ואז יוצא שמדובר בין החברה לעו"ד וזה חסוי. אפשר להטיל חיסיון על כל מה שקורה בתוך החברה על ידי זה שמנתבים את השיחות דרך עו"ד של החברה ואז זה הופך את עו"ד למרכזיה של החברה הכל עובר דרכו. עו"ד אמור לדעת כל מה שקורה בחברה. הביקורת היא שזה מאפשר חיסיון על כל תקשורת בתוך החברה שרוצים שיחול עליו אם מנתבים את זה דרך עו"ד אומרים כי יש חברות שכדבר שבשגרה על כל מייל וכל פיסת נייר שיש בחברה מעבירים העתק לעו"ד של החברה ולמה? כדי שניתן יהיה לטעון שמדובר בדבר חסוי. שימו לב למה אנחנו מדגישים את הביקורת מכיוון שהשאלה הזאת לא התעוררה עדיין בישראל אם וכאשר זה יתעורר אז ברור שזה יהיה גדר המחלוקת מצד אחד מי שרוצה לטעון חיסיון יגיד אבג'ען לפי ארהב ומי שמתנגד לכך יאמר את הביקורת.